

Gerald Durrell

**Zlatí netopýři
a ružoví holubi**

PANORAMA

EDICE CESTY
PRAHA .

**GERALD DURRELL,
ZLATÍ NETOPÝŘI
A RŮŽOVÍ HOLUBI..**

Translation © Simon Pellar 1983.

Illustrations © Adolf Born 1983

© Gerald Durrell 1977

Věnováno Faridě a Wahabovi, Jejichž dobré srdce pohostinnost
se pro mě staly zosobněním kouzla ostrova Mauritius.

SLOVO ÚVODEM:

Myslím, že bych měl krátce vysvětlit okolnosti zrodu této knihy. Popisuje dvě cesty, jež jsem se svým asistentem Johnem Hartleyem a naší sekretářkou Ann Petersovou podnikl na kouzelný ostrov Mauritius. Jeli jsme tam hned ze dvou důvodů.

Několik let předtím jsem totiž založil Jerseyskou nadaci pro ochranu divokých zvířat; chtěli jsme odchovem zvířat v zajetí přispět k záchraně ohrožených druhů fauny. Měli jsme s odchovem velké úspěchy, ale po čase mi začalo být jasné, že vůbec nejlepší by bylo chovat zvířata v jejich domovské zemi. Problém ovšem je, že většina podobných zemí nemá v oblasti ošidného umění chovu divokých zvířat žádné odborníky. Naše nadace tedy založila stipendium pro finanční pomoc stážistům, kteří k nám jezdí na odborný výcvik a pak se vracejí do vlasti, aby tam organizovali odchov zvířat v zajetí.

Protože symbolem naší nadace je pták dodo, řekli jsme si tenkrát, že jako první by měl dostat možnost u nás studovat někdo z Mauritia. Odjel jsem proto na Mauritius, abych celý plán projednal s příslušnými úřady.

Zároveň jsem chtěl poznat i některé z ohrožených ptáků, savců a plazů a zjistit, zda bychom mauricijské vládě nemohli být nějakým způsobem nápomocni v její snaze tato zvířata zachránit. A o tom tedy vypráví tento příběh.

I. LES MACABEEA

STROM

PTÁKA DODONA.

Chystáte-li se navštívit nějaký kout světa, kde jste dosud nebyli, je nezbytné -, zejména je-li člověk sběratelem zvířat -, učinit dvě věci. Za prvé získat co možná nejvíc osobních doporučení na místní odborníky a za druhé nashromáždit o místě, kam se chystáte, co nejvíc informací, byť by se třeba zdály sebenepochopitelnější a sebebezpečnější. Jedním ze způsobů jak provést to druhé, je vejít ve styk s londýnským velvyslanectvím či zastupitelským úřadem příslušné země.

Výsledek je v mnoha případech přímo fantastický a člověk je doslova zavalen mapami a pestrobarevnými brožurkami obsahujícími nejen mnoho zajímavých skutečností, ale i spoustu mylných informací. Jindy není odezva příliš povzbuzující. Dodnes například čekám na všechny ty informace, které mi v době, kdy jsem se chystal do Malajsie, slíbil ten šarmantní pán z malajsijského zastupitelství v Londýně. To bylo před osmi lety. Nicméně však způsob, s jakým s vámi na příslušné ambasádě nebo zastupitelském úřadě jednájí, vám pomůže udělat si alespoň jakous takous představu o obecné životní filozofii v oné zemi.

Když bylo konečně rozhodnuto, že na Mauritius opravdu pojedeme, zavolať jsem, máje všechno tohle na paměti, v dobré víře na mauricijské zastupitelství. Telefon vzala jakási velice milá slečna s rozkošným orientálním přízvukem.

„Aló,“ ozvala se se zájmem, ale obezřetně mi neprozradila ani číslo ani jméno.

„To je mauricijské zastupitelství?“ zeptal jsem se. Chvilku bylo ticho. Otázka byla zřejmě zcela nečekaná a vyžadovala rozmyšlení.

„Ano,“ přiznala konečně dosti váhavě, „ano.“

„Mauricijské zastupitelství?“

opakoval jsem pro jistotu.

„Ano,“

prohlásila, tentokrát o něco určitěji, „mauricijské.“

„Výborně,“ řekl jsem,

„chtěl jsem vás poprosit o nějaké informace, doufám totiž, že tam brzo pojedu.“

„Kam pojedete?“

Zeptala se nakonec.

Věděl jsem sice, že Mauritius je poměrně vzdálená země, ale tohle mi připadalo trošku příliš. Nicméně takové bylo mé první setkání s kouzelně nesmyslným mauricijským postojem k životu. Nakonec jsem od zastupitelství obdržel malou brožurku, která mimo jiné obsahovala poněkud špatně zaostřené fotografie Miss Mauritius 1967 pózující vleže na pláži, jež mohla být zrovna tak dobře někde v Bognoru nebo Bournemouthu. Ač nerad, vrátil jsem se tedy ke knihám prvních přírodovědců i k modernějším zoologickým a zeměpisným dílům, abych získal alespoň základní informace.

Mauritius, druhý největší z Maskarénských ostrovů leží uprostřed Indického oceánu východně od Madagaskaru. Šedesát čtyři kilometrů dlouhý a třicet dva široký ostrov září miliónem odstínů tropické zeleně od tónu dračího křídla a smaragdové až po jemně zelenavý pastel úsvitu a smetanově nazelenalou barvu bambusových výhonků. To vše je pokryto duhovým příkrovem květů, od velkých stromů hořících barvami jako kouzelné vatry až po křehká purpurová kvítka,

jež se tvarem podobají fialkám a jako tisíce shozených motýlích křídel zdobí traviny, které jsou nejen zelené a žluté, ale i růžové jako červánky.

Mauritius vznikl na úsvitu věků, kdy praskaly velké furunkly vulkánů a chrlily oheň a lávu.

Série kataklyzmatických záchvěvů vyvrhla ostrov z mořského dna a vyzdvihla ho vzhůru k nebi; žhavé horniny svítily žárem a tavily se, cyklony a přílivové vlny, horké větry a mohutné lijáky ostrov vytvarovaly a wmlely a mohutné zemské otřesy ho zvrásnily do podivných horských hřebenů; změkklé horniny se tloukly o sebe asi tak, jako když mistr kuchař šlehá bílky, až jsou tuhé a tvoří na vidličce prapodivně tvarované růžky. Tak vznikly ty neobyčejné mauricijské hory; jsou to horské miniatury ne vyšší než něco málo přes 900 metrů, ale jsou tak zvláštní, jedinečné a daliovské, že vypadají jako pečlivě vyvedená divadelní kulisa. Myriády korálů, kterých bylo víc než hvězd na nebi, potom vystavěly kolem ostrova ochranný útes s lagunou, jež obepjala ostrov jako vodní příkop středověkou pevnost.

Když se vytvořila prst', semena přinášená mořem či větrem začala zapouštět kořínky do vulkanické a nyní už kypré a žírné půdy zavlažované množstvím bystrých říček. Pak přicestovali na křídlech větru ptáci a netopýři a na ostrov začaly z jiných pevnin jako trosečníci doplouvat na vorech z větví a lián želvy a ještěrky. Usadily se zde, na ostrově se jim dařilo a jejich potomci se za ty milióny let pomalu vyvíjeli zcela samostatně v druhy, jež se mimo tyto ostrovy nikde na světě nevyskytují.

Tak vznikl pták dodo, dronte mauricijský (neboli blboun nejapný) i velký černý nelétavý papoušek. Želvy rostly a rostly, až byly velké jako lenoška a vážily přes tisíc kilo, a ještěrky se předháněly, která bude mít roztodivnější tvar a duhovější barvy. Poněvadž na ostrově nebyly až na sovu a

malou poštolku žádní dravci, zvířena se tu vyvíjela bez obranných mechanismů. Dodo přestal létat, ztloustl, až se nakonec jen kolébal a podobně jako papoušek hnízdl nikým neohrožován na zemi. Ani želvu neměl kdo rušit v jejím pomalém, předpotopním způsobu života a jenom mrštné, lesklé ještěrky a zlatoocí gekoni se museli mít na pozoru před poštolkou a sovou..

Na této hromádce vulkanické půdy uprostřed širého oceánu pomalu vznikal a spořádaně se vyvíjel mírumilovný svět, který si žil sám pro sebe a čekal statisíce let na zničující invazi nenasytných zvířat, na niž byl zcela nepřipraven, na kohortu žravých dravců vedenou tou největší šelmou světa, Homo sapiens.

S člověkem pochopitelně přišli i všichni jeho společníci: pes, krysa, prase a pravděpodobně také jeden z nejhorších dravců hned po člověku -, opice. V neuvěřitelně krátké době mnoho jedinečných zvířecích druhů úplně vymizelo -, dodo čilí dronte mauricijský, velký černý nelétavý papoušek, mauricijská želva obrovská a po ní rychle i želva z ostrova Rodrigues, i ten zvláštní pták dronte samotářský. Vymřel také dugong, jenž kdysi obýval korálové útesy v hojném počtu, a z unikátní a neškodné fauny zbyla pouze hrstka ptáků a ještěrek, která spolu se zbytky původních lesních porostů musí dnes čelit obrovskému náporu. Mauritius je nejen jedním z nejhustěji obydlených míst na zeměkouli, ale žije zde i přespříliš psů, koček, krys, opic a mnoho dalších zvířat, která sem člověk po svém typicky bezmyšlenkovitém způsobu hazardérsky zavlekl. Žije tu například dvacet dovezených ptačích druhů, mezi jinými i všudypřítomný vrabec domácí, a agresivní, despotický špaček majna.

Nalezneme zde i štíhlého zabiječe promyku a o něco méně nebezpečného, ježku podobného bodlína tanreka, jenž se sem ovšem nehodí o nic víc než promyka. Bují tu dovezené rostliny a stromy, takže domácí vegetace se dusí pod útoky

čínské kujavy, maliní, ptačího zobu a mnoha dalších rostlin. Přesto přese všechno však lze říci, že původní mauricijská flóra a fauna úporně bojují o svou záchranu.

Přes veškeré pochyby, jež se mě po rozhovoru s mauricijským zastupitelstvím zmocnily, jsem zjistil, že i když je Mauritius skutečně hodně daleko, není ani neznámý ani nedosažitelný. Netrvalo ani pár hodin a Air France, jež nám celou cestu zařizovala, nás jako na luxusním kouzelném koberci nesla přes půlku zeměkoule, až jsme s Johnem Hartleyem měli oba pocit, že se nám nebude chtít z letadla vystoupita odvážit se vystrčit zase nos do světa tam venku za okénkem. Jakmile se však ostrov objevil v dohledu, zachvátilo nás vzrušení, které se člověka vždycky zmocní, když se před ním najednou otevře nová země a zve ho, aby ji prozkoumal. Zelený, oparem zahalený ostrov se šmouhami modrých a purpurových hor ležel pod námi jako gigantický drahokam zasazený do emailu modrého jako motýlí křídla, lemován bíle napěněným korálovým útesem, a spočíval na temně modrém sametu šperkovnice Indického oceánu. Když náš létající tlustokožec začal těžkopádně nabírat kurs na přistání, spatřili jsme uvnitř za korálovým útesem zelené ostrůvečky, pláže bílé jako hvězdné světlo a pravidelnou šachovnici třtinových polí, jež se zdála zabírat každíčký kousek rovné půdy a vroubila prazvláštně tvarované hory jako nějaký zelený kostkovaný ubrus. Byla v tom určitá ironie, že my, nelétaví savci, přistáváme v největším létavci na světě na kousku země, jež skrývá pozůstatky jednoho z nejpodivnějších nelétavých ptáků na zeměkouli. Pohřebiště ptáka dodona, kde byly objeveny kosti, na nichž jsou naše chabé znalosti o tomto živočichu založeny, leží totiž pod asfaltem letiště Plaisance.

Sotva se dveře letadla otevřely, pohltil nás teplý vzduch plný vůní a oči nám začaly přecházet z těch zářivých barev, jež lze vidět jediné v tropech. Měli jsme na sobě teplý oděv -, v Anglii totiž sněžilo -, a v okamžiku jsme už cítili, jak nám po

celém těle začíná vyskakovat pot a hrne se nám v nepříjemných čůrcích po zádech a prsou.

Celní a pasová kontrola se vyznačovala jen minimálními formalitami díky roztomilému šarmantnímu pánovi jménem Lee Espitalier Noel -, jak jsme později zjistili, jeho přízeň čítala celkem přes dvě stě lidí, takže si tahle rodina koledníků přestala dávat dárky k vánocům -, jenž mluvil s tak rozkošným francouzským přízvukem, že Maurice Chevalier by vedle něj zněl úplně pepicky.

A tady jsme narazili na první z mnoha mauricijských rozporů. Na ostrově, který byl přes sto padesát let britskou kolonií a nadále zůstává členem Společenství národů a na kterém se angličtina vyučuje ve škole jako úřední jazyk, drmolí si to každý vesele francouzsky. Objevili jsme i podivnou anglogalskou kulturní symbiózu; ačkoli se jezdí vlevo, gesta policistů odpovídají přesně služebním předpisům a jsou ladná jako pohyby primabaleríny, řidiči jezdí jako sebevrazi, přesně tak, jak to s takovou rozkoší činí národ francouzský.

Náš kreolský řidič uháněl hrůzostrašnou rychlostí po silnici lemované mladou cukrovou třtinou s jemně růžovomodrými stvoly a jedovatě zelenými listy, vesnicemi s baráčky ze dřeva a plechu, kde se to hemžilo skupinkami žen, které ve svých pestrobarevných sárí připomínaly veselé motýly, kolem mnohohlavá změt' psů, slepic, koz, nahrbených krav a dětí. Každá vesnice voněla spoustou ovoce a květín, svítilelegantními vlečkami bougainvilleí, každou stínil obrovský banyán jako svícen se stovkou velkých černých rozteklých svíček se zeleným plamenem listí, jež splývalo dohromady v jednu jedinou obrovskou masu laskavého třepetavého stínu.

Byl jsem celý u vytržení z nápisů, kolem nichž jsme projížděli: pan Tin Win Wank měl úřední licenci k „prodeji lihovin a tabáku pro vnitřní i vnější použití“ (což mělo zřejmě

znamenat ve výčepu i přes ulici) a záhadná tabulka uprostřed dlouhých lánů třtiny prostě a stručně hlásala „Zakázáno“, aniž by blíže specifikovala, co vlastně. Když jsme museli přibrzdit a nechat přejít přes cestu stádo chrochtajících, závojem much zahalených prasat, mohl jsem s rozkoší konstatovat, že hokynářství ve vesnici patří pánovi jménem Fuy Fuy a že tu mají, nastojte, člověka jménem Mauglí, jenž založiv svůj krámk na křižovatce, nazval jej v záchvatu asijské originality „Mauglí na růžku“. A to nemluvím o množství úhledných tabulek na banyánech uprostřed třtinových polí hlásajících

„Autobusová zastávka“, nebo o nápisech, jež tu a tam nabádaly řidiče „Zpomalte, přechází škola“. V tomto prostředí jako vyšitém z Alenky v říši divů se člověku přímo vnucovala představa, jak přes silnici přechází sem a tam velká dřevěná budova na mřížích nohách, plná roztomilých dětíček.

Když jsem ještě před odjezdem cestoval prstem po mapě Mauritie, mnohá místní jména mě přímo fascinovala. A teď jsme některými z těch míst skutečně projížděli!

Otupeni vedrem, časovým rozdílem a všemi těmi tropickými vůněmi, oslepeni sluncem a barvami a vyděšeni naším řidičem, jenž měl obzvláštní talent vyhýbat se smrti jen o vlásek, dojeli jsme nakonec do hotelu, rozmáchlé prostorné budovy, rozložené v hájku ibišků, bougainvilleí a přesličníků na břehu modré, poklidné laguny, za níž se jako nějaký prapo-divný mini-Matterhorn tyčila hora Le Morne. Dostalo se nám příjemného orientálně malátného uvítání a za okamžik jsme se jako na křídlech vánku octli ve svých pokojích, pod jejichž okny modré moře šeplavě zvalo na třicet metrů vzdálenou pláž.

Druhého dne jsme se odjeli představit McKelveyovým na Black Riveru, kde pracovala stanice pro odchov divokých zvířat financovaná Mezinárodní radou pro ochranu ptactva, Světovou nadací pro záchranu divokých zvířat a Newyorskou zoologickou společností.

David McKelvey a jeho hezoučká žena Linda nás moc hezky přivítali a vylíčili nám nejrůznější těžkosti a problémy, na něž musí člověk zákonitě narazit, pokouší-li se na hustě zalesněném území velkém asi jako anglické hrabství Hampshire vypátrat a odchytnout několik kusů jednoho z vůbec nejvzácnějších ptáků na světě, růžového mauricijského holuba Mayerova, kterých tu žije celkem třiatřicet, nebo poštolek, jichž zbývá všehovšudy jen osm. Ale Dave to dokázal, což byl přímo zázrak.

Dave byl hezký, asi pětatřicetiletý chlapík s tmavými vlasy a modrýma očima zapálenýma nadšením. Měl mírně nosový hlas a mluvil trošku moc halasně, jako kdyby nezapomínal ani na publikum v nejzazším koutě sálu. Byl to jeden z těch typických vtipných Američanů s obrovským smyslem pro humor a pohotovou vyřídilkou, jejichž šťavnatou mluvu je tak zábavné poslouchat. Rychlý humorný projev, který je vyšperkovaný nadsázkami jako dogma skvrnami, se v jeho případě navíc snoubil s neuvěřitelným mimickým nadáním, takže Dave nejen vylíčil, jak holubi létali, jak přistávali a jak vrkali, ale Imitoval je tak výstižně, že jste měli pocit, jako byste bývali byli u toho.

„Trmácel jsem se po těch pitomejch lesích a hledal hnízdiště, až jsem si vážně začal připadat jako nějaký rozvodí, jak na mě pořád cedilo. Už jsem si myslel, že si mezi prstama na nohou zařídím pěstírnu žampionů. Připadal jsem si stejně nejapně jako ten slavnej místní blboun. Zůstával jsem tam nahoře v horách ještě dlouho po setmění a to vám povím, v těch kopcích byla tma černější než v bachoru mrtvého černého vola. A pak jednoho dne báb a byli tady, přišupačili si to do Cryptomeria Valley, plácali křídly ‚huf, huf, huf, a když si pak sedli, začali se jeden druhému jakoby uklánět a vrkat, karú, ku, ku, karú, ku, ku‘.“

V tomto stylu pokračoval ostošest i cestou z domu do blízké oplocené zahrady s voliérymi, jež stanici věnoval jeden místní nadšenec pro chov divokých ptáků.

„A teď,“ prohlásil, když jsme přicházeli k první voliére, „teď uvidíte jednoho z nejvzácnějších- a nejkrásnějších ptáků na světě, kterej je navíc taky příšerně krotkej, prostě úplnej beránek. Tyhle ptáky si člověk ani nemusí ochočovat. Podívejte!“

Ve voliére seděli tři bezpochyby velice krásní holubi. Díky nezvykle dlouhému krku a ocasu byli daleko větší a aerodynamičtější, než jsem si je představoval. Se svým červenavě hnědým peřím, a jemným, bramboříkově červeným ruměncem na krku a na prsou to byli velice elegantní představitelé čeledi holubovitých. Byli poměrně velcí, ale měli malou hlavu posazenou na dlouhém ladném krku, takže vypadali trošku jako opeřené antilopy. Když jsme se přiblížili k drátěnému pletivu, zadívali se na nás mírně zaujatým a trochu slaboduchým pohledem a pak, když jsme ten jejich holubí mozeček přestali zajímat, oddali se dřímotám. Napadlo mě, že přestože mají díky své vzácnosti obrovskou biologickou a ornitologickou cenu, člověk by sotva mohl říct, že jsou to intelektuálně zajímaví tvorové.

„Vypadají trošku jako dřevění holubi, které někdo omaloval barvičkami,“ plácl jsem neprozřetelně a David se na mě podíval jako raněná srna.

„Zbývá jich už jenom třiatřicet,“ prohlásil, jako kdyby už proto museli být roztomilejší a krásnější, než kdyby jich bylo pětadvacet miliónů.

Přešli jsme k voliére s parkem mauricijských poštolek. Byli to malí, podsadití ptáci s divokým výrazem, ale podobali se evropským poštolkám a americké poštolce vrabčí natolik, že by je dokázal rozeznat jenom odborník a laikovi by bylo těžko mít za zlé, kdyby se podivil, proč se s nimi tolik nadělá.

Přemítal jsem, zda nejsem k mauricijské poštolce nespravedlivý jenom proto, že silně připomíná ptáka, kterého dobře znám už od samého dětství a kterého jsem si držel pro lov vrabců. Že bych proto cítil menší nadšení, než kdyby to bylo něco podobně bizarního jako třeba dodo? Po zralém, nejméně třicetivteřinovém uvážení jsem dospěl k názoru, že ne. Na světě snad nemůže být nic nudnějšího než hutia, západoindická, morčeti podobná nutrie stromová, o jejíž osud jsem se přesto vášnivě zajímal a jejíž budoucnost vypadala stejně černě jako budoucnost poštolek. Ne, bylo to prostě tím, že jsem vysazený spíš na savce než na ptáky, a tak mi malý, neslaný nemastný savec říká víc, než malá, neslaná nemastná poštolka. Uvědomil jsem si, že to ode mě není hezké, a zařekl jsem se, že se příště polepším. Dave mi mezitím barvitě líčil, jak dopadl párek poštolek, jež byly tak hloupé, že se uhnízdily na skalní stěně, která nebyla zcela neslezitelná.

„Jo opice,“ řekl dramaticky, „to jsou příšerný potvory, les se jima jenom hemží. Samci jsou někdy pomalu větší než šestiletý dítě. Pohybují se ve velkých tlupách. Člověk slyší, jak hulákají áagh, aaagh, aaagh, ííík, ííík, ííík; jah, jati (tak volá samec) a mlád'ata, ta zase piští uík, uík, uík, ííík, ííík, jáá, jáá, jááá.“

Sotva to Dave vychrlil, objevila se jako zázrakem celá tlupa zlomyslných opic od dědečků až po novorozenata. Tato nepotřebná, důmyslná a všežravá havěť už zaplavila celý ostrov a brala útokem hnízda poštolek i růžových holubů.

Když jsme se holubům i poštolkám dost naobdivovali, odjeli jsme do Curepipe, kde měla sídlo lesní správa. Tam jsme se seznámili s Wahabem Owadallyem, ředitelem ochrany lesů. Byl to mladý Asijec s hezkými chlapeckými rysy, nakažlivým úsměvem a ještě nakažlivějším zanícením pro věc. Chvilku jsme si v jeho kanceláři vyměňovali zdvořilé poklony a pak nás Wahab a jeho bělošský zástupce Tony Gardner vzali ven, že nám ukážou pěknou botanickou zahradu, kterou měli hned

vedle kancelářské budovy. V té zahradě jsem pod vlivem Wahabova zápalu úplně změnil svůj postoj k palmám. Upraštěné, opelichané palmy lemující ulice tropických měst nebo chudinky, které se klepou zimou v tom, co se někde v Bournfimuthu či v Toquay vydávají za anglické léto, mi totiž nikdy nepřípadaly jako nějak zvlášť zajímavý dendrologický fenomén, ale tady v prostorné a krásně uspořádané botanické zahradě v Curepipe jsem poznal palmy v celé jejich kráse. Byly zde vysoké, elegantní palmy hurikánové, palmy královské s kmeny jako sloupy Akropole, slavné Salomounovy ořechy ze

Seychelských ostrovů, ale vůbec nejvíc mě uchvátily lahvovníky. Wahab nám představil (a tohoto slova používám zcela záměrně) malou plantáž těchto kouzelných stromů. Kmen každé mladoučké palmičky byl tvarovaný jako láhev od chianti a z vršku tryskala zelená fontána bujných, neučesané hřívě podobných listů. Vypadaly jako podivní břichatí lidičkové, a když se jím listí ve vánku pohnulo, člověk měl pocit, jako by mu palmy mávaly. Po návratu do Wahabovy kanceláře jsme si podebatovali o tom, co bychom na Mauritiu měli vidět a dělat. Ze všeho nejvíc jsem toužil navštívit lesík Cryptomeria Grove, kde hnízдили růžoví holubi, a pak les Macabee spolu s přírodní rezervací v kaňonu Black River, což byla poslední sídliště poštolky a mauricijského papouška alexandra. Wahab aké trval na tom, že musíme navštívit Round Island, jeden ze skupiny malých ostrůvků severně od Mauritia.

„Je to mauricijská verze Galapážských ostrovů,“ prohlásil s úsměvem, „ostrůvek o necelých sto padesáti hektarech, ale přitom tam najdete tři druhy stromů, tři druhy ještěřů a dva druhy hadů, které se nevyskytují nikde jinde na světě. Ostrovu hrozí velké nebezpečí, protože zavlečení králíci a kozy tam spásají veškerou vegetaci. Je to zoufalá situace, ale o tom víc až na místě. Dokud tenhle problém nevyřešíme, bude ostrov podléhat čím dál větší erozi a hadí populace zůstane silně ohrožená.“

„Víte se, kolik plazů na ostrově žije?“ zeptal jsem se. „No,“ řekl Wahab a našpulil rty, „s těmi přesnými čísly je to trochu těžké, ale máme zato, že gekonů Guntherových, krátkonožek ostrovních a scinků Telfairových není o moc víc než pět set. Jeden druh hroznýška byl za posledních dvacet let zpozorován jenom několikrát a je možné, že už vymřel. A toho druhého druhu prý nebude víc než sedmdesát.“

„Měli byste jich pár odchytit, jen tak pro jistotu,“ navrhl jsem. Wahabovi zasvítily oči.

„O odchovu zvířat v zajetí se už mluvilo. Dokonce to i navrhovala Proctorova zpráva, ale zatím se toho nikdo nechtěl ujmout,“ prohlásil.

„Když mi to povolíte, ujmou se toho třeba já,“ řekl jsem. „Právě jsme dostavěli perfektní středisko pro odchov hadů. Je pro něco takového jako stvořené.“

„No, kdybyste mohli, bylo by to senzační,“ prohlásil Wahab, jako kdyby ta myšlenka zrovna napadla jeho. „Jak byste si to představoval?“

„Víte co, zkusme to po etapách. Kdybychom nejdřív odchytili několik exemplářů nějakého odolnějšího druhu a měli s nimi úspěch, tak příští rok, až přijedu pomoci s výběrem kandidáta pro naše stipendium, můžeme zkusit i další druhy. Podle mého názoru bychom měli začít se scinky a gekony Guntherovými, což jsou zřejmě velká, poměrně odolná zvířata.“

„Výborně,“ řekl Wahab šťastně, „zařídím výlet na Kulatý ostrov, jakmile to počasí dovolí. Dave vám zatím může ukázat les Macabee.“

„To se ví,“ řekl Dave, „stejně chci zkusit chytit do sítě ještě jednu poštolku, takže tam můžeme na den zajet. Vezmeme si sítě, jako návnadu mou americkou poštolku vrabčí

a zkusíme štěstí. A i když nic nechytíme, je to moc hezká krajina. Jestli chcete, mužem jethned zítra.“

„A ukážeme jim také strom ptáka dodona,“ dodal Wahab.

„Strom ptáka dodona? Co je to?“ vyzvídál jsem.

„Počkejte a uvidíte,“ odpověděl záhadně Wahab.

A tak jsme se příštího rána vydali na jednodenní výlet do lesa Macabee. Cestou musí člověk přes planinu Champagne, což je také jedno z těch místních silně asociativních pojmenování. Na planině jsme na chvíli zastavili a šli se podívat na několik kousků dosud přežívajícího původního mauricijského vřesoviště.

Mauricijský vřes je malá, houževnatá rostlina, která tvoří ekologicky jedinečné prostředí. Bude to velká škoda, až zmizí navždy. Na celém světě vůbec ničíme lesy a rostlinstvo s rozmařilostí až neuvěřitelnou, a ve své současné nevědomosti můžeme klidně zničit nějaký rostlinný druh, který by mohl mít obrovský význam třeba pro medicínu.

Přejeli jsme planinu Champagne obydlenou šarlátovými a černými snovači madagaskarskými, kteří vartovali ve vřesu jako nějaká garda nebo přelétávali přes cestu jako plamenné jazyky, a pak jsme se pustili po polní cestě, jež se podobala anglické jízdní stezce.

Byli jsme na okraji lesa Macabee. Za chvíli jsme se

octli na mýtině, kde se cesta větvila na čtyři světové trasy. Dave zastavil a vystoupili jsme z auta. V nehybném teplém vzduchu visely na slunci malé mušky jako nějaké helikoptéry, těla zlatozelená, velké oči pávově modré. Občas překotně zatřepetala křídla čokoládově zbarveného motýla, který se přehnal kolem jako stará dáma, která se žene pozdě na schůzku. Na ebenovnicích visely nalepené drobné trsy

smetanových orchidejí a všude kolem se tyčily vysoké, štíhlé, karamelové a stříbřitě zelené kmínky kujavy a rozprostíraly se koberečky ptačího zobu, bledé, jemňounce zelené okraje listů mladých rostlinek poskládané jako sukýnka primabaleríny. Bylo teplo, ticho a odevšad dýchala přátelská atmosféra. V těchto lesích nežilo nic, co by mohlo člověku ublížit. Jediné zvíře na celém ostrově, které by pro člověka mohlo znamenat nebezpečí, byl štír, ale za těch skoro patnáct neděl na Mauritiu, během nichž jsem neustále obracel kameny, vrtal se ve ztrouchnivělých stromech a zarýval se do spadaneho listí jako prasátko hledající lanýže - což je zcela normální chování každého přírodovědce-, jsem nenarazil ani na jednoho. Macabee byl vlídný les, kde člověk neváhal usednout nebo ulehnout na zem, protože bezpečně věděl, že jediným zástupcem místní fauny, který by ho mohl otravovat, je komár.

„Koukejte,“ povídá Dave, „támhle to stojí za podívanou, felsuma na stromě ptáka dodona.“

Ukázal na vysoký strom se stříbřitým kmenem, který rostl u cesty. Byl očividně dost starý a místy začínal už trouchnivět, protože opěrné kořeny měl popraskané. Byl asi patnáct metru vysoký, zakončený změtí větví a tmavě zeleného listí. Necelé dva metry nad zemí se ke kmeni tiskla neskutečně krásná ještěrka. Byla asi třináct centimetrů dlouhá a základní zbarvení měla jasně sytě zelené jako dráček. Na hlavě a na krku jí však jednotlivé odstíny splývaly do ledňákovské modři poseté šarlatovými a třešňovými skvrnami. Měla velké, černé, inteligentní oči a každý prst na noze tvořil miniaturní přísavku, takže felsuma se bez obtíží udržela i na hladkém pni stromu.

Chtěli jsme několik těchto nádherných denních gekonů ulovit, a tak John připravil speciální prut na lov ještěrek, dlouhý bambus se smyčkou z jemného nylonového vlasce na konci. Takto vyzbrojen se přiblížil k ještěrovi, který si ho s očima široce otevřenýma prohlížel, nevinnost sama. Dovolil

Johnovi přijít až na dva metry ke stromu, ale pak se pohnul a začal po kmeni klouzat tak lehce jako kámen po ledě.

Než John dorazil až ke stromu, byl už mimo dosah nějakých šest metrů od země a navíc na odvrácené straně kmene.

„Tady jsou trošku plachý,“ prohlásil Dave. „Asi proto, že tahle cesta je poměrně frekventovaná. Hloub v lese jsou krotší, tam to nebude problém pár jich chytit.“

„Proč tomu říkáte strom ptáka dodona?“ zeptal jsem se.

„No,“ odpověděl Dave, „jmenuje se vlastně tambatambalacoe. Je to jeden z nejstarších stromů na Mauritiu, zbylo jich už jen asi dvacet nebo třicet. Má takovýhle semena.“

Zašátral v kapse a vytáhl podivné semeno veliké asi jako kaštan. Mělo barvu bledé sušenky a na jedné straně bylo poměrně hladké, asi jako meruňková pecka, zatímco druhá strana vypadala, jako by do ní někdo začal vyřezávat reliéf nějaké orientální hlavy a pak toho v polovičce nechal. Semeno bylo dost těžké a zřejmě tvrdé.

„Víte,“ prohlásil Dave, „pámbuví, kdo si to vymyslel, ale každopádně se to hezky poslouchá. Kdejaká botanická zahrada i školky našeho ministerstva lesnictví se pokoušely semena naklíčit, ale z nějakých záhadných důvodů se to zatím nikomu nepovedlo, když ještě žil dodo, rostl tu tambalacoe docela běžně a tvrdí se, že dodo měl hrozně rád jeho ovoce. Nejdřív strávil dužinu, pak začaly žaludeční šťávy narušovat tvrdou slupku a když mu nakonec semeno vyšlo z těla, bylo natolik měkký, že mohlo začít klíčit.“

„To je moc hezká historka,“ souhlasil jsem, fascinován představou takovéto vazby mezi ptákem a stromem i myšlenkou, že vyhubení jednoho vede k vymírání druhého, „ale bohužel je to trošku za vlasy přitažené.“

„To jistě,“ připustil váhavě Dave, „ale pro turisty je to báječná historka a kromě toho tambalacoque už opravdu skoro vymizel.“

Postupovali jsme hlouběji do lesa. Téměř na každém kmeni se míhaly jasně zbarvené felsumy. Všude se vznášely drobné zlaté mšice, pronásledovány občas velkými zelenými vážkami s křehkými průhlednými křídly, a jednou nám přes cestu omylem přeběhla nějaká velká, asi dvacet centimetrů dlouhá bezkřídlá kobylka s černým a jako pečetní vosk červeným zabarvením. Třikrát nebo čtyřikrát nám přímo před nosem prolétli jako rychlé, dobře mířené smrtonosné šípy promyky a jednou jsme vyplašili tlupu opic makaků, jež jakoby kouzlem splynuly s hustým houštem tak bleskurychle, že si člověk v tu ránu přestal být jistý, zda je vůbec viděl. Zahlédli jsme také hejno papoušků alexandrá, ale i to rychle zmizelo v lese. Byla to podstatná část zbytku asi padesáti kusů tohoto druhu, které na Mauritiu ještě žily. Zastavili jsme se, abychom se mohli dostatek naobdivovat páрку mauricijských kosů, jejichž počet se také rapidně ztenčuje.

Jsou to hezcí ptáci s příjemným bublavým hlasem, a když Dave napodobil jejich volání, začali být hrozně zvědaví, přilétli docela blízko, pokukovali po nás mezi větvemi a užasle pocvrlikávali.

Brzy jsme z lesní cesty odbočili a pustili se po úzké pěšině, jež běžela po hřbetu ostrého hřebenu. Po obou stranách stezky zely příkré srázy a mezi stromy byly vidět nádherné kaňony Black Riveru zarostlé hustými lesy, jež hrály všemi možnými odstíny zelené, červené a zlaté, s vodopády snášejícími se lehounce ze strmých majestátních útesů. Dole v kaňonech, kde proudily bystré třpytivé říčky, které mezi mechem obrostlými balvany svítily bílou pěnou a duněly jako hrom, bylo všude plno vzruchu a pohybu, to jak se vzduchem míhali běloocasí faetoni podobní bílým křížům. Brzy jsme dorazili k místu, kde u cesty trčel do vzduchu vysoký mrtvý

strom a nakláněl se do údolí hluboko pod námi. Dave prohlásil, že právě tu vídal sedávat poštolky po každém náletu do rokle za kořistí.

Rozbalili jsme jemňounké sítě, chvíli jsme s nimi zápolili, ale pak se nám je podařilo rozvěsit. Dave vypustil svou americkou poštolku, ale nechal ji připoutanou za nožní řemínky k větvi mrtvého stromu. Poštolka několikrát nedočkově zamávala křídly, ale brzy seusadila. Roztáhli jsme se po cestě do větších rozestupů, skryli se v podrostu a čekali. Zeptal jsem se Dava, který se uvelebil v křoví o kousek dál, kdo používá ty úzké stezky, jež se vinou jako had celým lesem. Museli jsme zůstat přímo na cestě, protože stačilo ustoupit o metr na jednu či druhou stranu, a člověk by spadl téměř sto metrů hluboko dolů do údolí, pokud by se ovšem cestou krásně nenabodl na nějakou kujavu.

„Jsou pro lesáky,“ odpověděl, „ale používají je taky pěstitelé marihuany.“

„Cože, pěstitelé marihuany?“ zeptala se Ann Petersová ze svého strategického postavení kousek dál po pěšině.

„Pěstovat marjánku je náhodou silně kvetoucí kšeft,“ vysvětloval David, „to se jde prostě do lesa, založí se políčko, pak se to sklídí a střílí.“

„Copak to není zakázané?“ podivil se John.

„Pochopitelně že je,“ řekl Dave. „Mauritius nemá armádu, jenom takzvaný speciální mobilní jednotky, něco na způsob americký námořní pěchoty nebo britských komandos, a jednou z jejich funkcí je honit pěstitele marjánky. Mají na to dokonce i helikoptéru.“

Před pár týdnů jsem narazil na slušný políčko, a tak jsem jim to ohlásil. Byl to jeden z nejbohatších záťahů za dlouhou dobu, takže mě asi ti frajeři, co jedou v drogách, budou na nějakou dobu považovat za persona non grata.“

Dopoledne ubíhalo a najednou tu bylo poledne a s ním i vedro. Slunce sálalo jako vnitřek vysoké pece a les mlčel olizován vlnami horka. Nastal čas, kdy se žádný tvor, který má jen kousek zdravého rozumu, nebude jen tak pro nic za nic hýbat, takže i poštolky jistě někde rozumně držely siestu. Rozhodli jsme se naobědvat se, a tak jsme si protáhli zdřevěnělé údy a shromáždili se na poněkud širším úseku stezky poblíž uschlého stromu. Rozložili jsme proviant, který jsme si s sebou přinesli. Právě jsme dojedli sendviče a chystali se pustit do vynikajícího manga, když tu se na cestě zjeví dva štíhlí mladíci v pestrobarevných košilích a kalhotách do zvonu a kráčeli k nám. Černé lesknoucí se vlasy jim padaly až na ramena, jak je dnes u většiny mauricijských mladých mužů zvykem, a rámovaly neuvěřitelně hezké, jemné obličej. Mladíci došli po stezce až k místu, kde ležel náš piknikový zátaras, zastavili se a nesměle se na nás zazubili.

„Dobrý den,“ pozdravili jsme zdvořile.

„Dobrý den,“ zapěli unisono a smekli slamáky.

„Chcete projít? Klidně běžte,“ řekl Dave, „jenom na mě nešlápněte.“

„Nebojte, pane,“ odpověděli, přímo šokovaní takovým nápadem, a s ladností gazel překročili naše ležící těla a piknikové příslušenství. Když se dostali na druhou stranu, aniž došlo k jediné nehodě, řekli „Děkujeme pěkně a nashledanou“, znovu zdvořile smekli a odkráčeli po pěšině. Všiml jsem si, že oba mají mačetu.

„Co je to proboha zač?“ zeptala se Ann.

„Lesáci to teda nejsou,“ řekl Dave, „takže to budou hoši, co pěstují to bejlí, protože namouduši, touhle dobou nebude v lese kromě hašišáků a šilenců jako my ani noha. A mám dojem, že nejsou sami. Myslím, že se co nevidět ukáže i ‚šéfík‘.“

Ukázalo se, že předpovídal správně, protože netrvalo ani pět minut a objevil se další hezký, štíhlý, srně podobný Asijec. Měl v sobě cosi těžko definovatelného, co prozrazovalo, že jde o člověka z velkoměsta. Jeho šaty byly lepšího střihu a z kvalitnější látky, košili měl elegantnější a klobouk víc podle posledního výkřiku módy. Když nás spatřil, jak se povalujeme na pěšině a blokujeme cestu, na chvíli se nejistě zarazil, ale pak k nám s vlezlým úsměvem přikročil.

„Dobrý den přeji,“ řekl a pozdravil nás všechny širokým smeknutím, „promiňte laskavě, ale neviděli jste tu mé přátele?“

„Viděli, byli dva. Dali se támhle tudy,“ odpověděl

Dave, jako kdyby možností kudy jít bylo víc. „Chcete projít?“

„Ehm,... ne, ne,“ řekl mladík, „musím to jít říct kamarádovi.“

„Takže vy tu máte víc přátel?“ zeptal se Dave.

„Ano,“ odpověděl mladík, „další čeká támhle o kousek vzadu. Musím se vrátit a říct mu, kudy naši přátelé šli. Nashledanou.“

„Nashledanou,“ odvětili jsme a sledovali pohledem, jak se vrací po pěšině zpátky jako nějaký elegantní tmavý kopytník.

„Co to má proboha znamenat?“ zeptal se užasle John.

„Šel varovat ty ostatní,“ vysvětloval Dave, „a půjdou teď k políčku dolní pěšinou, je to sice delší, ale bezpečnější, když jsme tu my.“

Opoledne se táhlo dál. Brzy jsme pochopili, že šance chytnout nějakou poštolku je velice malá, a tak jsme sbalili

sítě, Dave přivázel americkou poštolku k pařezu stojícímu opodál a dali jsme si trochu čaje.

Brzy jsme k svému úžasu spatřili, jak se k nám zno-vu blíží „šéfík“, tentokrát však z opačné strany. Když přišel blíž, hned nám bylo jasné, že se s ním během odpoledne cosi stalo. Klobouk měl posunutý do týla, havraní lokýnky rozčepýřené a z očí mu koukal ne průhledný skelný pohled člověka, kterého probudili z tvrdého spánku a který se nemůže z říše snů pro brat do světa reality. I když pořád krácel nesmírně ladně, jeho pohyby byly poněkud nejisté. Došel k nám, zastavil se a opřel se nedbale o strom.

„Zdravíčko,“ řekl Dave, „na procházce, na procházce?“

„Ano, chodím si,“ vysvětlil nám „šéfík“ s mírným úsměvem, „chodím si chodím po lese.“

„A líbí se vám to?“ zeptala se Ann.

„Hrozně, milostivá,“ řekl a začal nám vysvětlovat:

„Chodím kvůli zdraví.“

To nás trochu zarazilo, a tak jsme neřekli nic. Mladík zasněně civěl dolů do divoké hlubiny kaňonu, kde jako sněhové vločky vířili faetoni. Vypadal, jako když úplně zapomněl, že tam jsme. Ve tváři se mu rozhostil tupý výraz klidu a míru. Najednou se s trhnutím probral.

„Vy jste Angličani?“ zeptal se mě.

„Ano,“ odpověděl jsem.

„Z Londýna?“ vyzvídal.

„V podstatě ano,“ řekl jsem, protože jsem se nechtěl zaplést do sáhodlouhého vysvětlování, kde leží Normanské ostrovy.

„Mám v Londýně spoustu příbuzných,“ prohlásil, „a také spoustu rodičů.“

„Vážně?“ užasl jsem.

„Spoustu, spoustu,“ pokračoval. „Mám také spoustu rodičů a příbuzných v Birminghamu.“

„To je moc hezké město,“ poznamenal John.

„Velice pěkné a Londýn také. Rodiče říkají, že je to prostě pohádka a...“ zavřel na okamžik oči a já měl dojem, že usnul uprostřed věty jako ten plch z Alenky v říši divů. Najednou je zase otevřel, hluboce si vzdychl a pokračoval... „a jednou tam za všemi svými rodiči pojedu.“

„Chodíte často do lesa?“ zeptal se Dave.

„Do lesa chodím často, kvůli zdraví,“ řekl „šéfík“.

„Viděl jste někdy nějaký ptáky?“

dožadoval se Dave.

„Ptáky?“ řekl „šéfík“, probíraje otázku shora zdola.

„Ptáky? Myslíte jako ptáky?“

„Ano,“ odvětil Dave, „víte jako třeba holuby nebo kánata.“

„Ptáky?“ opakoval „šéfík“, „ano, někdy vidím ptáky a někdy je i slyším zpívat.“

„Neviděl jste někdy poštolku, takovýho malýho jestřába?“ zeptal se Dave, „říká se mu taky ,Mangeur de

Poule’?“

„Šéfík“ pohlédl na Davida a pak na americkou poštolku, která si asi metr od něj urovnávala peříčka. Na moment zavřel oči a olízl si rty, pak oči zase otevřel a zadíval se znovu na Dava a na poštolku.

„Jestřába?“ otázal se nejistě.

„Ano, hledáme ho“ vysvětloval Dave, jemuž to hned nedošlo.

„Vy hledáte malého jestřába?“ zeptal se „šéfík“ pro jistotu ještě jednou.

„Ano,“ řekl Dave, „jestřába.“

„Šéfík“ si znovu zevrubně a zblízka prohlédl jak Dava, tak poštolku. Ještě jednou zavřel a otevřel oči, protože zcela zřejmě doufal, že pták mezitím třeba zmizí; jenomže nezmizel.

Mladík se octl v úzkých. Ze by ten jestřáb byl pouze produktem jeho marihuanou vybičované fantazie? Je-li tomu tak, má o tom vůbec mluvit? Jestliže je to však na druhé straně skutečně jestřáb, proč ho tihle lidé, kteří zřejmě mají také rodiče v Londýně či v Birminghamu, nevidí? Bylo to celé hrozně zamotané a nepochopitelné. Začal se zoufale rozhlížet kolem. Snažili jsme se jeden na druhého se nedívat, abychom nevypršli smíchy. Konečně to „šéfík“ rozřešil.

„Sbohem,“ řekl, smekl klobouk, uklonil se, překročil naše ležící těla a nejistě odkráčel po pěšině.

Když jsme se asi za hodinu vrátili na lesní cestu, narazili jsme najednou na „šéfíka“, jak sedí na zemi opřený zády o strom, čte nějakou knihu a cpe se velkým sendvičem.

„Z procházky, z procházky?“ zeptal se dobromyslně, vstal a začal si smetat z klopý drobečky.

„Ano, už je čas jet domů,“ řekl Dave.

„Do Londýna?“ tázal se překvapeně „šéfík“.

„Ne, na Black River,“ odpověděl Dave.

„Tak sbohem,“ prohlásil „šéfík“, „já musím počkat na své přátele.“

Nasedli jsme do auta a mladík nám vesele zamával na rozloučenou,

„Viděls, co čte?“ zeptala se Ann.

„Ne, ale strašně jsem se chtěl kouknout,“ řekl jsem.

„Co to bylo?“

„Othello, v originále,“ odpověděla.

Řekl jsem si, že se mi na Mauritiu bude určitě moc a moc líbit.

II AKCE

RŮŽOVÍ HOLUB

Měli jsme naplánováno, že se vydáme na odchyt různých holubů, ale když se v den D rozbřeslo, (dá-li se v případě tak pošmourného úsvitu vůbec mluvit o rozbřesku), zjistili jsme, že celičkový Indický oceán je pod příkrovem hustých honících se mraků. Zanedlouho už nebesa chrlila proudy vody pozoruhodné pouze tím, že teplotou připomínala sprchu doma v koupelně. Civěli jsme na oblohu a nadávali. Počasí nám lezlo na nervy hned ze dvou důvodů. Za prvé šlo o jediný večer v týdnu, kdy jsme mohli počítat s tolik potřebnou pomocí mauricijské speciální mobilní jednotky, místní verze britských komandos nebo americké námořní pěchoty. Tento chrabrý vojenský útvar pod vedením svého anglického velitele, majora Glazebrooka, nám měl pomáhat hledat holuby, lézt po stromech, nosit světla, a jak jsme doufali, také hlavně ptáky pochytat. A za druhé, pokud by tahle potopa trvala déle, byla by jakákoli výprava do promáčeného lesa s kluzkou půdou nanejvýš marná.

K naší úlevě se brzy odpoledne začala jednolitá šed' mraků trhat a tu a tam vykukovala modrá obloha jako kousky dětské skládačky na špinavém vlněném přehozu. Ve čtyři hodiny už na nebi nebyl ani mráček a prohrátým vzduchem zvolna stoupala od země pára. Slunce se blyštivě odráželo od každícké kapky uvízlé na listech a květech, takže krůpěje se třpytily v zeleni keřů a stromů jako spadlá hvězdná galaxie. Zuřivý liják pořádně pocuchal stromy lemuující silnici, jež vedla k lesu, kde sídlili růžoví holubi, a každý šarlatovožlutě planoucí strom stál teď uprostřed velkého kruhu rozdrčených květů, jako by vyrůstal z kaluže vlastní krve.

V dobré náladě jsme se pustili kroutící se silnicí do hor. Šplhající cesta se točila a. klikatila a před námi se otvíraly nádherné pohledy na les, jehož okraje olizovala pole cukrové třtiny, která z výšky vypadala hladká a oblýskaná jako plátno kulečníku. Tu a tam byly vidět velké úseky mořské hladiny hrající nekonečným množstvím odstínů modři a věnce korálového útesu nedbale pohozené na vodu a připomínající giriandu kvítí z mořské pěny. Pod trpytícímise keři podél cesty zobala v listí hejna černobílých drozdců se špičatými šošolkami a šarlatovými tvářemi. Ptáci po sobě zpěvně povzdychávali, občas se některý postavil před svou družku, zdvihl křídla nad hřbet, takže připomínal anděla na náhrobku, a mírně jimi zatřepetal v něžném gestu milostné touhy. Co chvíli nám přes cestu přeběhla štíhlá, rychlá žíhaná promyka ženoucí se po stopě něčeho, čemu by mohla pustit žilou, v malinkých očičkách dravčí svit mafiána, čenich až u země. Vjeli jsme do zatáčky a znenadání jsme narazili na tlupu osmi makaků, kteří seděli u silnice a jejichž prasečí očka a povýšený věrolomný výraz připomínaly schůzi správní rady nějakého poněkud nesolidního konsorcia z londýnské City. Nejstarší samec vyrazil varovné staccato „ya-a-a“, samičky popadly své megalocfalické, jako sirotky vychrtlé potomky, přitiskly si je k hrudi a celá tlupa se pohroužila do stěny kujav vroubících cestu a zmizela jako mávnutím kouzelného proutku.

Nakonec jsme dorazili ke školce ministerstva lesního hospodářství a odbočili z hlavní silnice na hrbolatou, ale sjízdnou polní cestu. Asi po osmi stech metrech jsme spatřili u kraje zaparkovaný Davův automobil a armádní landrover. Když jsme k nim dojeli, přivítal se Dave a vítal nás.

„Ahoj,“ volal, „už jste někdy zažili takový počasí? Nejdřív je obloha černá jako krtčí zadek a za chvíli se už modrá jak opičí kostřec. To byl ale slejvák, už jsem si vážně myslel, že budeme muset celou tu ztracenou akci odvolat.“

Vypadá to, že dole v údolí bude pěkně mokro, ale to nic, nějak to přežijeme. Tak pojďte, seznámím vás s klukama.“

Vyhrabali jsme se i s nádobíčkem z auta a šli zním k landroveru. U auta postávala skupinka vojáků, moc jim to v těch zelených uniformách a baretech slušelo, a každý vypadal jako čerstvě rozbalená čokoládová figurka obřích rozměrů. Paže a nohy měli dvakrát tak dlouhé jako průměrný člověk, hrudníky jako sud, tlapami by dokázali vyvrátit vzrostlé stromy z kořenů a úsměv měli široký a blýskavý jako koncertní křídlo. Přes své obří rozměry se však pohybovali ladně a mírně jako těžcí pivovarští valaši a dobromyslně se na nás liliputy dolů usmívali. Pohltili naše drobné pacičky do těch svých obrovských, ale jemných dlaní, a mě napadlo, že bych je nikdy nechtěl mít za protivníky. Jejich velitel, ačkoliv to zdaleka nebyl malý člověk, vypadal vedle nich také jako drobeček.

Kromě baterek, sítí a přenosného reflektoru přivezla s sebou naše vojenská záštita i obrovský kotel na čaj, bez něhož, jak učí historie, žádný britský nebo Brity vycvičený voják rozhodně nemůže normálně fungovat, natož pak přelstít a porazit nepřítele. Překontrolovali jsme, zda jsme nezapomněli žádnou součást svého nezvyklého nádobíčka, a vydali jsme se zástupem po úzké stezce, jež vedla po pás sahajícím podrostem napitým tak silně deštěm, že jsme neušli ani sto kroků a byli jsme promočení až na kůži. Za chvilku začala stezka klesat do údolí. Procházeli jsme džunglí kmínků čínských kujav rovných jako svíčka, mezi nimiž tu a tam trčel zkřivený černý ebenovník nebo skupinka Ravenal, palem poutníků, připomínajících vějíře z osmnáctého století zatknuté rukojetí dozemě. Stezka byla příkrá a prorostlá křečovými žilami zkroucených kořenů. Všecko bylo rozmáčené deštěm, takže v každé stopě otisklo v bahně se leskla voda jako střípky rozbitého zrcadla a z bláta samotného se stala karamelově zbarvená lepkavá klouzačka, která by spolu se svými spřeženci kořeny dokázala člověku zlázat nohu nebo kotník jako tyčinku

křídý. Slunce se začalo sklánět k západu, na stezku sevkradly stíny a nebezpečí úrazu ještě vzrostlo. Klouzali a klopýtali jsme dolů do údolí; vzduch ztěžkl a zteplal a na těle nám vyrazil pot, takže z nás crčelo ještě víc. Za okamžik jsme už sjeli po závratně prudkém svahu a lesní změť nejrůznějších stromů a keřů přešla v hájky kryptomerií připomínajících na první pohled jakési ostnaté borovice s tmavozelenými těžkými hrozny jehlic.

„Tohle je údolí růžových holubů,“ ohlásil Dave pyšně. „Trvalo mi celou věčnost, než jsem je objevil. Tak tady většinou hnízdí.“

Sotva to dořekl, ozvalo se ze stromů po naší levici chraplavé, svůdné „karů, karů, karů, ku, ku, ku“.

„Slyšíte?“ vyrazil Dave, „to jsou oni. Dneska dorazili brzo.“

S obrovským gustem zaklonil hlavu a vydal zvuk, jenž zněl, jako když se rozvrká celé hejno růžových holubů najednou a každý je v jiné náladě, počínaje vztekem a konče zoufalou, neopětovanou láskou.

Skuteční holubi ztichli a zdálo se, že je ta nenadálá kakofonie zvuků zaskočila podobně jako člověka, jenž si tiše brouká ve vaně a najednou zjistí, že se k němu přidal armádní pěvecký sbor.

„To je zvláštní,“ řekl Dave překvapeně, „obvykle se mi ozvou. No nic, nejlíp uděláme, když se rozejdeme a počíháme si na ně, protože se co nevidět začnou slétat na noc.“

Rozdělili jsme se podle jeho instrukcí a. začali, se prodírat hustým lesem kryptomerií. Hledali jsme stromy, na které by se dalo vyšplhat a přehlédnout určitý úsek údolí, nebo místa, kde by nám stromy nezakrývaly výhled na navracející se holuby. Našel jsem si velkou kryptomerli na svahu, s větvemi skoro až na zem, po nichž se dalo vylézt nahoru stejně snadno

jako po žebříku. Takových dvanáct metrů nad zemí jsem se zaklínil do příhodné rozsochy, sundal z krku dalekohled a přichystal se na čekanou. Z posedu jsem měl široký výhled na les a velký kus kryptomeriemi porostlého svahu, kam, jak mě Dave ujistil, se holubi každý večer slétali na noc.

Jak jsem tak čekal, přemýšlel jsem pobaveně o prapodivné metodě odchyty, kterou Dave vypracoval. Člověk musel přijít těsně před západem slunce a počkat, až se holubi slétnou na nocování. Když se potom začalo stmívat, holubi si to vždycky těžce přitřepotali z místa, kde právě seděli, a usadili se na něja kém jiném stromě. Tam také obvykle zůstali přes noc a člověk si musel strom zapamatovat. Když už byla hodně tma -, měsíc pro podobný podnik představoval účinnou pohromu -, musel člověk vzít několik pomocníků, dát každému baterku a pak obstoupit strom a namířit všechna světla na spícího holuba.

A potom už stačilo vyšplhat na strom a ptáka chytit do rukou nebo do síťky připomínající klíšťky na cukr. Pták buď tvrdě spal nebo byl sice vzhůru, ale byl tak omámený; jak to dovedou jen holubi. Na první pohled to sice vypadalo jako vůbec nejnepravděpodobnější technika odchyty na světě, ale já byl už v tolika zemích a viděl tolik nejneuvěřitelnějších metod odchyty divokých vzírat, že jsem ji nedokázal jen tak šmahem zavrhnout.

Slunce už stálo hodně nízko a obloha kovově ledňákovsky modré barvy vybíedlci do světlejšího odstínu. Údolí zalévalo zelenožluté světlo a všude vládl klid a mír. Najednou se mi ve větvích nad hlavou objevila skupinka kruhooček, drobných, křehkých zelených ptáčků s bledým, krémovým monoklem kolem očí. Cvrlikali a štěbetali pištivými vzrušenými hlásky a jak tak hledali mezi jehlicemi borovic drobný hmyz, připomínali nějaké krkolomné akrobatické číslo. Našpulil jsem rty a vysokým hlasem na ně zapískal.

Výsledek byl k popukání. Všichni do jednoho přestali pípat a shánět se po večeri, slétli se na větev blízko mě a začali si mě s vyvalenýma očkama zpoza těch monoklů prohlížet. Zapískal jsem ještě jednou. Po chvílce ohromeného ticha začali rozčileně čířikat a hopsat centimetr po centimetru blíž a blíž, až jsem je měl málem na dosah. Nepřestával jsem pískat, kruhoočky byly čím dál poplašenější, ale přesto se s hlavičkou na stranu sunuly pořád blíž, až mi nakonec visely málem nohama vzhůru nějakých třicet centimetrů od obličeje, zvědavě po mě pokukovaly a probíraly ten zvláštní úkaz tenkými ostrými hlásky.

Právě jsem přemítal, zda si nakonec nesesdnou až na mě, když tu nad ostrohem přeletěli dva růžoví holubi a usadili se v kryptomerii asi o dvacet metrů dál.

Sotva jsem zvedl dalekohled, že si holuby prohlédnu, do liliputánského obecenstva kruhooček jako když střílí.

„Právě přiletěli dva,“ ozval se Dave z koryta potokana dně údolí. „Má je někdo v merku?“

Říkal mi už sice, že jsou krotcí, ale přesto mě překvapilo, když jsem viděl, jak ten párek na stromě cukruje a vůbec se Davovým výkřikem nenechává rušit.

„Já,“ zavolal jsem a znova jsem žasnul, že holubi, kteří seděli tak blízko mě, neuletěli vyděšeně pryč.

Trůnili bok po boku na větvi, hrudníky jím v paprscích zapadajícího slunce svítily bledou bramboříkově růžovou barvou a co chvíli se otřeli zobáčky o sebe ve vášnivém holubím polibku. Ten, jehož jsem považoval za samečka, se občas samičce uklonil a hlasitě, chraplavě zavrkal. Samička, jako ostatně každá holubice, vypadala mírně duchem nepřítomná a k tomu i trochu uraženě a hystericky zároveň, asi jako nějaké panenské stvoření ze začátku devatenáctého století, o které se právě pokoušejí mdloby. Zanedlouho přilétl další

párek a pak ještě dva; každý nový přílet přivítal někdo z naší skupiny výkřikem. Jednu chvíli jsem pozoroval dalekohledem majora Glazebrooka, jak ztěžka šplhá po prohýbajících se větvích na vrcholek kryptomerie na druhé straně údolí, když vtom přilétl párek holubů a usadil se na větvi ani ne dva metry od něj. Další přistál zhruba stejně daleko ode mě, několik minut mě vážně pozoroval, ale pak si řekl, že bych mohl být nebezpečný a raději odletěl. Přesto však byli všichni tak krotcí -, nebo snad hloupí -, že jsem se až podivil, proč ještě nevyhynuli všichni, tak snadný cíl totiž skýтали bezohlednému střelci.

Usadili jsme se a nikdo nespouštěl své holuby z očí. Když slunce zapadlo a údolí pohltily stíny, začali ptáci hlasitě plácát křídly a přelétat ze stromu na strom. Párek, který jsem hlídal, se ladně vznesl a zmizel mi mezi větvemi. Chystal jsem se už slézt a jít je hledat, když tu se holubi znovu objevili a usadili se pohodlně na větvi u vrcholku. Vypadalo to, že si tam spokojeně lebedí a já doufal, že se konečně usalašili na noc, jenomže ve chvíli“ kdy už téměř nebylo vidět, holubi se jako naschvál opět vznesli. Tentokrát naštěstí odletěli jen nějakých šest metrů a přistáli na větvi vysoko v koruně. Údolí postupně pohlcovala tma. Pomalu, opatrně jsem slezl na zem -, nebyla to

to totiž žádná legrace. Dole na dně údolí se Dave z nějakého pouze jemu známého důvodu rozhodl napodobit celičkový hlasový repertoár divočáka, cachtal se v potoce a hlasitě přitom chrčel, kvičel, řval a kňučel jako doopravdický kanec. Řekli byste si, že ten kravál zaručeně nedovolí zamhouřit oka ani jedinému holubovi, ale zdálo se, že jsou na podobné věci zvyklí, a tak se nijak nenechali rušit.

Vydal jsem se ke stromu, na kterém spali moji holubi, a po cestě jsem si utrhl několik baculatých, šarlatových plodů kujavy, abych zahnal žízeň. Měly nakyslou, příjemně osvěžující chuť. Sedl jsem si zády ke stromu, snědl jich hrst a hned jsem přestal mít v ústech takové sucho. Protože už byla

úplná tma, cikády spustily ostrou, naříkavou citerovou serenádu, která člověku doslova rvala uši. Nejenom, že jste měli pocit, jako by vám ten zvuk pronikal pod lebeční kost jako pilka při trepanaci, ale navíc to připomínalo břichomluvecký trik, protože cikáda, o níž jste se domnívali, že vám zpívá přímo na rameni, seděla ve skutečnosti nějakých deset metrů od vás. Cikády byly necelé tři centimetry dlouhé, měly bledé smaragdové zbarvení a zlaté oči a jejich kmitající křídla vypadala jako sklo kostelního okna se zelenými ledovými květy.

Hlavu jako škopek od toho bujného cvrkotu jsem začal přemítat o tom, co nás teď čeká. Vzhledem k tomu, že jsme se s výpravou za odchytém holubů museli přizpůsobit naší gargantuovské speciální jednotce, byli jsme nuceni přistoupit na dnešní večer, kdy byl měsíc napůl v úplňku, protože jsme neměli čas čekat na bezměsíčnou noc. Museli jsme tedy pracovat velice rychle a pokusit se chytit ptáky hned posetmění, dřív než začne měsíc svítit příliš silně, aby neměli moc světla a neuletěli nám.

Zakrátko jsme se všichni shromáždili u paty mého stromu, abychom dali dohromady nějaký strategický plán. Poněvadž holubi, které jsme měli v evidenci -, bylo jich celkem pět -, posedávali daleko od sebe na nejružnějších místech kryptomeriového lesíka, rozhodli jsme se začít s tím, který seděl na nejnižším a nejsnadněji slezitelném stromě nejbliž u stezky, a pak postupně přecházet na další místa. Poté jsme se všichni shromáždili u prvního stromu, obstoupili ho a namířili baterky i oslepující světlo přenosného reflektoru do větví, kde nějakých dvanáct metrů nad námi seděl baculatý, ospalý a naprosto zpitomělý holub.

Na první pohled to vypadalo náramně jednoduše. Stačilo se přece vysoukat nahoru a chytit ptáka do sítě nebo jen tak rukou, ale při pozornějším pohledu jsme zjistili, že strom je rostlý tak, že by člověk při šplhání způsobil ohromný

hluk a rozruch. Pták by se mohl vyděsit a zmizet ve strašidelné černé noci.

Rychle jsme šepem uspořádali válečnou poradou a holub, teď už docela vzhůru, nás s mírným zájmem pozoroval. Bylo rozhodnuto, že seržant, jenž byl vůbec největší, a přitom uměl z celé jednotky nejlépe šplhat, vyleze na sousední strom, John Hartley, který měl dlouhé paže, se vyškrábe na druhý, a pak se oba budou snažit dostat do takové pozice, odkud by holuba mohli chytit. Dál jsme raději nic neplánovali, protože když člověk trčí dvanáct metrů nad zemí, dívá se obvykle na všechno trošičku jinak.

Mohutný, ale velice obratný seržant se začal soukat na strom a John Hartley s nohama jako tiplice se pustil také vzhůru. Holub zaujatě pozoroval, jak šplhají stále výš a výš. Zaklonil hlavu trošku na stranu, ale neprojevoval žádné známky strachu. Když seržant i John dolezli současně až na holubovu úroveň, zastavili se, aby popadli dech, a pak nás chraptivým šepotem informovali, že seržant by se mohl vysoukat po větvi tak daleko, že by dokázal chytit holuba do sítě. Sledovali jsme, jak centimetr po centimetru sune těch svých dobrých sto dvacet kilo po větvi, jež se zdála příliš křehká, než aby unesla veverku, natožpak našeho ebenového Goliáše, ale k našemu úžasu seržant dolezl až na konec a větev nepraskla.

Tam si přichystal síťku, Jak jsem už říkal, vypadala jako klíštky na cukr opatřené na konci dvěma sítěkami. Stačilo ji sklaptopnout a pták byl v pasti. Jakmile jí holub zahlédl, začal projevoval první známky ostražitosti: sklonil hlavu ke straně a jednou krátce třepil křídly. Jenomže pak seržant zjistil, že mu ke

kořisti chybí ještě metr, což znamenalo vyšplhat o jednu větev výš. Protože holub se už zcela zřejmě začínal bát, rozhodli jsme se baterii světel vypnout a nechat seržanta, aby se na nové stanoviště dostal jak nejlíp dovede potmě. Po

několika minutách a značném množství nadávek na nás dolů zavolal, že se šťastně doškrábal až na místo.

Zapnuli jsme světla a celí užaslí jsme zjistili, že holub mezitím využil příležitosti, strčil si hlavu pod křídlo a dal si šlofíčka. Když se světla zase rozzářila, vytáhl naštvaně hlavu zpod křídla. Vypadal hrozně rozčileně. Seržant se zatím se zoufalým výrazem ve tváři držel zuby nehty další křehké větve a napřáhoval síťku. Se zatajeným dechem jsme sledovali, jak se síťka blíží k holubovi. A pak najednou pták s překvapivou mrštností poskočil na větvi o kousek dál a jen tak tak že nezmizel v temné noci. Seržant, jenž křečovitě visel na prohnuté, vrzající větvi, se vysoukal ještě o něco blíž a znova mávl. Tentokrát obě půlky sklaply a ptáka lapily, jenomže seržant se rozmáchl trochu moc, větev se pod ním silně - prohnula a on ve strachu, aby nespadl, pustil rukojeť.

Mlčky jsme s hrůzou sledovali, jak síťka padá dolů. Obě půlky „klištěk“ se otevřely a růžový holub byl jednou nohou na svobodě. Pak padající síťka narazila na větev a zůstala na ní viset. Pták párkrát nerozhodně zamával křídly a my už už čekali, že se vysvobodí a odletí do neproniknutelné tmy kryptomeriového lesa. Ale po několika chabých pokusech dostat se ven zůstal stoicky klidně sedět, což bylo naše štěstí, protože síťka visela na větvi opravdu jen na čestné slovo..-

Ted' jsme si všimli ještě něčeho. Větev, na níž se síťka chytila, rostla křivě a končila poměrně blízko stromu, na kterém dřepěl John. Jakmile si to John uvědomil, sešplhal rychle o něco níž a vysoukal se na větev tak daleko, až ho od síťky dělil pouhý metr. Velice opatrně -, větev byla totiž křehká i pružná zároveň -, se natáhl přes mezeru. Už už jsem si myslel, že má příliš krátké paže, ale pak se jeho ruce sevřely kolem síťky. Oddech! jsem si. Růžový holub byl náš.

John se pak opatrně odsunul zpátky pod zelený příkrov kryptomerie a přendal úlovek ze síťky do měkkého látkového

pytlíku, který on i seržant každý dostali. Jakmile celou operaci zdárně dokončil, spustil nám ho pomalu na provázku. Když se z tmavého listí kryptomerie snesla kořist konečně dolů, vzal jsem ji nábožně do dlaní. Velice opatrně jsem pytlík otevřel a vyndal holuba ven, aby si ho Dave mohl prohlédnout. Holub mi ležel klidně v dlaních, nijak se nebránil, jen v jakémsi mírném úžasu nad tím novým zážitkem mrkal očima. I zblízka a za umělého osvětlení bylo jeho zbarvení syté a krásné: křídla a hřbet měl světle čokoládové, ocas a zadek svítily rezavou, téměř liščí barvou, a široký hrudník, krk a hlava byly světle šedivé, tak trochu zapýřené do růžova jako brambořík. Byl to moc krásný pták.

Jak jsem se tak na něj upřeně díval a cítil přitom pod prsty. ta hedvábná peříčka i pravidelný tlukot srdce a dmoucí se hrudník, přepadl mě hrozný smutek. Byl to jeden z pouhých třiatřiceti kusů, které ještě zbývaly; jeden ze ztroskotanců, kteří přežili a zápasili o nejistou existenci na svém kryptomeriovém záchranném voru. Takhle nějak musela kdysi čelit malinká skupinka posledních kolébavých ptáků dodonů závěrečné zteči prasat, psů, koček, opic a lidí, aby nakonec zmizela navždy z tohoto světa, protože neexistoval nikdo, komu by její osud ležel na srdci, nikdo, kdo by těmto ptákům poskytl útočiště, kde by se mohli rozmnožovat neohrožováni nepřáteli. S naší pomocí měli růžoví holubi alespoň větší šanci přežít, i když jich už zbývalo zoufale málo.

Chytit toho jednoho jediného holuba nám trvalo tak dlouho, že se měsíc už mezitím vysoukal vysoko na oblohu, na níž k naší mrzutosti nebylo ani mráčku. Jakákoli snaha o odchyt dalších ptáků musela nevyhnutelně skončit nezdarem, protože na to, aby nám holubi uletěli, bylo už světla až až. První pokus vyšplhat se za nimi nahoru na strom způsobil, že se vznesli z větví kryptomerie a odtřepotali si to údolím někam pryč. Snažit se je znova najít znamenalo jen beznadějně tratit čas. Celí zpocení jsme se klopýtající a klouzající drápali z

údolí nahoru do krajiny postříbřené blyštivým měsíčním svitem. Odnášeli jsme si drahocennou kořist, jednoho mauricijského růžového holuba Mayerova. Nemohli jsme si nijak naříkat. Chytit jednoho ptáka z celkového počtu třiatřiceti v takovém terénu a na první pokus mi totiž připadalo jako malý zázrak.

Když jsme se vrátili do hotelu, vysprchovali se, převlékli se a namazali si štípance od komárů, sešli jsme se všichni v jídelně.

„A co takhle ten úlovek pořádně oslavit,“ navrhl jsem. „Co byste řekli, kdybychom si dali tučtí ústřic, po nich grilovaného humra a salát, navrch banány flambované rumem a k tomu všemu nějaké dobré bílé?“

Ann i John prohlásili, že jako lehký zákusek jim to připadá docela slušné, a tak jsem tedy objednal. Avšak číšník, jenž slyšel jménem Horác, se za chvíli vrátil.

„Promiňte, pane,“ řekl, „ale humry lituji.“

Ačkoli angličtina je na Mauritiu úřední řečí, občas jsem přece jen tu a tam narazil. Mauricijský zvyk odpovídat na poděkování „zač“ místo „není zač“ opravdu vyžadoval určitou dobu, než si člověk zvykl. A teď jsem narazil znova. Horac humry litoval. Mělo to snad znamenat, že ho jakožto řádného člena Královského spolku proti týrání zvířat už pouhé pomyšlení, že by tito lahodní koryši měli být zprovozeni ze světa, naplnilo takovou lítostí, že se prostě nedokázal přinutit nám je naservírovat? Jeho chování tomu nijak nenasvědčovalo, ale já přesto nechtěl riskovat, že raním jeho city.

„A pročpak, Horáci?“ zeptal jsem se, pevně odhodlán projevit největší míru taktu a pochopení.

„Protože nejsou, pane,“ odpověděl Horác.

Dali jsme si tedy rybu.

III. KULATÝ OSTROV..

Na rozdíl od většiny námořních expedic v tropech byl náš výlet na Round Island vyloženě úspěšný, pokud ovšem člověk nepočítá Wahabovu mořskou nemoc, Davův úžeh a můj pokus získat olympijské zlato za nejdelší a nejbolestivější jízdu z kopce po loktech v dějinách ostrova.

Když člověk vstává ve čtyři ráno v neznámém hotelu, je to vždycky velice tristní záležitost; zvláště když na základě hořkých zkušeností z nejrůznějších částí světa začne chovat podezření, že je jediný člen výpravy, který je tak hloupý, že vstal včas, případně že vůbec vstal. Vždycky, když v nějakém hotelu vstávám moc brzo, mám pocit, že jsem se něčím provinil, a jsem tedy povinen plížit se po špičkách, abych nerušil méně excentrické hosty. Ale takový přesun neznámým územím je ztížen mnoha překážkami.

Tentokrát problémy nastaly hned, jak jsem se pokusil najít vypínač. Zvrhl jsem noční stolek dekorovaný velkým džbánem s vodou, sklenicí, budíkem a třemi vědeckými pracemi o fauně Kulatého ostrova. Pak jako varovný výstřel z děla před příd' všech ostatních spáčů v hotelu prásklo víko záchodové mísy, poté se ozvala salva z ručních zbraní -, to jak si odchrchlaly vodní stoupačky -“ která plynule přešla do dunění sprchy, jež v tuto hodinu připomínalo katastrofální erupci kráteru Krakatoa v roce 1883. Jediné, co mi na celé té příšerné zvukové show dělalo radost, bylo pomyšlení, že to vzbudí i mé druhy, kteří by správně měli být už taky vzhůru.

Nakonec jsme se přece jen ospale naskládali do auta včetně všeho neobvyklého vybavení, jako pytlů na hady, sítí, zavařovaček, provázků, fotopřístrojů a dalekohledů, bez něhož se neobejde nikdo, kdo hodlá chytat živá zvířata, vyrazili po silnici, jež se ještě mokře leskla po nočním dešti, a uháněli mezi šeptajícími stěnami cukrové třtiny k

Jachtklubu, kde jsme se v přístavišti měli sejít s ostatními členy výpravy.

V půli cesty nám -, naštěstí bez následků -, překřížil cestu automobil, ve kterém seděl Dave a hasil si to s razancí a sebedůvěrou vítěze formule i nesprávným směrem. Naštěstí nás zahlédl, obrátil a pověsil se nám na paty. Brzy poté jsme dojeli Wahaba, jenž seděl ve voze pod stromem a čekal, že nás povede. Jeho široký, zářivý chlapecký úsměv byl tak dychtivý a rozpustilý, až jsme všichni začali věřit, že naše výprava prostě musí dopadnout dobře a že vstávat ve čtyři ráno je přímo lahůdka.

Dojeli jsme do Jachtklubu a zaparkovali auta pod stromy. Uřízli jsme si s Johnem z keře bougainvilleí pruty na chytání ještěrek a doufali jsme, že nás nezahlédl nikdo z výboru pro udržování zeleně. Pak jsme se už se zavazadly plnými proviantu a propriet odebrali k přístavišti a začali obhlížet plavidlo.

Vypadalo jako miniaturní vlečný člun s mrňavou přídní palubou, malou palubní nástavbou s kapitánským ntůstkem a kajutou a se záďovou palubou (lemovanou lavicemi z leštěného dřeva), jež byla sice zastřešená, ale jinak zcela přístupná řádění veškerých živlů, s nimiž jsme se mohli cestou potkat. Lod' měla tupou příď, poněkud pánovitý výraz a vypadala dost nemotorně, což způsobilo, že jsem začal jaksi důvěřovat jejím plavebním schopnostem. Podle mosazné tabulky jí bylo skoro dvacet let a i když to zní neuvěřitelně, postavili ji v Colchesteru. Svou životní pout' začala pod poněkud drsným jménem Korzár, ale pak ji překřtili na Dorade.

Na palubě se to už hemžilo lidmi, protože kromě velice elegantního kapitána v čepici se štítkem tu byli první důstojník, jenž vypadal jako mladší vydání Haile Selassieho, dále pak drobný mrožovitý mužík, který tu měl funkci

potápěče (zřejmě pro případ, že bychom se potopili), jeden Wahabův přítel, příjemný muslimský právník, dále Tony Gardner se třemi lesníky (ti také jaksi „patřili“ k Wahabovi) a jeden obtloustlý pán s baculatou manželkou, jíž se ještě klížily oči, a jejich dvě společnice, všichni v bezvadném společenském oblečení, které by se hodilo spíš na Henleyskou regatu než do drsných podmínek Kulatého ostrova. Když jsme se k nim s Wahabem a ostatními připojili, nemohl jsem si pomoci a musel jsem se v duchu smát, tak silně jsme připomínali podivnou, nesouroudou společnost plavců z té slavné nesmyslné básně od Lewise Carrola.

Po chvílce pokřikování, hádek a přerovnávání lidí a nákladu, jak je při podobných příležitostech zvykem, jsme konečně uložili zavazadla do bezpečí a usadili se na zadní palubě. Ovazná lana byla vyhozena na břeh a hrdá Doraze vyrazila po hvězdnatém, černém sametu moře, jenž začínal pomalu blednout, protože nebe na východě se už bělalo shluky malých kudrnkovitých obláčků, jež vypadaly jako kudrnaté černé ovečky pasoucí se na stříbrné louce. Moře bylo neuvěřitelně klidné, vítr příjemně teplý a ti z nás, kteří měli obavy z mořeplaveckých schopností svých vnitřností, si viditelně oddychli.

Minuli jsme první ostrov, jenž vyvstal jako obrovský tmavý stín po levoboku. Byl to Kanonýřův klínek, a dostal to jméno proto, že připomíná trojúhelníkovitý kus dřeva (podobný porci sýra), kterým se kdysi podkládala hlaveň děla kvůli správné elevaci a dráze střely. Jak jsme si to supěli kolem, napadlo mě, že vlastně vypadá daleko spíš jako převrácený vrak Titaniku, potápějící se zády napřed. Úsvit už přebarvil stříbrné nebe nažluto. Stádečka kumulů, jež se popásala na obzoru, zčernala jako uhel, každíčka kudrlinka měla svatozář nazlátlého světla a houfy, které setočily na nebeské pastvině o něco výš, byly teď břidlicově

šedomodré s lehkými fialovými skvrnami a proužky. V dálce už vykukovala silueta Flat Islandu čili Plochého ostrova, který až na vyvýšeninu na jednom konci dělal svému jménu skutečně čest. Pak přišel Ileaux Serpents neboli Hadí ostrov, jenž vypadal jako obrácená mísa na vánoční nákyp, a nakonec cíl naší cesty, Kulatý ostrov, který se z tohoto pohledu nezdál vůbec kulatý, ale s trochou fantazie mohl připomínat želvu, jež s hlavou vystrčenou zpod krunýře leží na hladině moře.

„Prosím tě,“ zeptal jsem se Tonyho, protože zeměpisné názvy podobně jako názvy zoologické vyžadují někdy vysvětlení, „můžeš mi říct, proč mají ty dva ostrovy přehozená jména?“

„Které ostrovy?“ otázal se Tony, zabafal a vypustil z dýmky obláčky aromatického kouře.

„Round Island a Ile aux Serpents,“ řekl jsem.

„Já ti nerozumím,“ odpověděl zmateně Tony.

„No, Hadí ostrov je přece kulatý a nežijou na něm žádní hadi, kdežto Kulatý ostrov není kulatý a žijí tam dva druhy hadů.“

„No jo, je to trošku divné,“ přiznal Tony. „Já bych řekl, že to popletli, když se ty ostrovy zakreslovaly na mapu. To se přece může stát, ne?“

„To si piš,“ prohlásil jsem. „Já měl kdysi úřední mapu Kamerunu, kde jedno dost velké město bylo zakreslené jako obyčejná vesnice, a navíc ho posadili o tři sta padesát kilometrů severněji.“

Obloha postupně zesvětlala do bledě modré a lasturově růžové, oblaka se uhladila, zbělala a navršila se k obzoru jako skupinka stromů obtížená sněhem. Pak si tím lesem kumulů jako nějaký tygr proklestilo najednou cestu

slunce a vypálilo moři blyštivý cejch světla. Přes časnou ranní hodinu se zdálo, že Dorade sevřely spáry vedra.

Čím víc jsme se blížili ke Kulatému ostrovu, tím hrozivější nám jeho terén připadal. Slunce vycházelo téměř přesně za ostrovem, takže jsme vlastně viděli pouhou siluetu, jež očividně vyvstávala kolmo z moře a jejíž vrchol částečně zdobil věnec palem. Pyšná Dorade si k ostrovu klestila cestu modrým zvlňným mořem, které sice nebylo nijak zuřivé, ale přesto působilo dojmem skryté síly a energie jako podřimující modrá divoká kočka.

„To jsem rád, že je tak klidno,“ prohlásil Tony.

„Abych pravdu řekl, takhle klidné počasí jsem tady ještě nezažil. Vylodění někdy trvá taky celou hodinu a často se stává, že se kotva zachytí za podmořskou římsu a musí se odříznout.“

„Já vím,“ řekl jsem. „Četl jsem s obdivem a trošku taky s mrazením v zádech, jak Nicholas Pike popisuje svou výpravu na ostrov. Jeho líčení, jak tady poprvé přistávali, skutečně stojí zato.“

„Ano, byl to pozoruhodný člověk,“ řekl Tony.

Pike byl jeden z těch neúnavných viktoriánských cestovatelů, jimž dnešní přírodovědci a zoologové vděčí za mnoho, protože tito lidé vybavení naprosto nevhodným oblečením, zato však bystrým, zvědavým, všestranným intelektem, obeplouvali svět a s nenasytnou vášní po vědění sepisovali vše, co viděli, a zaznamenávali, co slyšeli. Většinou se vyznačovali zvláštním archaickým stylem a smyslem pro humor, s nímž se člověk setkává už jen v hodně starých číslech časopisu Punch.

Jejich vyprávění o tom, co všechno zažili a nasbírali, dýchají svěžestí, zapálením pro věc a napětím, které v těch utahaných moderních poučujících cestopisech, jež se nám

dnes v době atomového věku vnucují, prostě nenajdete. Uvádím tu pro příklad pasáž, v níž Nicholas Pike líčí své první přistání na Kulatém ostrově.

„Vbrzku jsem pochopil, že pověsti o tom, jak je zde přistání svízelné, nikterak nepřehánějí. - Naštěstí však naše posádka, již tvořili sami rybáři, zvládla celý manévr vskutku mistrně. Zavedla člun až na několik stop od skalní tabule, jež sloužila jako molo, o které se tříštily vlny. Pak jsme musili vyčkati a sledovati moře, až dovolí jednomu členu posádky skočiti na břeh s lanem, jež by drželo loď přídí stále ku břehu. Doskočiv, přivázal lodník lano pevně za železný kruh, zasazený zde za tímto účelem již před dávnými léty. Teprve potom jsme mohli začít vykládati proviant, vodu a podobně.

Když bylo všechno v bezpečí na břehu, každý z nás musel vyčkati, až vlna vynese člun nahoru, odraziti se s prudkostí, jež člověkem zachvěla až do morku kostí, a doskočiti pevně na kluzký kámen, což vyžadovalo pevnou nohu i oko. - Kdyby náš malý člun, jenž neustále, klesal deset až dvanáct stop dolů a opět se vznášel nahoru, narazil přídí na strmou římsu, -, trvalo by jen několik vteřin a plavidlo i se všemi muži na palubě by navždy zmizelo v zajetí říše Neptunovy, neb hloubka v těchto místech dosahuje asi čtyř sáhů.“

Jak se tak Dorade vznášela a zase se propadala na vyleštěných modrých vlnách, pochopil jsem, co měl Pike na mysli. Rozhlížel jsem se po útesech, k nimž jsme se blížili, ale nenašel jsem jediné místočko, kde by se na břeh dostalo něco méně mrštného než kamzík.

„Kdeže je to Pikovo molo?“ otázal jsem se Tonyho. „Támhle,“ odpověděl a mávl neurčitě rukou směrem k očividně kolmé skalní stěně. „Na té plošině, tam přistál.“

Napnul jsem zrak a jen tak tak že jsem rozeznal plochý skalní výstupek, jenž se nezdál být větší než jídelní tabule a o nějž se výmluvně tříštilo modré moře.

„Tam?“ otázal jsem se nevěřičně.

„Tam,“ řekl Tony.

„Nechtěl bych vypadat jako rejpal,“ řekl jsem, „ale mě to připadá, že aby se tam člověk zachytil, musel by být kříženec zvlášť mrštného gekona a šerpského horolezce.“

„Neboj, Gerry,“ řekl Wahab a zazubil se, „umřít můžeš jenom jednou.“

„já vím,“ odvětil jsem, „a proto bych ten zážitek nechtěl prožít moc brzy.“

„Takhle klidný den jsem tady opravdu ještě nezažil.

To nebude žádný problém,“ řekl zase Tony vážně.

Na přídi nastal nějaký rozruch, přes palubu se snesla kotva a klesla do hloubky asi třinácti metrů. Voda tu byla čirá jako gin.

„To je jeskyně, do které se Pike schoval, když ho tu zaskočil cyklon,“ řekl Wahab a ukázal na srpečkovitou dutinu v jedné skále u mola.

„Strop se už propadl, ale tvar je ještě vidět,“ dodal Tony.

Zíral jsem na polokruh vyhlodaný v útesu, obsazený hejnem lesklých černých lezců (kteří se plazili pskalách způsobem nehodným ryb) a klubkem šarlatově fialových krabů a vzpomněl jsem si na Pikovo hrůzostrašné vyprávění. S obdivem jsem si uvědomil, že to bylo právě zde, kde Pike málem přišel o celé „podvlékačky“

„Živly měly napilno stejně jako my a energicky soustřeďovaly své síly; o půl sedmé začalo najednou moře těžce dorážeti na skalní tabuli, kde jsme se před dvěma

hodinami vylodili, brzy zalévaly vlny deset až dvanáct stop vysoké. Voda nám odnesla sudy s pitnou vodou, jež jsme měli uloženy asi o padesát yardů dále a o pětadvacet stop výše a zanedlouho s nimi mrštila do jeskyňky přesně tam, odkud jsme s hrůzou všechno pozorovali, a odřízla nám cestu zpátky.

Jakmile kapitán zaznamenal náhlou změnu počasí, zvedl kotvy a nechal se unášeti větrem pryč, a tak se nám loď brzy ztratila z dohledu mezi těžkými převalujícími se vlnami.

Začali jsme uvazovati všechno, co jen uvázati šlo, ale než jsme skončili, zavládla už noc a nebesa se zatáhla těžkými mraky. Celá hora se otřásala mohutným duněním hromu a tu a tam mocný blesk ozářil zpěněnou vřící masu vod pod námi, jež se jako šílená vrhala proti skalám a zalévala nás svou tříští.

Poté se ještě ke všemu strhla průtrž mračen a proudy vody valící se dolů z hory přes výstupek tvořící střechu naší jeskyně vytvořily deset stop široký vodopád, jenž s sebou přinášel kameny nejružnější velikosti, které vždy s obrovskou silou udeřily o dno jeskyně a pak se odrazily do moře; tu a tam nám uštědřily i notný štulec. Zde jsme také zůstali, odříznuti mořem, jež stoupalo čím dál výš, až jsme nakonec museli ustoupiti do nejzazšího kouta našeho úkrytu a pevně se držeti, aby nás vlny nespláchly. Naše situace nebyla nikterak růžová a pochopili jsme, že je třeba podniknouti něco, co by nám umožnilo uniknouti záhubě, jež nám hrozila.

Předchozího dne bylo k železnému kruhu nad námi pevně uvázáno lano, jehož konec visel volně dolů přes výstupek; lano však bohužel končilo na nejspodnější části skalní římsy, kam vlny dopadaly s největší silou. Naštěstí bylo dostatečně dlouhé, a tak můj druh opustil úkryt a vyčíhav vhodnou příležitost, chopil se ho a s nadlidským úsilím se mu podařilo je vytáhnout mimo zástěnu vodopádu a přehoditi je přes skalní výčnělek, od něhož nás dělila asi deset yardů vysoká kolmá stěna. Za celý svůj život nespatriil jsem

statečnějšího činu, který vyžadoval nasazení vlastního života, protože stačil jediný chybný krok a můj druh se mohl rozžehnati se životem; i tak měl značně pohmožděné čelo i spánek, kde ho byl udeřil kámen.

Odvážný ten chlapík nedal se však ničím zastrašiti a byv z nás nejmenší a nejlehčí, začal šplhati po laně nahoru jako první; dlužno říci, že to předlouhé čekání na signál, že se šťastně dostal nahoru, bylo plné drásavého napětí, zda lano nepovolí či zda náš druh nepodlehne vichru a bičujícímu dešti.

Konečně jsme ku své nesmírné radosti zaslechli z řevu rozvášněných živelů jeho dlouho očekávané „Hotovo!“ Jako druhý jsem šplhal já a vysvléknuv veškerý oděv až na starou námořnickou blusu a kalhoty, chopil jsem se lana, vyskočil na malý výstupek a počal ručkovati vzhůru. Byl to dramatický výstup, protože jsem visel ve vzduchu mezi životem a smrtí a stačilo, aby mi uklouzla ruka a zřítíl bych se do zející tlamy rozběsněných vod. Brzy jsem se dostal tak vysoko, že jsem se již mohl opřítí nohama o bokskály a slyšel jsem, jak mě přítel pobízí vzhůru hlasem, jenž se zdál přicházeti z nebes. Doraziv na vrcholek, pocítil jsem nesmírnou vděčnost a úlevu, i když jsem měl nohy a ruce do krve rozdrásány a tělo samou pohmožděninu, nemluvě o tom, že mi nezůstalo nic než kousek podvlékaček.“

„Naše přistání na Kulatém ostrově nebylo však zdaleka tak dramatické jako Pikovo. Sotva se kotva zakousla do dna, Tony a potápěč sklouzli přes palubní brlení jako ondatry, každý s jedním lanem v rukou, a brzy už byla Dorade uvázaná pevně ke břehu. Tak jako pavouk vypouští nejprve jedno hedvábné vlákenko, čeká, až se někde zachytí, a pak po něm šplhá jako po spásném laně, podobně i tahle dvě lana byla jakousi trolejí, po níž jsme měli přitáhnout veslici ke břehu. Naložili jsme tedy proviant a nádobíčko do člunu, nasedli a nechali se přitáhnout k molu.

Zářící slunce bylo teď schované za masou ostrova a my si mohli ten zvláštní geologický útvar poprvé prohlédnout zblízka. Celý ostrov byl z tufu. Vítr a déšť měkký kámen ohladily a vyryly do něj záhyby a vroubky, takže ostrov vypadal jako obří kamenná krinolína posazená na hladinu moře, z níž tu a tam vyvstávaly jako pomuchlaný, hrubě tkaný brokát věže, klenby a podpěrné oblouky vymodelované živly. S pramalým potěšením jsem si všiml, že jediná část ostrova, která se alespoň přibližně dala označit jako rovná, byl skalnatý prostor tvořící molo. Všude jinde se tyčily na první pohled nepřekonatelně strmé skalní stěny.

Ale na obavy, co nás na ostrově čeká, nebyl čas, protože nejdřív jsme se museli vypořádat se všemi zrádnostmi vylodovacího manévru. A třebaže se to ani zdaleka nepodobalo tomu, s jakými obtížemi se tady kdysi setkal Pike, a přestože tak klidné počasí tu nikdo nepamatoval, člun na vlnách stoupal a klesal o dobrý metr a narážel přídíl na skálu tak prudce, až dřevo skřípělo a odletovaly třísky. Vylodit se nebylo sice o nic obtížnější než slézt v dětském pokoji z houpacího koně na podlahu, ale prudkost, s jakou i ty nejmírnější vlnky třískaly člunem o skaliska, prozrazovala, že kdyby se člověku smekla noha mezi člun a skálu, měl by ji v tu ránu napadřít. Přesto jsme se však i se zavazadly dostali na břeh bez úhony, sebrali svou sbírku košíků a pytlů a vydali se za Wahabem a Tonym do svahu mezi ty podivně tvarované skalní vížky.

„To jsou ale skály, co?“ zasípal Dave. „Viděls už někdy něco tak příšerného? Tohle je místní verze Velkého kañonu.“

Nad hlavou nám na obloze jako slonovinový maltézský kříž visel běloocasý faeton a rozhořčeně pokřikoval. Dave se zastavil, otřel si oči plné potu a odpověděl mu něčím, co vypadalo jako série kleteb ve faetoním jazyce. Pták se vyděsil, nechal se odnést větrem a zmizel.

„Krucinálfagot, už jsi někdy viděl tak krásný ptáky?“ hulákal Dave.

Neodpověděl jsem. Protože jsem byl obtížen vychlazenými lahvemi nápojů, které by zaplnily slušnou ledničku, a bohatou sbírkou fotografických přístrojů a dalekohledů, chyběl mi dech jak na napodobování ptačích hlasů, tak na hovor, a jen jsem se v duchu ptal, kde ten dech bere Dave.

Povrch skály vypadal hladký, ale místy byl pokrytý tenkou kůrou, která jen jen se sloupnout, jako záda příliš nedočkavého opalujícího se naháče, místy zase vrstvičkou jemných granulí. Stačilo na jedno nebo na druhé neopatrně šlápnout a smekla se vám noha, což znamenalo, že jste ztratili metr pracně dobyté výšky a nebo jste mohli velice nepěkně a se stále větší rychlostí začít klouzat dolů do moře. I když bylo teprve sedm hodin, vzduch byl teplý, vlhký, lepavý solí a pot se z nás jen lil. Náklad s každým krokem vzhůru těžkl a svah se zdál čím dál příkřejší. Wahab se nahoře nad námi zastavil, ohlédl se, otřel si z bronzového obličeje pot a zazubil se.

„Už to není daleko,“ zavolal. „Támhle u toho stromu je občerstvovací stanice.“

Vzhlédl jsem k místu, kam ukazoval, a tam, vysoko nad námi (ve výšce nedostupné jako vrcholek Everestu) jsem spatřil ty zvláštní vějíři podobné listy pandami, které nás zvaly jako nějaké zelené dlaně k sobě.

Připadalo mi, že jsme ke stromu, podpíranému množstvím tlustých, nohám podobných kořenů, lezli celou věčnost. S povděkem jsme spočinuli v malých ostrůvcích stínu, jež vrhaly jeho listy, uložili proviant do chládku a připravili si věci, které jsme potřebovali pro odchyt. Jak jsme tak byli zabráni do práce, začaly najednou jakoby na povel píšťalky nějakého neviditelného krysaře vylézat z každíčky škvírky a

skulinky kolem spousty baculatých lesklých scinků s bystrýma inteligentníma očkama.

„Podívejte!“

zasípěl John a brýle se mu zamžily dojetím. „Honem, podívejte se, scinkové!“

„Přesně tak, přesně tak,“ řekl Wahab a celý se zatetelil radostí z Johnova očividného nadšení. „Jsou hrozně krotcí. Kdykoliv máme pod stromem piknik, vždycky se tu objeví. Však je potom taky nakrmíme.“

„Himlhergot, už jsi někdy viděl něco tak roztomilýho?“ dorážel na mě Dave. „Jen se na ty mršky podívej. Jsou krotký jako beránci.“

Byly to opravdu hezoučké ještěrky s těžkým, jakoby hranatým tělem, krátkýma nohama a dlouhým ocasem. S vysoko zdviženou hlavičkou přicupitaly ladně a vlnivě až k nám a za chvíli už šplhaly po hromádách našich věcí. Měly střizlivou, příjemně šedivou, někdy také hnědou barvu, ale když na jejich hladké šupiny podobné mozaice dopadly v určitém úhlu sluneční paprsky, rozzářily se ještěrky najednou fialovými, zelenými, párově modrými a zlatými odstíny jako duhová skvrna oleje rozlitého na silnici. Právě kvůli těmto scinkům Telfairovým jsme sem přijeli z takové dálky. Rozhodně nebylí plaší, naopak, zakrátko se nám, jako tlupa elegantních celníků, probíral zavazadly celý uvítací výbor scinků.

Protože nám připadalo, že zvířátka si přímo říkají o to, abychom si jich pár chytli, zdálo se nám rozumnější soustředit se nejdřív na jiná dvě zvířata, která jsme si odtud také doufali odvézt. Byl to jednak gekon Guentherův, o němž se předpokládalo, že ho na ostrově zbývá pouze asi pět set kusů, jednak jistý druh scinka, o kterém nám Tony s Wahabem prozradili ohromně potěšující skutečnost, že totiž obývá pouze

vrcholek ostrova. Tony navrhl, že nejlepší by bylo začít nejdřív s odchylem gekonů Guentherových, protože ti žili mezi palmami roztroušenými na západních svazích ostrova, jež dosud nebyly vystaveny plnému útoku slunce.

Než jsme se vydali dál, vytasil se Wahab pyšně s pytlem slamáků, jež vzal pro každého člena výpravy. Většinou měly širokou krempu, a tak je nechal nám že prý jsme hosté. Na něj zbyl jenom parádní tralaláček jeho manželky v elegantních odstínech fuchsiové a bílé barvy s růžovou stužkou podbradu. S naprostou vážností si ho narazil na hlavu a byl velice překvapený, když jsme se všichni rozesmáli.

„Slunce hrozně pálí,“ vysvětloval, „a člověk přece musí mít nějaký klobouk.“

„Však ti taky moc sluší, Wahabe,“ řekla Ann. „Nevšímej si jich. To je jen pustá závist, že nevypadají zdaleka tak elegantně.“

Uchláhlený Wahab po nás bleskl svým reflektorem podobným úsměvem a do večera už tu směšnou hučku nesundal.

Poněvadž jsme přistáli na nejjižnější položené části východního břehu, vydali jsme se po svazích směrem k severnímu výběžku ostrova a tu a tam jsme procházeli mezi palmami a pandánovými podrosty, jimiž byla holá úbočí místy porostlá. Měkký tuf byl vymodelován do hladkých horizontálních záhybů a hřbetů a zimní deště a poslední cyklon (s něžným, leč zcela nepříznačným jménem Gervaisa) vyryly do svahů dlouhé, hluboké jizvy, které se táhly od příkrých svahů vrcholku ostrova až dolů k moři a jejichž koryty se valily dolů laviny zbytků prsti a poměrně velkých balvanů. Některé rokle měly místy hloubku čtyři až pět metrů a šířku třináct až patnáct metrů. Jak jsem se tak celý mokrý drápal po tom rozžhaveném kamení, v duchu jsem si hořce připomínal, že ta měsíční krajina vznikla vinou neuváženého zásahu člověka.

Neušli jsme v rozestupu za neustálého dychtivého nakukování pod každý list ještě ani sto metrů, když Wahab zpěvavě zavolal, že má gekona. Sotva dechu popadající začali jsme se škrábat přes horké skály k němu a klopýtali přitom o drobné rostlinky ne nepodobné svlačci, jež místy tvořily úplný koberec posázený hustě bledými levandulovými a růžovými květy a navzdory králíkům se statečně, leč marně snažily ubránit se náporům deště a větru. Když jsme se k Wahabovi dostali, ukázal na hlavní kmínek pandánového vějíře. Vytřel jsem siz očí pot, vzhlédl jsem a vtom už jsem ještěрку zahlédl.

Tiskla se k palmě, končetiny roztažené, kůži skvrnitě šedivou a čokoládovou, posetou lišejníkově šedými flíčky, takže vypadala jenom jako kousek odlišně zbarvené kůry. Na gekona byla trochu velká. Byla asi dvacet centimetrů dlouhá, měla veliké zlaté oči a na prstech výrůstky opatřené přísavkovitými polštářky, jež gekonům umožňují pohybovat se po hladkém povrchu jako moucha. Seděla jako přilepená ke kmeni a ani trochu se nebála, protože si zřejmě myslela, kdovíjak není zakamuflovaná. Klidně nás pozorovala zlatými kukadly s hnědými skvrnkami a kolmými panenkami, které jí dodávaly zvláštní, jakoby kočičí výraz.

„No podívej na něj!“ lapal po dechu Dave. „Krucinál, už jsi někdy viděl tak velikýho gekona? To je ale chlapák!“

Po chvilce dohadování jsme se usnesli, že první čestný pokus bude patřit Davovi. Dave se připravil, pořádně se zapřel nohama a pak začal zvolna vysunovat bambusovou tyč, na jejímž konci se bimbala nylonová smyčka a leskla se na slunci jako rybí šupina.

Modlil jsem se, aby ten třpyt zvíře nevylekal, ale gekon se ani nepohnul a dobromyslně si nás prohlížel dál. Zatímco Dave pomaloučku polehoučku sunul prut blíž, nikdo ani nedýchal. Za chvíli už oko viselo gekonovi těsně před nosem. Teď nastal kritický okamžik, protože Dave mu ho musel

navléknout přes hlavu, pevně mu ho zatáhnout kolem tlustého krku a nesměl přitom zvíře vyplašit. Pomalinku, centimetr po centimetru spouštěl smyčku po žebrování palmového listu. Když už ji měl gekon téměř na nose, zvedl hlavu a se zájmem se na ni zahleděl. Všichni jsme ztuhli.

Uběhlo několik vteřin a pak Dave zlehýnka, jako kdyby hladil pavoučí síť, navlékl smyčku milimetr po milimetru zvířeti přes hlavu. Potom se zhluboka nadýchl a utáhl mu ji pevně kolem krku. Gekon se však větve nepustil, naopak se k ní doslova přilepil, a začal kroutit hlavou, aby se vlasce zbavil. Teď šlo o to, chytit ho do ruky dřív, než sebou začne příliš házet a vlasce se mu zařízne do jemné kůže na krku. Jak se nám teď hodilo, že John je jako skládací dvoumetr. Sevrhel rychle list u spodního okraje, ohnul ho, a když měl zvíře na dosah, padl ho do dlaně.

„Mám ho!“ zakrákoral a hlas se mu třásl radostí.

Sundali jsme gekonovi smyčku opatrně ze sametově hebkého krku a dali ho do plátěného pytlíku. Pustili jsme se dál a brzy jsme zjistili, že guntherle se tu zřejmě vyskytují v daleko hojnějším počtu, než jsme se domnívali, i když je pravda, že v této části ostrova se svahy poměrně hustě porostlými palmami sídlily nejraději, protože zde měly jak stín, tak potravu či lépe řečeno na spartánské podmínky na ostrově tu obého bylo relativně nejvíc. Celou hodinu jsme opatrně slézali strže a zvrásněné svahy, kde stačilo jen neopatrně šlápnout a po srážech se s rachotem rozkutálela spousta kamenů, jež s sebou strhávaly celé laviny suchého tufu. Pod nohama nám co chvíli vyskakovali pestrobarevní králíci a na mnoha místech jsme nacházeli známky jejich nestoudného vandalství: spasený svlačcovitý porost, nízké mladé palmičky s amputovanými vršky a celé svahy prošípované norami, jež silně přispívaly k erozi půdy.

Obešli jsme už asi jednu čtvrtinu celkového obvodu ostrova. Když jsme se vydávali na cestu, schovávalo se slunce ještě za kamenným masívem, ale teď už i nám svítilo na hlavu. Bylo to jako stoupnout si před pec a otevřít znenadání dvířka. Vzduch se zdál hustý až k nedýchání; připomínal něco jako polévku uvařenou z vlhkého vzduchu a ochucenou pořádnou hrstí soli. Mart'anská krajina se ve vedru vlnila, jako kdyby byla pod vodou. Se zájmem jsem pozoroval své společníky. Ann poodešla někam stranou, a tak jsme tu zůstali sami muži. Wahab, na hlavě tu svou směšnou hučku, nakukoval horlivě mezi palmy, pobrukoval si a čas od času vytáhl z kapsy sáček lepkavých bonbónů a každému nabízel.

Čahoun John, vychrtlý jako šindel, brýle neustále skoro totálně zamlžené, se celý třásl dychtivostí, pevně rozhodnut nepromrhat ani minutu v tomto herpetologickém ráji, o kterém se tolik nasnil a navykládal.

Pak tu byl Dave s tím svým břeskným hlasem, plný nadšení a zápalu, překypující energií, dobrou náladou a humorem jako zteplalá limonáda pěnou a hýřící superlativy jako americká reklama, to vše prošpikované imitacemi tolika zvířat, že by mohl jít od minuty k cirkusu.

A konečně Tony ve vyrudlé zelené košili a khaki kalhotách, splývající s krajinou jako chameleón. Na každický dotaz odpovídal kulometnou palbou informací a vypadal z nás ze všech rozhodně nejsvěžeji a nejnorněji. Zdálo se, že je schopen ze svého miniaturního košíčku kdykoli vytáhnout absolutně cokoli, od horkého čaje a chleba s pomerančovou zavařeninou přes studené karí s rýží až po šťávu z čerstvě vymačkaných pomerančů. Jeho kouzelnické schopnosti na mě silně zapůsobily a měl jsem pocit, že kdybych ho požádal, přičaroval by i jídelní stůl, svícen, ubrus, prostírání a smokinky, abychom na nehostinných svazích Kulatého ostrova mohli zasednout k tabuli tak, jak to podle mytologie velí Angličanům v tropech tradice.

Za pár hodin jsme už měli nachytané všechny gekony, na které jsme měli povolení, a tak jsme usedli a pekli se na miniaturním koberečku stínu vrhaném skupinkou palem.

John dokázal na svém těle objevit šestnáct kloubů, o jejichž existenci neměl dosud ani tušení, a tak se stočil do klubíčka na ploše, kde by bylo těsno i malému štěněti.

Wahab se ovinul kolem kmene jedné palmy a začal rozdávat ulepené bonbóny, po kterých byla ještě větší žízeň. Tony si čapl na bobek zády k balvanu porostlému svlačci, úplně splynul s pozadím a jen občas se z něj k našemu zděšení vynořil jako kočka

Šklíba a nabízel všem dokola oranžádu a chleby se zavařeninou.

Dave se natáhl do tří talířů stínu a pustil se do dlouhé rozhořčené debaty s faetony s dlouhým, jehlovitým ocasem, špičatými křídly a tenkým, bodcovitým zobákem, kteří nám kroužili nad hlavou a s ostrými kňouravými skřeky na nás podnikali hloubkové nálety jako něja-ká konstelace zešílevších padajících hvězd.

Wahab nám předvedl, že když člověk zamává něčím bílým, třeba kapesníkem, pytlíkem na plazy nebo košilí, ptáci začnou nalétávat až těsně nad nás.

Ten vzruch spolu s nekonečnou kakofonií ptačích nářečí, v níž se Dave přímo vyžíval, přilákal brzo nějakých dvacet třicet faetonů, kteří kolem nás začali kroužit, střemhlav na nás nalétávat a jejich bílé peří svítilo na modrém nebi jako mořská pěna.

„Tak co,“ prohlásil John, protože se po krátkém odpočinku už zase celý trásl nedočkavostí, „co podnikneme teď?“

„No,“ řekl Tony a vynořil se zase z pozadí, „kdyby se vám chtělo ... mohli bychom to třeba zkusit s těmi menšími... s těmi malými scinky. Žijí většinou na vrcholku ostrova, a tak bude nejlepší jít rovnou až nahoru.“ Ukázal palcem za sebe. Řekl jsem si, že si asi dělá legraci. Svah, po kterém jsme předtím lezli, byl tak příkrý, až měl člověk pocit, že zdaleka nejlepší by bylo, kdyby měl jednu nohu o metr delší, ale za zády se nám ve vedru vlnilo něco stejně strmého, nepřátelského a na pohled nebezpečného jako Matterhorn, a pokud se dalo rozeznat, nemělo to ještě ke všemu jedinou oporu ani pro nohy ani pro ruce.

„Začínal jsem tě mít už docela rád, Tony,“ prohlásil jsem, „ale vážně bys měl ten svůj šibeniční humor držet trochu na uzdě. Kdyby tě někdo začal brát vážně, třeba člověk mých úctyhodných proporcí a bujarého mládí, mohl by z toho šprýmovného návrhu dostat infarkt.“

„Já to myslel vážně,“ řekl Tony. „Tohle je nejsnadnější cesta na vrchol, a když se to leze cikcak, jde to docela dobře.“ „Cikcak,“ prohlásil Dave, „prosím tě, co je to za nesmysl? Aby tohle člověk moh cikcak slézt, musel by bejt kamzík a ještě mít na nohou lepidlo.“ „Já tě ujišťuju, že to není zdaleka tak hrozné, jak to vypadá,“ stál na svém Tony.

„Zapomněli jsme si kyslíkové masky,“ řekl Wahab, „ale třeba pomůže, když budeme cestou zadržovat dech.“

„Já nevím, proč jsem se s vámi vůbec dával dohromady,“ prohlásil jsem. „A už vůbec nechápu, proč já hlupák sem vlastně jezdil.“ „Ty by sis to nechal ujít?“ zeptal se John, jako kdy-by nevěřil vlastním uším, že se můžu tak rouhat. „Ne,“ přiznal jsem, vstal jsem a sebral fotoaparát. „Asi ne. Říká se přece, že největší blázen bývá starý blázen.“ Pustili jsme se do strmého srázu. I když neradi, museli jsme přiznat, že Tony měl pravdu. Svah, který odzdola vypadal neslezitelný, šlo skutečně jakžtakž zdolat, pokud ovšem člověk

lezl cikcak jako opilá stonožka. Tu a tam nás vyrušily hlasité, zlobné, jakoby jezinkovské skřeky, jež zcela zřejmě vycházely z útrob země. Ukázalo se, že jsou to červenocasí faetoni, kteří posedávali v dutinách pod lávovými balvany, kde měli hnízda, a snažili se nás zaplašit. Měli vzrůst menšího racka, hlavu podobnou hlavě rybáka, velké vlahé oči a zobák červený jako pečetní vosk. Opeření na hlavě, hrudníku a u kořenů křídel bylo lehounké, měňavé bledě růžové barvy, jako kdyby se pták vykoupal v kádi nějakého nezemského barviva. Když faetoni zjistili, že nás svým šíleným křikem nezaplaší, zůstali prostě sedět na místě a jenom na nás civěli. Je snad ten pitomý zvyk zůstat sedět a odevzdat se osudu hlavním důvodem, proč hynou jako dobytek na jatkách a stávají se snadnou kořistí rybářů, kteří na ostrov zajíždějí, vybíjejí je a vozí na Mauritius, kde je prodávají čínským restauracím?

Vrcholek se zdál být nedosažitelný. Pokaždé, když jsme se vyhoupli na další horizont a mysleli si, že už jsme nahoře, čekala nás nová skalní stěna. Nakonec jsme však skutečně dorazili na zcela rovnou plošinu z obrovských skalnatých plátů, které se tam povalovaly, jako kdyby je někdo jen tak nazdařbůh sházel z nebes. Bylo tu daleko větší horko než dole na úbočí, protože až na svlačcovité koberečky deroucí se ze štěrbin mezi skalami tu nerostlo vůbec nic, ani ten nejtenčí pandán, jenž by poskytl kousek stínu. Tady gekoni Guentherovi nežili, ale zato se tu vyskytovali asi dvanácticentimetroví scinkové s dlouhým ocasem a zašpičatělou hlavou a tak krátkými nožičkami, že vypadali skoro jako hadi. Rejdili jako kapičky rtuti, takže oko téměř ani nepostřehlo jejich pohyby, rychlé jako let kolibříka

„Páni! Jen se na ně podívej,“ vyrazil zadýchaně Dave. „Krucinálfagot, už jsi někdy viděl takový mrňata? No nejsou to roztomilý potvůrky?“

Scinkové, bystroocí, mrštní a rychlí jako kapky deště na okenní tabulce pokračovali v neúnavném rejdní a vůbec si

nebyli vědomi obdivu, který vzbuzovali. Jejich hladké, lesklé, bledě zelené a kávové šupiny zářily na slunci jako drahokamy. Ještěrky ani na okamžik neustaly v neúnavném shánění potravy a jen občas, když se jejich cesty zkřížily, se na sebe vrhly a začaly spolu předstíraně bojovat. Dave si otřel ruce o kalhoty, sevřel pevně prut na ještěrky a políčil si na jednoho poměrně velkého a statného scinka šmejdicího po skulinách mezi kamením se svědomitostí detektiva Scotland Yardu, který prohledává velký činžák, zda se tam neskrývá pašerák omamných drog.

Jeho pečlivost a vzorný výkon služebních povinností by mu vynesly pochvalu od kteréhokoli policejního náčelníka na světě. Dave se přiblížil až k němu, ale scink si toho vůbec nevšímal.

„No tak polez, polez, kamaráde,“ broukal Dave a celý žhavý slabě pohupoval smyčkou. „Tak pojď.“ Spustil ji ještěrce před nos, ale nylonový vlasec zasvítíl a scink si toho všiml. Strnul, zdvihl hlavu, ale to už mu Dave navlékl smyčku obratně na krk, utáhl ji a vyzdvihl zvíře do vzduchu. Jenže to by člověk mohl zrovna tak chtít chytit vodu. Nylon se po hladkých šupinách sesmekl a ještěrka se bez obtíží vyvlékla z oka vlastní vahou. Protože ji Dave držel kousek nad zemí, letěla nějakých patnáct centimetrů vzduchem, ale ten krátký pád ji nijak nevylekal. Na okamžik se zarazila, pak si pečlivě olízala tlamičku a pustila se zase do honby za hmyzem, jako kdyby se vůbec nic nestalo. Ještě dvakrát jí Dave navlékl smyčku a dvakrát mu vyklouzla jako po másle.

„Krucinál, ty mršky jsou kluzčí než úhoř v oleji,“ prohlásil Dave a otřel si obličej. „Už jste někdy viděli něco tak mrštného? A ta potvora se ani trošku nebojí. Tak co, hajzlíku? Necháš se chytit nebo ne, ty potvoro?“

Vyplísněný scink se zastavil, olízl si znova tlamičku, zív! Davovi do očí a znovu se dychtivě rozběhl za svou

šestinohou potravou. Ještě čtyřikrát se ho Dave pokusil chytit, ale pokaždé marně. Nejzábavnější na tom bylo, že scink si vůbec neuvědomoval, že neustále podniká krátké lety vzduchem. Kdykoli se vysmekl z oka a těžce dopadl na zem, začal znovu s neutuchajícím zápalem lovit jakoby nic.

Svitlo nám už, že se zvířetem, které očividně není z masa, ale z vody, vlasec nic nesvede, a tak ho John chytil nakonec do ruky. Jednomyslně jsme se shodli, že to je sice nejúnavnější, ale určitě nejlepší metoda. Nějakou chvíli jsme tímto způsobem pokračovali v lovu, když tu jsem si uvědomil, že na vrcholku ostrova není téměř ani kousek stínu. Nerostly tu žádné stromy a to jediné trošku zastíněné místo pod nakupenými skalisky se rapidně zmenšovalo, protože se už blížilo poledne a slunce stálo skoro přímo nad hlavou. Začal jsem mít obavy o pytle plné vzácných gekonů Guentherových, a proto bylo rozhodnuto, že nechám ostatní lovit dál a sám se vrátím k občerstvovací stanici, kde náš cenný úlovek bude mít pod stromem dostatek stínu.

Chráně svazek látkových pytlíků vlastním tělem před sluncem, vydal jsem se na zpáteční cestu a nechal ostatní, aby jako ohaři dál křížem krážem prošťarávali rozpálený suchý terén a vykřikova-li: „Pozor! Leze ti támhle!“, „Rychle! Rychle! Počkej si na něj na druhé straně!“ a „Hergot! já ten pitomej kámen neodvalím.“ Postupoval jsem pomalu mezi nakupenými balvany po hřbetě ostrova k místu, pod nímž podle mého názoru měla být občerstvovací stanice se stromem.

Došel jsem až k okraji srázu a začal vyhlížet Dorade, abych mohl určit směr. Zatímco my hlupáci opustili bezpečí lodě a honili se v žáru za ještěrkami, návštěvníky Henleyské regaty nic takového ani nenapadlo; zajeli si asi o půl míle dál na korálový útes a bavili se potápěním v chladivé vodě a rybařením. Když jsem se tak díval z vršku na moře, spatřil jsem, jak si to úhledná bílá Dorade, jež odsud nevypadala větší než krabička od zápalek, míří plnou parou ke kotvišti.

Slezl jsem o kousek níž a narazil jsem na mladou palmičku, která vrhala něco, co vzdáleně připomínalo stín. Tam jsem si dřep, chránil tělem drahocenný náklad, pozoroval Dorade a čekal, až zakotví, abych věděl, kterým směrem se dát. Terén vypadal z vršku ostrova úplně jinak a já tu občerstvovací stanici a strom ne a ne najít. Jelikož jsem ani v nejmenším netoužil trmácet se v tom příšerném vedru víc, než bylo nezbytně třeba, řekl jsem si, že počkám, až mi Dorade jako nějaká boje ukáže cestu. Za chvíli jsem už viděl, jak opouští blankytně modré a fialové otevřené moře a šine si to na šedivě modrou a nefritově zelenou mělčinu, a pak jsem z dálky zaslechl řinčení spouštěné kotvy. Otřel jsem si obličej, hodil fotoaparát přes rameno, sebral pytle s gekony a pustil se dolů k moři.

Velice záhy jsem však zjistil, že se k cíli dostanu stejně těžko jako Alenka v zahradě za zrcadlem. Má-li člověk výhled, může si obvykle určit směr snadněji než na rovině, ale tady na Kulatém ostrově tomu tak nebylo, jak jsem už říkal, ostrov připomíná kamennou krinolínu posazenou na moře, a ať člověk stojí na kterémkoli jejím kanýru, zbytek krinolíny nikdy neobhlédne.

Když už jsem dvakrát ztratil loď z dohledu a třikrát se musel vrátit, protože jsem došel k tak prudkému srázu, že mi připadalo nerozumné pokračovat, ledaže bych si toužil zlomit nohu, spatřil jsem najednou hluboko pod sebou šarlatovou skvrnku. Poznal jsem v ní ručník, který jsem si vzal s sebou a který jsem nechal naaranžovaný kolem zbývajících filmů a potravin pod stromem, aby byly alespoň trošku ve stínu. Teď mi tedy jako boje posloužil ručník.

Klopýtal a klouzal jsem dolů a pořád jsem ten červený flíček nespouštěl z očí. Ještě jednou jsem si odpočinul pod skupinkou několika pandánů, jejichž potrhané koruny byly o sebe a sykově šeptaly v závanech horkého větru od moře. Opatrně jsem ohmatl gekony v pytích, zda jim cesta nějak neublížila, ale ostré kousnutí mě ujistilo, že zvířatům je daleko

líp než mě. Potil jsem se tak strašně, až jsem začínal mít pocit, že ještě chvilku a rozdrobím se jako vysušený perník a vítr mě odfoukne. Pouze pomyslením na vychlazené nápoje, jež na mě čekaly tam dole pod stromem, mě přinutilo vytrvat.

S odporem jsem sebral náklad a trmácel se dál. Za okamžik jsem došel k dlouhému, téměř kolmému srázu, jehož horní polovinu pokrýval dekorativní nízký porost oněch svlačci podobných rostlinek, posázený hvězdičkami bledě růžových kvítků. Abych se dostal ke strži, jež vedla dolů pod sráz, musel jsem ten nebezpečný úsek skály nějak překonat, a tak jsem se pro případ, že by holá skála byla kluzká, rozhodl jít raději po tom kobercovém porostu. Začal jsem se po něm pomalu soukat, a opatrně jsem před každým krokem tápal nohou, abych neuklouzl. Už už jsem si chtěl gratulovat k horolezeckému talentu, když vtom jsem strčil nohu do smyčky z lodyhy té popínavé rostliny, zakopl jsem a padl celou vahou na záda. Fotoaparát se vesele rozkutálel dolů a já jen stačil zdvihnout pytle s ještěrkami, abych si snad na ně proboha nelehl.

Přistál jsem na zádech tak prudce, že jsem přímo slyšel, jak se mi rozchřestily všechny páteční obratle a spustily písničku, jakou dokážou zahrát jenom maracas. Dopadl jsem na holou skálu, a protože jsem se neměl čeho chytit, začal jsem klouzat se stále větší rychlostí po zádech a strhávat s sebou lavinu zvětralého tufu a nesmírně ostrých úlomků lávy. Rychlost se neustále zvyšovala, začal jsem se natáčet na bok a uvědomil jsem si, že ještě okamžik a pojedu po břiše. Hrozně jsem se bál, abych se nepřetočil docela a nezalehl pytle s ještěrkami, jež jsem pořád ještě třímal pevně v ruce. Pustit jsem se je neodvážil, protože kdyby na tom nehostinném skalním srázu zůstaly někde viset, nedokázal bych se pro ně asi vyšplhat zpátky.

Nezbývalo mi, než brzdit lokty. Zkusil jsem to a s radostí jsem zjistil, že netrpím bolestí nadarmo. Nejenže jsem

zůstal na zádech a rozedřených loktech, ale dokonce jsem ten sešup zpomalil a nakonec jsem se zastavil úplně. Zůstal jsem chvilku nehybně ležet, abych plně vychutnal všechna svá zranění, a pak jsem zkusmo začal hýbat různými částmi těla, zda nemám něco zlomeného. K mému překvapení bylo všechno v pořádku a i potoky krve z pravé paže byly neúměrné skutečnému rozsahu zranění. Celý rozbolavělý jsem šouravě přetraverzoval sráz, sebral fotoaparát, který byl také ještě celý, a dopajdal dolů ke strži, kde už to šlo líp. Jakmile jsem dorazil k první skupince palem, posadil jsem se, přesvědčil se, že jak fotoaparát, tak gekoni přežili pád bez úhony, a oťel si krev z loktů. Pak jsem po krátkém odpočinku vstal a začal pátrat očima pod sebou po červeném směrníku u moře.

Zmizel beze stopy.

Navíc se kromě ručníku ztratila i Dorade, a pohled, jenž se dole naskýtal mým zrakům, v ničem nepřipomínal terén, kterým jsem ráno procházel. Situace, v níž jsem se ocitl, mě mírně řečeno iritovala; bylo mi horko, byl jsem uondaný, měl jsem žízeň, celé tělo mě bolelo a ještě ke všemu mi začala hrozně třesit hlava. Mohl jsem být klidně uprostřed Austrálie nebo osmdesát kilometrů severně od Lhasy či na dně nějakého zvlášť nehostinného kráteru na měsíci. Proklínaje nebetyčně svou hloupost vydal jsem se strží a doufal, že jdu správným směrem. Okolí se zdálo být vzácně chudé na palmy, a tak jsem byl nakonec nucen se skrčit a trochu si odpočinout v miniaturním stínečku vrhaném nízkým hrbolkem ve strži.

Pak jsem se vztekle rozklopýtal dál a brzy jsem ke své nevýslovné radosti zaslechl hlasy a různé mořeplavecké zvuky, jež mi prozradily, že jsem blízko kotviště. Jak blízko, to jsem si však uvědomil, teprve když jsem obešel skalní výběžek a octl se prakticky na břehu. Občerstvovací stanici se stromem i červený ručník jsem měl vysoko nad sebou. Jaksi jsem špatně

odhadl sestup a výsledkem bylo, že stín, vychlazené pití a mast na pohmožděnině zůstaly o nějakých osmdesát metrů výš.

Ten poslední výstup byl ze všeho nejhorší. V uších mi bušila krev, hlavu jsem měl jak trám a každou chvíli jsem musel odpočívat. Nakonec jsem se doškrábal na vrcholek posledního stoupání a svalil se pod strom do prolamovaného stínu. Za několik minut dorazil Dave a já radostně v duchu konstatoval, že vypadá stejně strhaně jako já.

Když jsem byl zase schopen mluvit, zeptal jsem se ho, jak se mu vedlo, a on přiznal, že několikrát vedrem omdlel. Byl bílý jako stěna a vypadal opravdu špatně. Ale za chvíli už mě začal bavit líčením svých dobrodružství. Nejhorší prý to bylo, když zůstal ležet na zemi a John Hartley, který mu přišel pomoci se sebrat, na něj úplně zapomněl, protože zahlédl jednoho velkého scinka a několik gekonů sedících kousek od sebe. Pochytil je a protože je neměl kam dát, nepřišel na nic lepšího než hbitě a nesmlouvavě zabavit Davovi košili a kapesník. Pak se celý blažený pustil dál, ať si Dave poradí, jak nejlíp dovede.

Podle Dava měl Johnův čin jen pramalou naději na první místo v soutěži o nejmilosrdnějšího samaritána roku. „Prostě a jednoduše mě tam nechal,“ svěroval se mi Dave sípavě. „Byl mi platnej asi jako cecíky kanci a vosina víš kde. Povídám ti, to snad ani není člověk. No pochopíš, že by někdo dokázal nechat bližního zahynout pro gekona, krucinál?“ Zatímco neustále vyšperkovával své vyprávění nejrůznějšími zvuky včetně smrtelného chroptění, pohřebního volání ptáků a výsměšných hlásek bezcitných ještěrek, doklopytali ke stromu i ostatní.

Všichni byli více méně k smrti vyčerpaní, až na Tonyho, jenž vypadal docela normálně, ne-li dokonce ještě méně zmačkaně a zpoceně než ráno, když jsme vyráželi. Ostatní se vrhli do stínu a na vychlazené pití, kdežto Tony si

čapl na bobek do nejprudšího žáru, udělal pár magických gest a vykouzčil ze vzduchu Šálek horkého čaje a několik lepkavě tahavých, i když bezpochyby výživných sendvičů. Když jsme se trochu sebrali, pustili jsme se do posledního úkolu, totiž nachytat několik scinků Telfairových, kteří se kolem vyskytovaly v takovém množství, že si člověk musel dávat pozor, kam si sedá a kam odkládá hrnek či jídlo.

Dave neopatrně položil na balvan, vedle kterého seděl, sendvič s burskou pomazánkou, že se napije, ale než se vzpamatoval, popadly sendvič dva velcí scinkové, začali se o něj tahat a zmizeli v jakési ragbyové skrumáži pod kopcem. Další velký scink sebral slupku od banánu a rozběhl se se skloněnou hlavou po balvanech pryč jako nějaký praporečník, v patách tlupu dychtivých příbuzných. Doběhl o kus dál ke skupině sabalů a za nic na světě se nehodlal své trofeje vzdát. Když jsme asi za půl hodiny odcházeli, probíhalo ještě velké klání, komu vlastně bude slupka patřit.

Protože scinkové byli krotcí jako králíci, nebyla s nimi žádná práce. Stačilo klidně sedět, vyhlédnout si příhodný exemplář, a když zvíře začalo zkoumat termosku, sendvič nebo láhev od koly, prostě mu navléknout smyčku přes hlavu. Chvillemi jich kolem nás bylo tolik, že jsme často omylem chytli třeba samečka místo samičky. Vypustili jsme ho tedy na svobodu, rozhořčený scink dotyčného vždycky bleskurychle, bolestivě kousl a začal se dál probírat našimi proprietami, jako by se nechumelilo.

Konečně jsme těch zábavných krotkých potvůrek nachytali povolenou kvótu a začali se chystat k odjezdu. Všechno nás bolelo, byli jsme unavení a spálení, ale za nic bychom bývali tuhle zkušenost nevyměnili. Nezahlédli jsme sice ani jeden z obou druhů hadů a také jsme nechytli ani jeden exemplář nočního gekona, ale vezli jsme si plný pytel gekonů Guentherových, malých štíhlých scinků Boutonových a scinků Telfairových. Byli jsme navýsost spokojeni.

Nechali jsme za zády Kulatý ostrov žhnoucí v zapadajícím slunci a vydali se po modré, mírně zvlněné hladině domů. Ostrov teď vypadal ještě holejší a bezútěšnější, ale my věděli, že tam lze najít skupinky palem a strže s příkrými stěnami, jež poskytují božský stín, erozí narušené tufové svahy, kde našli domov červenoocasí faetoni, palmové listí zdobené posedávajícími gekony, a že žhavá, holá kopule ostrova se hemží hbitými lesklými malými scinky. Poznali jsme, že skupina dovádivých, elegantních scinků dala pod stromem s občerstvovací stanicí dohromady uvítací výbor a netrpělivě čeká na další lidskou návštěvu. Ostrov pro nás už nebyl jen hromadou holé sopečné sutě roztopené sluncem, omývané mořem a modelované větrem, ale živý organismus, jenž je stejně důležitý a plný života i zajímavých věcí jako každá lidská vesnice a je obydlený roztomilými bezbrannými tvory, kteří na svém horkém a nehostinném ostrově rádi uvítají každého příchozího.

Moře bylo klidné a na obloze ani šmouha, ani stopa po nejmenším mráčku, takže večerní červánky ležely na obzoru jako žhavý ingot zlata, který se zapadajícím sluncem pomalu bledl a zelenal. Většina z nás spala. Wahabovi, který spořádal celý ananas, salátovou okurku a trochu studeného kari, začalo být okamžitě špatně a dostal zvláštní šedivou barvu (což vyvolalo spoustu dobromyslných rasistických vtípků), a tak se stočil do klubička jako kočka a usnul. Absolvovali jsme nekonečnou rozhrkanou zpáteční jízdu na Black River, složili jsme pytle s drahocenným úlovkem na chladivou podlahu Davova pokoje pro hosty a unaveně se svalili do postele. Druhý den jsme pytle otevřeli a s úlevou zjistili, že věznění našim zajatcům nijak neuškodilo. Sametoví, vážní, téměř churchillovsky zachmuření gekoni Guentheroví odkráčeli vznešeně do svých terárií.

I malí scinkové se dychtivě jali prozkoumávat nový domov a šmejdili po teráriu tak čile a neúnavně, že by jeden

jako druhý zasloužili cenu nejaktivnějšího obchodního cestujícího roku. Také scinkové Telfairovi byli náramně zvědaví na nový příbytek, luxusně zařízenou voliéru. Jen co jsme je vypustili z pytle, prolezli každíčký koutek a skulinku. Stačila jim pětiminutová prohlídka a byli spokojeni. Seběhli se k nám, vylezli nám na klín, jako by se byli v zajetí narodili, a nesmírně důvěřivě nám brali z prstů tlusté černé šváby a kousky šťavnatých banánů. Zaplavil nás pocit tiché radosti a pýchy...

IV. NENÍ OVOCE JAKO OVOCE..

Wahab zastavil vůz před mrňavým krámkem, kde při žlutém blikotavém světle petrolejek majitel s celou rodinou od babičky až po nejmladšího potomka pekli jako o závod čapati plněné kořeněnou čočkou. Koupili jsme si té dobroty celou hromadu a pak jsme odjeli za město na svah zalitý měsíčním světlem, kde jsme si sedli pod vychládající nebe obtěžkané hvězdami, pustili se do čapati a do diskuse o chystané expedici na kaloně na sousední ostrov Rodrigues. „Ovoce si budete muset vzít samozřejmě s sebou,“ řekl Wahab a otřel si vybraně prsty do kapesníku. „Ovoce? Proboha k čemu?“ otázal jsem se s plnou pusou lahodného plněného čapati. Vozit ovoce na tro-pický ostrov mi připadalo jako mauricijská verze nošení dříví do lesa.

„Víš,“ řekl Wahab, „na Rodriguesu se pěstuje ovoce strašně málo, a kromě toho už je stejně po sezóně.“ „To se prostě může stát jenom nám,“ posmutněl jsem.

„A nebudou s tím problémy?“ zeptal se John. „Letadlo je malé a vozit s sebou tolik ovoce nebude žádná legrace.“ „Ne, ne,“ odpověděl Wahab, „je to úplně jednoduché, prostě ho zabalíte a podáte jako spoluzavazadlo nad váhu.“ „Nejlíp uděláme, když část ovoce vezmeme úplně zralou, část jenom nazrálou a zbytek zcela zelený,“

řekl jsem, „jako když se bere krmivo pro zvířata na nějakou dlouhou plavbu.“

„To je ono,“ přitakal Wahab, „a pokusím se vám ještě sehnat nějaký chlebovník.“ „Chlebovník? Co je to?“ zeptala se Ann.

„Takové veliké ovoce. Kaloni ho mají hrozně rádi,“ prohlásil Wahab. „Silně voní a tak ho cítí už na dálku.“

„A je to dobré?“ zeptal jsem se.

„Je,“ odpověděl Wahab, ale pak obezřetně dodal:

„Pokud má člověk podobné věci rád.“

Dávno před návratem z expedice na ostrov Rodrigues jsem sice pochopil, že chlebovník je tropická lahůdka, která sotva vyhraje jakoukoli kulinářskou soutěž, ale v této chvíli jsem měl před očima jenom představu, jak se nám při sebeslabším závanu chlebovníkové vůně žene rovnou do náruče hejno kaloňů.

Příštích pár dnů jsme trávili kontrolou sítí a dalšího vybavení, četbou literatury o ostrově, a kdykoliv to bylo možné, potápěním na korálovém útesu a pozorováním jeho kypícího, mnohotvárného, pestrobarevného podmořského života. Pak jsme se dozvěděli, že Wahab nemůže chlebovník sehnat a že na Rodriguesu poprvé za osm let zase jednou přší. Ani jedno ani druhé nám nepřipadalo nijak důležité, a přesto měly obě tyto skutečnosti značně ovlivnit naše záměry. Dva dny před plánovaným odletem mi Wahab telefonoval. Prý vypátral absolutně poslední chlebovník na Mauritiu, za úplatu ho zkonfiskoval pro naše účely a posílá nám ho expres poslem. „Ty, Gerry,“ vysvětloval, „je to už dost zralé, měl bys to pořádně zabalit a skladovat někde v chladu.“ „A nevíš, jak to mám udělat?“ tázal jsem se sarkasticky, utíraje si pot z čela. „Sám bych potřeboval skladovat někde v chladu.“

„Máš přece klimatizovaný pokoj, ne?“ namítl Wahab.

„Nech si to v pokoji.“

„Mám tam už čtyřicet trsů banánů, dva tucty avokád, dva tucty ananasů, dva melouny a spoustu manga a to všechno pro ty zatracené netopýry, aby se dali chytit. Vypadá to tady tak, že se tržiště v Port Louis může jít schovat; ale konečně jeden chlebovník navíc už to nespasí, že?“

„To je pravda,“ řekl Wahab, „jo, mimochodem, ještě ohledně těch lijáků na Rodriguesu. Taky byste nemuseli odletět.“ „Jak to,“ zeptal jsem se jat náhlými obavami, protože

jakékoli zdržení by nám ubralo z času, který jsme pro odchyt kaloňů měli k dispozici.

„Víš, přistávací dráha na Rodriguesu nemá zpevněný povrch,“ vysvětloval Wahab. „Za takového deštivého počasí to hrozně klouže. Včerejší letadlo se muselo vrátit. Ale třeba to ještě dopadne dobře.“

„To taky sakra doufám,“ řekl jsem a zachvátila mě sklíčenost.

„Jestli se to bude odkládat moc dlouho, budeme muset celou expedici zrušit.“

„Ale neboj, tak zlé to zase nebude,“ řekl Wahab vesele. „Kdybys ještě něco potřeboval, dej mi vědět. Chlebovník by měl dorazit někdy k polednímu. Tak nazdar.“

Wahab měl ve zvyku začínat a končit své telefonní rozhovory dost rázně.

Chlebovník dorazil o polednách v povijanu z polyetylenové fólie a pytloviny v náručí lesníka ve švihácké uniformě. Soudě podle velikosti balíčku byl o hodně větší, než jsem si ho představoval.

Domníval jsem se, že je velký asi jako kokosový ořech, ale tohle vypadalo jako pořádná dýně. Balíček byl z toho cestování pěkně rozpálený, a tak jsem ho vzal do pokoje a hned jsem ho rozdělal, aby se obsah trochu zchladil.

Když jsem tu věc vybalil z povijanu, spatřil jsem zelený plod obscénního tvaru pokrytý drobnými hrbolky a vypadající jako mrtvolka mrt'anského kojence. Aby byl dojem úplný, vydávalo to silný, nasládlý, velice pronikavý zápach připomínající tak trochu puch rozkládajícího se těla.

Netrvalo dlouho a já poznal, že ten hustý mrtvolný a neodbytný odér dokáže proniknout absolutně všude, podobně jako parafín svěřený do rukou neodborníka.

Za neuvěřitelně krátkou dobu začal celý pokoj zavánět jako jeden gigantický Chlebovník či márnice, kde došlo k poruše chladicího boxu.

Šaty i obuv, fotoaparáty a dalekohledy, zavazadla i sítě na chytání kalonů, všechno nám zavánělo chlebovníkem. Člověk prchal z pokoje, aby se venku nadýchal čerstvého vzduchu a zjistil, že si odnesl ten puch s sebou.

Celé okolí nasáкло chlebovníkem. Ve snaze uniknout tomu všudypřítomnému zápachu jsme se chodili potápět na korálový útes, ale přesto jsme měli pocit, jako bychom měli Chlebovník přímo v potápěčských brýlích. Oběd byl cítit po chlebovníku a večeře jakbysmet. Když jsem si v den odletu dával snídani nasáklou chlebovníkovým šmakem, měl jsem hroznou radost, že odlétáme na Rodrigues, kde snad budeme moci ten ďábelský plod odnést do lesa a zápachu uniknout.

Přijeli jsme na letiště a v odbavovací hale se za několik minut rozložila tak silná vůně, že všichni ostatní cestující začali okamžitě pokašlávat a nervózně se rozhlížet. Naše skupinka vypadala už tak dost bláznivě, a vůbec bych se nedivil, kdyby nás někdo s těmi podivnými balíky sítí a s košíky přetékaajícími

ještě podivnějším sortimentem ovoce, mezi nímž ležel a dusil se v povijanu z pytloviny a polyetylénu Chlebovník, považoval za únosce. Pak nastal čas dostavit se k odbavení a my zjistili, že první dešť po osmi letech -, i když to pro ostrov byl jistě dar z nebes -, naší výpravě nepřeje. Na Rodriguesu měli totiž kromě nedostatku deště zřejmě i málo peněz, a tak nezbývalo, než aby letadlo naložilo i značnou zásobu této tak potřebné komodity.

Jenomže peníze jsou bohužel nejen potřebné, ale i těžké. Vzhledem k tomu, že dešť proměnil letiště v bažinu, bylo nanejvýš důležité letadlo nepřetížit, aby se dalo při přistávacím manévru bezpečně ovládat. A protože peníze jsou všude nejdůležitější, a to dokonce i v tak zapadlém koutě světa, jakým je Rodrigues, museli cestující snížit váhu svých zavazadel. Horečně jsme vyházeli všechno těžké šatstvo a ty součásti výbavy, bez kterých jsme se mohli obejít. Byla to velice zajímavá hromada. Pokud ještě někdo odmítal považovat nás za šílence, mohl se teď přesvědčit, že jsme skutečně nenormální, protože který soudný člověk by obětoval košili, ponožky, boty a další nezbytné svršky kvůli hromadě banánů, manga a chlebovníku, ohlašujícímu svou přítomnost na padesát kroků?

Pak se všechno na chvíli zastavilo, na letištní plochu vjel džíp s po zuby ozbrojenou posádkou a začaly se vykládat a vážit krabice s bankovkami. Poté vypukly matematické orgie ve velkém, následované hromadným mácháním rukama a protesty. Nakonec nám řekli, že jsme dosud neobětovali dost a máme pořád nad váhu. Ke zjevné radosti vážného jsme si sedli a polovinu ovoce snědli. Stejně byl čas k obědu. Právě když jsme všichni začínali mít pocit, že už se v životě nebudeme moci na banán ani podívat, oznámili, že vzhledem ke stavu přistávací dráhy na ostrově Rodrigues se let ruší. A jestli prý bychom se laskavě dostavili zítra ve stejnou dobu.

Sebrali jsme už skoro smrtonosný chlebovník a odjeli zpátky do hotelu. Moc velkou radost z nás neměli, protože se jim právě jakž takž podařilo vyvětrat zápach chlebovníku z našich pokojů. Příštího dne, nahradivše zahnívající ovoce čerstvým, jsme se znovu ohlásili na letišti. Z nějakého záhadného důvodu jsme si museli nechat znovu zvážit zavazadla a i peníze musely ještě jednou na váhu. Zjistilo se, že naše zavazadla jsou pořád ještě příliš těžká.

V té chvíli jsem už začal pochybovat o matematických schopnostech mauricijských obyvatel, ale každý, kdo to někdy zkusil, jistě dobře ví, že hádat se s úředníkem na letišti nemá smysl. Když jsme tedy odhodili téměř všechno až na sítě a to, co jsme měli zrovna na sobě, usedli jsme a opět ujedli něco drahocenného ovoce. Skutečnost, že nadbytečné kilogramy banánů se nám jen přestěhovaly do žaludku, letištní úředníky zřejmě nijak nevzrušovala. Pokušení zahodit i chlebovník bylo sice obrovské, ale i já jsem si uvědomoval, že jeho ostrá vůně nám pomůže přilákat kaloně do sítí, pokud ovšem nás i netopýry dřív nezadusí. Sotva jsme se znovu přecpali banány, oznámili nám, že let se zase ruší.

„Jestli to půjde takhle dál, budu mít brzo úplně zkažený žaludek,“ prohlásil jsem, když jsme dorazili zpátky do hotelu, kde na náš opětovný návrat reagovali už jen zmučenými pohledy. Začínal jsem si dělat opravdu starosti, protože pokud by se zdržení příliš protahovalo, museli bychom celou akci Rodrigues zrušit, jelikož datum našeho návratu do Evropy se nezadržitelně blížilo. Příštího dne, nahradivše opět přezrálé banány a manga čerstvými a vyslovivše již po sté přání, abychom měli pro chlebovník vzduchotěsně uzavíratelnou krabici, odjeli jsme znova na letiště.

Zase došlo ke zdoluhavému vážení zavazadel i peněz, ale tentokrát jsme ke svému úžasu nebyli nuceni půlku zavazadel sníst jako předtím. „Brzy jsme už seděli na palubě malého letadla spolu s velice nesourodou skupinou ostatních

cestujících, kteří v tom těsném prostoru přivítali chlebovník s určitým znepokojením a malomyslností. Vojáci střežící letadlo odpochovali, stroj odroloval na konec dráhy, vznesl se, zakroužil nízko nad sytě zelenými skvrnami políček cukrové třtiny, jež připomínaly kobereček sešitý z odstřížků, začal stoupat výš a výš k hyacintově modrému nebi a pak přeletěl nad korálovým útesem a pustil se přes třpytivé tmavomodré vody Indického oceánu.

Ostrov Rodrigues leží uprostřed Indického oceánu, asi 350 námořních mil východně od Mauritia; je něco přes sedmnáct kilometrů dlouhý a v nejširším místě osm kilometrů široký. Má velice zajímavou historii a ještě zajímavější zvířenu. Vyvinul se tu a žil onen zvláštní pták, dodo samotář, dronte samotářský.

Vyhynul však brzy po drontovi mauricijském, protože člověk mu zničil přirozené životní prostředí a lovci ho nemilosrdně vybíjeli. Kromě dodona samotáře bývalo na ostrově i hojně želv obrovských. Alfred North-Coombes se ve své fascinující knize o Rodriguesu zabývá i otázkou jejich hospodářského využití. Dospívají zatřicet až čtyřicet let a mohou se dožít i dvou až tří století. Byla to právě odlehlost těchto ostrovů i nepřítomnost člověka a přirozených nepřátel, jež způsobily, že se želvy mohly vyvíjet tak neuvěřitelným způsobem.

Podle Leguata jich bývalo na ostrově tolik, že „člověk jich někdy mohl spatřit najednou až několik tisíc a ujít po jejich hřbetech i sto kroků ... aniž by se dotkl nohou země.“

A tak v době, kdy na Isle de France (jak Francouzi říkají Mauritiu) dorazil Mahé de Labourdonais, skončily už tisíce a tisíce rodrigueských želv na Bourbonu (to jest na Reunionu), Isle de France a ve skladištích lodí Francouzské východoindické společnosti. Společnost želvy ve velkém vybíjela bez ohledu na skutečné potřeby svých posádek a

cestujících. Někteří kapitáni odprodávali přebytké želvy na Bourbonu, kde o ně byl zřejmě velký zájem a ceny byly dost vysoké, a dokonce je odmítali prodávat nemocným z ostatních lodí na Ile de France.

Labourdonais píše rozhorleně: „Snad se Vám to bude zdát neuvěřitelné, Sire, ale kapitáni připlouvají z Rodriguesu s úlovkem sedmi až osmi tisíc želv a přitom je odmítají prodat pro nemocné členy posádek ostatních zdejších lodí, a raději je odvázejí na Bourbon, a prodávají je tam nebo je směňují za slepice!“ Labourdonais si sice nevedl přesné záznamy o celkovém počtu želv odvezených z Rodriguesu za období, kdy byl na Ile de France guvernérem, ale rozhodně to nebylo méně než deset tisíc kusů ročně. Jeden z jeho nástupců ve funkci, Desforgues-Boucher, tentýž člověk, který byl předtím guvernérem na Bourbonu a který se roku 1725 pokusil Rodrigues kolonizovat, měl však přesnější údaje. Za jeho úřadování dovážely želvy na Ile de France čtyři menší plavidla. Byly to La Mignonne, U'Oiseau, Le Volant a Le Pénélope. Z každé plavby přivážely tisíce želv, jak dokazuje následující ukázka z jednoho jeho hlášení Společnosti:

14. prosince 1759 - U'Oiseau připlula z Rodriguesu s 1035 suchozemskými a 47 mořskými želvami. Původně šlo o 5000 kusů, ale zpáteční cesta na Ile de France trvala osm dní, a tak většina želv zahynula.

15. května 1760 - U'Oiseau přivezla 5000 želv. 29. září 1760 - U'Oiseau přivezla 1600 suchozemských a 171 mořských želv. 12. května 1761 - Le Volant přistála s nákladem 4000 želv. 6. prosince 1761 - U'Oiseau dovezla 3800 živých želv z celkového počtu 5000 kusů.

Francouzské královské námořnictvo si také vždycky ráčilo posloužit, kdykoli jen se octlo ve vodách ostrova Rodrigues; například 26. července 1761 naložila dvě válečná plavidla celkem 3000 želv.

Letěli jsme asi dvě a půl hodiny a brzy nato jsme před sebou spatřili zvlněnou, neustále se pohybující sálu slonovinové pěny, jež prozrazovala korálový útes kolem ostrova Rodrigues. Ohromná korálová bariéra ostrov zcela obklopovala a tvořila vlastně v okolním hlubokém oceáně jeden valiký šelf, z něhož se zdvihal ostrov nad hladinu. Útes byl místy vzdálený až dvacet mil od pobřeží a po rozlehlé, klidné, smaragdově zelené hladině byly tu a tam roztroušeny menší ostrůvky. Někdy to byly jen písčité duny, ale některé byly dostatečně velké a kdysi poskytovaly útočiště želvám obrovským i velikým ještěrkám. Ale ty už také dávno vyhynuly. Zakroužili jsme, snesli se níž a už jsme přistávali na mrňavém letišťátku s dráhou z červené hlíny.

Z ptačí perspektivy měl ostrov barvu vypečené sušenky a vypadal poměrně holý, i když údolí byla zalesněná a i jinde se tu a tam vyskytovaly kousky uprášené zelené vegetace. V okamžiku, kdy jsme vystoupili z letadla, nás omámilo ono čarovné kouzlo, jež člověk cítí pouze na malém, sluncem zalitém ostrově někde na konci světa. Přešli jsme červenou laterltovu přistávací dráhu a vstoupili do miniaturní letištní haličky, na jejíž fasádě se skvěl nápis, který srdečně hlásal: „Rodrigues Vás vítá.“ Uvnitř jsem ke svému úžasu u otevřeného okna zahlédl stůl a nápis „Imigrační kontrola“.

„Imigrační kontrola?“ tázal jsem se Johna. „Co to má proboha znamenat? Vždyť sem létá jenom jednou týdně linka z Réunionu a třikrát týdně z Mauritia.“

„Mě se neptej,“ řekl, „ale třeba se nás to netýká.“ „Prosím, připravte si pasy pro imigrační kontrolu,“ pravil bodrý policista ve štramácké zelené uniformě, čímž rozptýlil veškeré naše pochybnosti. Ještě štěstí, že jsme si vůbec vzali pasy s sebou, protože nás ani ve snu nenapadlo, že bychom je mohli potřebovat, když je Rodrigues mauricijská država.

V té chvíli se rovněž dostavil i úředník imigrační kontroly. Byl to velký Rodriguesan čokoládové pleti v elegantní khaki uniformě. Nesl velký neuspořádaný balík nějakých papírů a silně se potil. Měl vážný, zmačkaný obličej, ve kterém mu neustále cukalo, takže vypadal jako ohař, jenž se zotavuje po nervovém zhroucení. Posadil se ke stolu, překotil svazkem papírů tabulku „imigrační kontrola“, rychle ji narovnal a přitom se na nás nervózně usmál. Postavili jsme se před ním do fronty a poslušně vytáhli pasy. On se mírně uklonil, odkašlal si a pak teatrálně otevřel slohu, jež obsahovala takové ty imigrační dotazníky, kde se člověka ptají na nejrůznější nesmysly jako kde se narodil a tak dále a jestli měla babička zarostlé nehty na nohou. Jeho vážnost jakožto ochránce zákona ovšem trošičku utrpěla, když otevřeným oknem zavál teplý průvan a roznesl mu papíry po všech koutech místnosti, kterou pro nedostatek lepšího výrazu musím označit jako odbavovací halu.

Všichni jsme se rozběhli a papíry mu sesbírali, za což nám byl až dojemně vděčný. Potil se teď ještě silněji. Opřel se baculatými lokty o papíry, aby se ta nepříjemnost už neopakovala, a vzal si od Ann pas. Pracně zanesl do formuláře datum a místo narození, stáří a povolání. Všechno proběhlo hladce a on jí vrátil pas se širokým, zářivým úsměvem člověka, jenž je zcela pánem situace. Byl to však úsměv předčasný, protože jak se tak celý zardělý pýchou dychtivě natáhl, aby si vzal pas ode mě. další zlomyslný závan větru mu znovu rozfoukal papíry po celé hale jako konfety. Než jsme je všechny posbírali, uplynulo několik minut a Annin dotazník mezitím dostal razítko v podobě otisku služebního bagančete jednoho ochotného příslušníka letištní policie, kolem něhož papír klouzal po podlaze. Uvedli jsme imigračního úředníka znovu do úřadu a on vděčně přistoupil na Anninu nabídku, že si stoupne za něj a bude mu ty věčně migrující formuláře přidržovat, aby se mohl plně věnovat jejich vyplňování. Když

se imigrční úředník takřikajíc zbavil papírování, začal dokazovat své odborné kvality.

Vzal si ode mě pas a prolistoval ho čokoládovými prsty s obratností profesionálního karbaníka. Vrhł na mě pohled, jenž měl být sice přísný a pronikavý, ale byl na to příliš šarmantní.

„Odkud jste přijel?“ tázal se.

Protože ostrov Rodrigues byl již čtrnáct dní zaplavován dešti a naše letadlo z Mauritia přiletělo vůbec jako první spoj a navíc to v té chvíli bylo i jediné letadlo na letišti, zůstal jsem perpiex. Kdyby mi tu otázku položili dejme tomu v Londýně, kde každou hodinu přistávají stovky letadel, chápal bych její oprávněnost, ale tady na Rodriguesu, kam se v nejlepším případě létalo čtyřikrát týdně, jsem si připadal tak trošku jako Alenka v říši divů.

Potlačil jsem nutkání sdělit mu, že jsem připlaval z Austrálie, a raději jsem prozradil, že jsme přiletěli z Mauritia. Úředník chvilku zmateně přemítal nad slovy „zoolog a spisovatel“ v kolonce povolání a zřejmě si přitom myslel, že je to něco stejně nebezpečného jako agent CIA nebo MI 5, ale pak si to pomalu, pečlivě opsal do formuláře, i když se slovem „zoolog“ měl určité potíže. Nakonec mi pas orazítkoval, s lichometnickým úsměvem mi ho podal a já uvolnil místo Johnovi. Ann mezitím statečně zápolila s formuláři, protože začal foukat dost silný vítr. Na pomoc jí přišel i onen policista, jenž jí botou orazítkoval dotazník. Zdálo se, že je pevně rozhodnut nepřipustit, aby policejní sbor nějak pokulhával ve výkonu služebních povinností za příslušníky imigrační kontroly. Imigrační úředník si vzal Johnův pas a zeptal se, odkud John přijel.

„Z Yorkshire, to je v Anglii,“ prohlásil John nevinně dřív, než jsem ho mohl zarazit.

„Ne, ne,“ protestoval úředník, zmaten takovou záplavou informací, „myslím, odkud jste přijel teď.“ „Ach tak,“ řekl John, „z Mauritia.“ Úředník si to pečlivě zapsal. Otevřel pas a pracně si zaznamenal veškeré skutečnosti týkající se Johnova narození. Pak pohlédl na rubriku povolání a spatřil to strašné a nesrozumitelné slovo herpetolog. Zavřel oči a vyděšeně sraštil čelo. Vypadal jako člověk, jenž se už celá léta budí každé noci ze sna, ve kterém po něm nadřízení chtějí, aby vysvětlil význam slova herpetolog a ještě ke všemu ho správně opsal. Ta noční můra se teď stala skutečností. Olízl si rty, otevřel oči a pohlédl nervózně na obávané slovo v naději, zda snad mezitím zmizelo. Zíralo na něj, nesmiřitelné, nepochopitelné a neopsatelné. Úředník učinil hrdinský pokus.

„Herpo ... herpa ..“ řekl a vzhlédl zoufale k policistovi, v očích tichou prosbu o pomoc. Policista se mu naklonil přes rameno a pohlédl na slovo, které kolegu tolik mátl, s pobaveným výrazem člověka, jenž považuje křížovky z Timesů za dětskou kratochvíli, ale pak mu do očí padlo slovo herpetolog a přestal být tak sebejistý.

„Herp ... herp ...“ zakoktal žalostně a bezmocně.

„Herpa ... herper ...“ blábolil imigrační úředník.

„Herp ... herp ... herp ..“ mektal policista. Začínalo to připomínat nějakou méně známou a méně srozumitelnou německou operu. - „Herpetolog,“ vyslovil jsem jako když bičem mrská. „Jistě,“ prohlásil moudře imigrační úředník. „Co je to?“ zeptal se poněkud méně bez obalu policista.

„To je člověk, který studuje hady,“ vysvětloval jsem.

Fascinovaně zíral na to zvláštní slovo. „Vy jste sem přijel studovat hady?“ otázal se nakonec s výrazem člověka, který se snaží nerozrušit nebezpečného šílence.

„U nás hadi nejsou,“ prohlásil jeho kolega s pevným přesvědčením úředního orgána, jenž by za nic na světě

nepřipustil, aby mu imigrační kontrolou prolezl byt i jeden jediný had.

„No, vlastně jsme sem přijeli chytat netopýry,“ uklouzlo mi. Oba na mě zůstali nevěřicně civět.

„Netopýry?“ vyrazil policista.

„Netopýři přece nejsou hadi,“ prohlásil imigrační úředník a tvářil se jako Charles Darwin, když předkládá světu výsledek svého celoživotního vědeckého bádání.

„Jistě, to máte pravdu,“ řekl jsem, „ale přijeli jsme sem na pozvání guvernéra Hazeltina chytat netopýry.“ Věřil jsem, že guvernér Hazeltine, jehož jsem pochopitelně v životě neviděl, by mi tu nevinnou lež jistě prominul. Při zvuku jména pana guvernéra se imigrační úředník i policista postavili do pozoru. „Vy znáte pana guvernéra?“ zeptal se imigrační úředník.

„Jsme tu jako jeho hosté,“ odpověděl jsem prostě. Imigrační úředník uměl prohrávat. Pomalu a pečlivě opsal slovo herpetolog, orazítkoval Johnovi pas, usmál se na nás a bylo vidět, že se mu notně ulevilo. Podali jsme si s ním i s ochotným policistou ruce a oni nám popřáli příjemný pobyt. Přemítal jsem, proč je nutné zatěžovat ty prosté, upřímné a spokojené ostrovany tak byrokratickými metodami, když jsou v tomto prostředí naprosto nemístné a zbytečné. Nasedli jsme do hotelového džípu a řidič se s námi pustil po silnici vinoucí se erodovanou, vyprahlou krajinou. Jen občas se při cestě něco zazelenalo a tu a tam u rozpadajících se chatrčí se střechou z vlnitého plechu rostly skupinky uprášených stromů a keřů. Řidič nás sice ujišťoval, že ostrov se teď po těch ne-dávných deštích celý zazelenal, ale když jsem se po-díval na vyprahlou, uprášenou krajinu spalovanou prudkým sluncem, přemítal jsem, jak to tady asi muselo vypadat předtím.

Zanedlouho se už džíp probojovával hlavní a zároveň i jedinou ulicí rodrigueské metropole, Port Mathurinu. Lemovala ji sice roztodivná sbírka nejrůznějších dřevěných a plechových chajd a krámků, ale protože byla plná pestrobarevně oděných obyvatel přístavu šmejdicích po nákupech, připomínala dlouhý záhon rozjásaný barvami. Kousek za přístavem džíp zastavil a na malém vršíčku před námi stál hotel. Byl to nízký dům se širokou, strmou střechou chránící hlubokou, stinnou verandu, která obklopovala hotel ze všech stran. Veranda měla kolem dokola ornamentálně kované, bíle natřené zábradlí. Vstupovalo se na ni po širokých schodech; tu a tam stály stolky a vysoké proutěné židle. Z vršíčku byl z hotelu rozhled na celý Port Mathurin a na korálový útes ležící asi tři míle od břehu. Všechno to připomínalo poněkud extravagantní dekoraci pro filmovou verzi nějaké povídky od Somerseta Maughama a celou atmosféru dokreslovala i prudká stezka k hote-lu, lemovaná po obou stranách ibiškovými keři obsy-panými velkými červenofialovými a oranžovými kvě-ty, jež vypadaly jako vystřižené z papíru, a stádo mír-ně ubahněných, leč velice zvědavých a přátelských prasátek, která právě měla v prostorách kolem celého hotelu sjezd.

Ubytovali jsme se, ohlásili se u guvernéra Hazeltina, jenž sídlil v nádherné staré rezidenci obklopené mohutnými stromy plnými epifytů uprostřed obory, jejíž vrata střežil bojovně vypadající staromódní lodní kanón, a pak jsme navštívili pána jménem Marie, šéfa úřadu pro lesní hospodářství. Nabídl se, že nás vezme autem podívat se na kaloně. Tvrdil, že kolonie sídlí v údolí Cascade Pigeon asi pět kilometrů za městem.

Podle jeho názoru bylo sice možné, že pár osamělých jedinců žije izolovaně i v jiných částech ostrova, ale absolutně nejpočetnější skupinu rodrigueských kaloňů prý určitě najdeme v údolí. A tak jsme se naskládali do jeho landroveru a spolu s mladým lesníkem jménem Jean-Claude Rabaude, zaníceným

přírodovědcem amatérem, jenž pomáhal Anthony Chekovi při jeho expedici, jsme odjeli do údolí.

Po příjezdu jsme zaparkovali džíp nahoře a slezli po kamenitém, kluzkém srázu stezkou, která ze všeho nejvíc připomínala koryto nějakého potoka. Za chvilku, asi tak v polovině svahu, jsme se octli na skalnatém výběžku, odkud byl výhled na stráň po naší levici. Rostly tam poměrně nízké, pouze asi šestimetrové stromy, ale uprostřed se tyčila skupinka velmi vysokých mangovníků. A právě tyhle vzrostlé stromy se širokými lesklými, stinnými listy tvořily denní úkryt kolonie.

„No to je nádhera,“ prohlásil John, natáhl se jako raněná žirafa a vystrčil nohy z křoví. „To jsem hrozně rád, že jsme tu zůstali, opravdu moc by mě mrzelo, kdyby všichni ti komáři měli být bez večere,“ „Inu, svým způsobem je to taky ochránářský program,“ řekl jsem. „Víte, kolik komárů jsme dnes zachránili před smrtí hladem? Nebude dlouho trvat a Světový fond na záchranu divokých zvířat nám tady nejspíš postaví Zlatou archu in memoriam jako památku na naši pomoc přírodě.“

„Vám se to vtipkuje,“ zahořkovala trpce Ann. „Vám jakoby ty zobance vůbec nevadily, ale mě to pořád hrozně svědí a vždycky celá hrozně nateču a zčervenám.“

„To nic,“ odpověděl jsem chlácholivě, „stačí, když zavřeš oči a začneš si představovat, co budeme dělat se všemi těmi kaloni, co chytíme.“ Ann něco posměšně zachrčela. Za několik hodin, když se žádní kaloni neobjevili a zato se vrátili komáři, aby se pustili jaksi do hlavního chodu, jsme uspořádali válečnou poradu. Říkal jsem si, že by tu alespoň jeden z nás měl zůstat celou noc pro případ, že by nějakí kaloni přece jen přilétli a chytili se. Sítě byly nastražené tak komplikovaným způsobem, že se nedaly spouštět, a já nechtěl, aby v nich nějaký kalon zůstal viset celou noc. Po chvilce dohadování jsme se rozhodli zůstat všichni, a tak jsme se uvelebili pod keři

jak nejlépe to šlo. Jeden měl vždycky zůstat vzhůru a hlídat a ostatní si zatím mohli zdřímnout. V časných ranních hodinách začalo pršet. Přišlo to zčistajasna, bez varování, neozval se jediný hrom, nezahlédli jsme jediný blesk, prostě nic z té obvyklé teatrální přede hry. Najednou to zahřmělo jako lavina ocelových ložiskových kuliček, nebesa se rozestoupila a seslala na nás dešť připomínající koncentrovanou zlobu náhle otevřeného stavidla. Za několik vteřin jsme byli promočení až na kůži a měli jsme pocit, že sedíme pod zárodkem vodopádu, jenž sliboval, že brzy nabude rozměrů Niagary. Oproti horké, zapařené noci nám ten dešť připadal, jako kdyby přicestoval z nějakého ledovce a brzy jsme se roztráslí zimou. Přesunuli jsme se z křoví pod strom, kde jsme byli přece jenom trošičku méně vystaveni dešti; velké kapky bušily do listů jako kulometná palba a po kmeni stékaly proudy vody.

Vydrželi jsme to celou hodinu, ale pak jsme zjistili, že obloha je zřejmě černá a zatažená od údolí Cas-Ceide Pigeon. přes celý Indický oceán až nad Dillí. Bylo nám hned jasné, že žádný kalon dbalý své pověsti nebude lítat v takovém lijáku, a tak jsme si sbalili promočené saky paky a vrátili se do hotelu, kde aspoň nepršelo a nekousali komáři a my mohli urvat pár hodin spánku. Byli jsme totiž pevně rozhodnutí být zase za úsvitu na místě, protože v té době se budou kaloni vracet z večere a byla tu naděje, že nám některý zabloudí do sítě.

Úsvit nás ztuhlé a ospalé zastihl, jak se v podivném zeleném světle krčíme pod sítěmi. Celý les teple voněl jako ovocný koláč zrovna vytažený z trouby. Pach vzduchem prohráté a deštěm omyté země, mechu a listů byl sám o sobě dost silný, ale všem těm olfaktorním požitekům kraloval odér chlebovníku, který nám visel šest metrů nad hlavou. Za chvíli nebe zesvětlalo a brzy nato se začali objevovat kaloni vracějící se malátně domů. Spousta jich prolétla kolem bez povšimnutí, ale pak se k našemu nevýslovnému vzrušení několik jedinců jaksí odchýlilo od letového kursu, zakroužilo podezřívavě, ale

zvědavě nad pasekou a pak si to zase odfrčelo na mangovník. Povzbuzení tímto projevem zájmu jsme strávili den rozvěšováním dalších sítí mezi stromy, sužování neustálými krátkými lijavci.

Oba naši pomocníci z úřadu pro lesní hospodářství, šokováni zjištěním, že jsme zůstali celou noc venku v jedné z nejhorších průtrží mračen, jakou Rodrigues za posledních osm let zažil, nařezali klacky a banánovníkové listí a ve skrytu křoví nám postavili malou chajdu, kterou by konžský Pygmej asi považoval za šlechtické sídlo. Člověk se ovšem nemůže dívat darované chýšce na zuby, a tak jsme si řekli, že když John nechá nohy vystrčené ven, poskytne nám chatrč poměrně slušný úkryt před nepohodou.

Pro jistotu jsme v Port Mathurinu navštívili pár obligátních čínských krámků -, jiné obchody tam zřejmě nebyly -, a koupili jsme několik igelitových pytlíků a pár laciných příkrývek. Když padla tma a kalloni znovu nevšímavě prolétli kolem nás, rozhodli jsme se po delších tahanicích, že se Ann vrátí do hotelu, pořádně se vyspí a za úsvitu se zase vrátí za námi. Po jejím odchodu jsme si s Johnem v domečku z banánovníkového listí zrobili primitivní lůžka z igelitu a pokrývek a přichystali si vše potřebné - pořádnou zásobu sendvičů a čokolády, termosku s čajem, baterky a jako výraz naděje i náruč malých rozkošných košíčků z proutí. Říká se jim tantes a tvoří jeden z hlavních exportních artiklů ostrova. Do nich jsme hodlali zavřít kaloně, které chytíme. Hodili jsme si, kdo bude hlídat první, já vyhrál, a tak jsem se šťastně stočil do klubíčka a za chvíli jsem už spal jako dudek.

Když přišla s hlídkou řada na mě, vydal jsem se nakrátkou procházku kolem paseky, že se trošku protáhnu. Země a vegetace byly ještě nasáklé vodou, ačkoliv už několik hodin nesprchlo; vzduch byl teplý a vlhký, a když se člověk nadýchl, měl pocit, že mu plíce nasávají vodu jako houba. Na spadlých trouchnivějících větvích, které se všude kolem

povalovaly, jsem objevil nespočetné množství drobných fosforeskujících hub, jež světélkovaly jasným zelenomodrým ohněm, takže lesní půda vypadala, jako když se člověk dívá v noci z letadla na město hýřící světlem. Sebral jsem několik větviček a haluzí a zjistil, že deset či dvanáct hub svítí tak silně, že pokud by člověk držel tento zdroj světla poměrně blízko, dalo by se při něm i číst.

Zrovna jsem to zkoušel, když tu jsem náhle zaslechl prapodivný zvuk, který zřejmě přicházel z lesa za naší chajdičkou. Bylo to dost hlasité křupání. Z nějakého záhadného důvodu mi to připadalo, jako když obr drtí v rukou krabičku od zápalek. Jen nerad jsem byl nucen připustit, že ať jsou obyvatelé Rodriguesu sebevystřednější, je velice nepravděpodobné, že by se ve tři ráno plížili promáčeným lesem a drtili krabičky od zápalek. Vzal jsem si tedy baterku, vysoukal se z chatrného přístřešku a vydal se na výzvědy. Nebyl to zdaleka tak odvážný podnik, jak by se snad mohlo zdát, protože pokud se zvířat týče, na ostrově nežilo nic nebezpečného, nepočítáme-li ovšem zvířata dvounohá. Pečlivě jsem propátral les nad přístřeškem, ale nenašel jsem nic, co by se normálně mohlo projevovat zvuky připomínajícími drcení krabičky od zápalek. Nejzuřivější živočich, na kterého jsem narazil, byla obrovská mūra, jež si zřejmě umanula, že se mi provrtá baterkou. Vrátil jsem se do chatrče, usedl a zamyslel jsem se. Přemítal jsem, zda ráno chytne nějaké kaloně. Čas utíkal a já se ptal sám sebe, zda by nebylo lepší přemístit síť blíž k místu, kde kolonie nocovala. Jak jsem tak uvažoval, zarazilo mě znova to chrastění. Tentokrát však zaznělo o hodně blíž a z několika míst najednou. Mezitím se probudil John, posadil se a zadíval se na mě.

„Co je to?“ zeptal se celý rozespálý.

„Nemám nejmenší potuchy. Ozývá se to už asi deset minut. Šel jsem na obhlídku, ale nic jsem neviděl.“ V té chvíli spustila celá baterie rašplí a stěny i střecha přístřešku se začaly

chvět. „Co to krucipísek může být?“ řekl John. Zamířil jsem baterkou na střechu z banánovníkového listí a vidím, že se celá třese a houpe, jako kdyby vypuklo zemětřesení. Než jsem stačil nějak inteligentně zakročit, střecha povolila a na hlavu se nám snesl vodopád jako jablko velikých hlemýžďů. Byli tlustí a mokří, leskli se ve světle baterky, mírně se kroutili a zanechávali na našich lůžkách zajímavý vzorek slizu. Trvalo nám deset minut, než jsme přístřešek od těch nezvaných gastropodů vyčistili a střechu opravili. John se pak stočil do klubíčka a znova usnul, zatímco já seděl a přemítal, zda snad kaloni nechovají k chlebovníku stejné city jako já a zda právě to není důvod, proč jsme se nesetkali s úspěchem. Za hodinu se John zase probudil a prohlásil, že má hlad.

„Já myslím, že si dám pár sendvičů,“ řekl, „mohl bys mi nějaké přihrát?“

Rozsvítil jsem baterku a zamířil ji do rohu, kde jsme měli kantýnu. Ke své nelibosti jsem zjistil, že všichni ti obrovští slimáci, které jsme tak pracně vykázali z chatrče, se potají tiše vrátili, utvořili na našich sendvičích lesklou jantarovou hromadu a zjevně si na chlebech velice pochutnávali. V této bohubilé činnosti jim pomáhala i mladá šedivá krysa s lesklou srstí, bílými prackami a houštím černých fousků. Hlemýždi se nenechali baterkou nijak rušit, ale krysa byla povahy poněkud nervóznější. Když ji kužel světla zasáhl, na okamžik ztuhla, zapráskala fouskama, zakoulela očima a pak vypískla ostrým sopránkem, otočila se a vlétla mi rovnou do postele pod příkrývkou. Zřejmě byla pevně přesvědčená, že právě tam najde spásný úkryt. Dostal jsem ji odtamtud jen s velkými potížemi a musel jsem přitom rozebrat lůžko na kousky. Když jsem ji vyhnal ven do lesa, zachránil jsem zbytky sendvičů před slimáky, a zatímco John vybíral ty míň oždíbané a požitelnější, znovu jsem vykázal hlemýžďe až na druhý konec mýtiny. Asi za hodinu se John zase probudil, že prý má

pořád hlad. „To není možné,“ protestoval jsem, „vždyť jsi měl před hodinou sendviče.“

„To byly jenom zbytky po hlemejšdích,“ prohlásil uraženě. „Neměli jsme tam taky sušenky? Sušenky a čaj. To je ono.“ S povzdechem jsem rozsvítil baterku a ke svému úžasu jsem v našem kuchyňském koutu objevil naprosto stejný výjev jako předtím. Hlemýždi se připlazili zpátky a krmili se pro změnu sušenkami, podobně jako naše přítelkyně krysa. Dostala znovu zásah světlem baterky a zase hystericky vypískla a udělala šipku ke mně do postele. Tentokrát se mi však pokusila zalézt do šortek, zřejmě proto, že si bezpečnější úkryt nedovedla představit. Nesmlouvavě jsem ji vyhnal do lesa, vyházal hlemýždě za ní a přenesl zbytky zásob na Johnovu stranu přístřešku. Říkal jsem si, že teď by se měl s krysou intimně sblížit zase on. To už jsme byli oba pochopitelně jako rybičky a nemohli jsme usnout, a tak jsme seděli, jen tak si povídali a čekali, až bude světlo. Těsně před úsvitem jsme zaslechli, jak k nám lesem klopýtá Ann.

„Chytili jste něco?“ vyhrkla, když dorazila. „Ne,“ odpověděl jsem, „pokud nepočítáš pár hlemýžďů a jednu krysu. Ale třeba se nám to povede, až bude větší světlo.“ Nebe postupně zbledlo do petrklíčově žlutého odstínu, a když jsme odcházeli ze své hlemýždi ožrané chajdy k sítím mezi stromy, světlo už nabývalo na intenzitě.

„Já prostě nepochopím, proč nelítají taky sem,“ řekl jsem. „Vždyť ten zatracený chlebovník musí být cítit až v Chicagu!“

„No jo,“ odpověděl John, „já myslím, že ...“ Ale dozvědět se, co myslí, nám nebylo souzeno, protože se naklonil dopředu a pozorně zamžoural. „Co je to?“ řekl a ukázal prstem. „V té síti něco je. Není to kaloň?“ Všichni jsme napínali zraky a zírali na paseku, kde se mezi stromy a stíny ztrácela lehounká síť, jemňounká jako babí léto.

„Ano,“ řekla Ann vzrušeně. „Už to vidím. Určitě je to kaloň.“ „Máš nejspíš pravdu,“ řekl jsem, „ale jak se tam hergot mohl dostat, že o tom nevíme?“ V té chvíli vletěl na paseku kaloň, rychle a opatrně prozkoumal okolí a pak odletěl. Dokázal nám tím hned dvě věci najednou: za první, jak neslyšně se dokáže takový netopýr přiblížit a za druhé, že jsme ho od chatrče o kousek výš na kopci stejně nemohli vidět, protože jakmile vlétl na paseku, zmizel ve změti stínů.

Světlo mezitím značně zesílilo a my ke svému vzrušení spatřili v síti viset ne jednoho, ale deset kaloňů. Měli jsme, mírně řečeno, obrovskou radost, protože jen tak mezi námi, myslím, že nikdo z nás nevěřil, že bychom měli být jen nepatrnou nadějí na úspěch.

Kaloni viseli v sítích zcela nehybně, a protože se ani trošku nebáli a nesnažili se vyprostit, rozhodli jsme se chvílku počkat, jestli se nechytanou další. Během příští půlhodiny jich na paseku zalétlo ještě několik, ale všichni byli velice obezřetní a létali příliš vysoko, než aby se zapletli do sítí. Když už bylo jasné, že víc jich nechytíme, připravili jsme si tantes, že vyprostíme ty, kteří nám už v síti uvízli.

Ze všeho nejdřív jsme určili jejich pohlaví. K naší velkénelibosti to byli samí samečkové. Zblízka byli ještě krásnější než zdálky. Kožíšek měli na hřbetě sytě kaštanový až rezatě hnědý, ale na ramenou a na bříšku přecházel do lesklého třpytu zlaté niti. Křídla černá jako saze byla jemňounká a měkkounká jako jelenice. S těmi svými legračními, tupými zlatavýmiobličejíky s bledýma slámově žlutýma očima připomínali zvláštní, rozhořčené miniaturní létající dětské medvídky. Droboučká oka sítě odvedla dobrou práci a kaloňové se do nich jemnými křídly zapletli tak parádně, že po čtvrt hodině usilovné práce, kdy jsme se marně pokoušeli vyplést ze sítě jedno jediné křídlo, jsme to prostě vzdali a zvířata ze sítě vystříhali. Ale i to se muselo dělat velice opatrně, abychom kaloňům nenatrhli nebo nenastříhli

tenounkou křídelní blánu, a zároveň pokud možno příliš nepoškodili síť.

Byla to hrozná piplačka a vztekli kaloni nám ji nijak neulehčili, protože dokázali využít sebemenší příležitosti, aby se nám zuby ostrými jako jehla zahryzli do neopatrných prstů. Ale nakonec se nám je podařilo všechny vyprostit a ani přitom moc nerozstříhat síť. Pozavírali jsme je po jednom do košíčků a pak jsme se pustili do zdlouhavého opravování a opětovného rozvěšování sítí. To už dorazili na denní šichtu oba pomocníci, a když jsme jim vyprávěli, jak nám spadla chalupa na hlavu a hlemýždi nám sežrali večeři, ohromně se bavili. Pustili se však do rekonstrukce chajdy a my se slibem, že se večer vrátíme, triumfálně odešli s úlovkem do Port Mathurinu. Místní škola nám nesmírně velkodušně nabídla, že můžeme kaloně ubytovat v jedné zrovna dostavěné třídě, kterou dosud vědychtivé mládí ostrova neobsadilo. Byla to místnost asi šestkrát tři metry, čerstvě vymalovaná a vyzdobená, a podle našeho názoru přímo ideální ubikace pro kaloně. Naaranžovali jsme všude spoustu větví a rozvěsili nejružnější drátěné košíky, v nichž jsme kaloňům hodlali naservírovat tu horu ovoce, kterou jsme jim přivezli z Mauritia. Rozhodli jsme se, že všechny samečky necháme volně poletovat po třídě a samičky zůstanou zavřené v košíčcích. Abych snad nebyl probůh obviněn z postoje despotického mužského šovinisty, budiž mi dovoleno spěšně dodat, že tuto zjevnou diskriminaci způsobilo pouze to, že daleko větší cenu než samečci měly pro nás samičky, na něž bychom v případě, že by se nám podařilo nějaké chytit, museli být obzvlášť opatrní.

Pozdě odpoledne jsme se vrátili na paseku k oběma věrným strážcům netopýrů. V blednoucím odpoledním světle jsme vyšplhali na posed s výhledem do údolí a začali kolonii pozorovat. Panoval tam poměrný klid, i když kaloni spali dost špatně a často velice hbitě měnili ve spánku polohu a za pomoci drápků na křídlech se ohromně obratně pohybovali po

větvích. jen občas se některý vznesl, malátně se prolétl a pak se zase usadil buď na původním nebo na nějakém novém místě. V kolonii bylo vcelku ticho; tu a tam vypukla sice hádka, když se nějaký spáček příliš natlačil na souseda, ale to se nestávalo často. Bylo tam však i jedno kaloní batole, které vůbec nezavřelo pusy. Pokřtili jsme ho Ambrož. Matka ho právě odstavila a jemu se to pranic nelíbilo. Ačkoliv byl už skoro tak velký jako ona, nechápal, proč by se jí nemohl držet dál jako klíště a proč by si jako dřív nemohl zacucat, když má chuť. Ale matka byla neoblomná, a tak se Ambrož vztekal a vyváděl tak strašně, že se to nedalo poslouchat. S řevem a pištěním pronásledoval tu nešťastníci z větve na větev, pokoušel si ji přitáhnout drápky na křídlech, a když se mu to nepovedlo, vždycky se lítostí a vztekem rozvřískal jako pominutý. Vyvádět přestal jen tehdy, když matce povolily nervy, vznesla se a sedla si na strom o kus dál. To pak Ambrož na chvíli umlkl, protože se musel soustředit, aby sebral veškerou odvalu a odlétl za ní. Nakonec se mu ji však vždycky povedlo dohonit, a jakmile se z té cesty vzduchem vzpamatoval, všechno to kňourání a žadonění vypuklo znovu.

„To je ale příšerný spratek,“ prohlásila Ann, „být můj, tak jsem ho dávno uškrtila.“

„Potřeboval by do soukromé školy,“ rozhodl John znalecky.

„Spíš do nápravné,“ navrhla Ann. „Já jenom doufám, že se nám nějakým nedopatřením osudu nechytí do sítě. Protože v tom případě ho pustím, i kdyby to byla samička,“ prohlásil jsem. „To ti teda povím,“ dodal John, „představte si muset to vrískání poslouchat celý den.“ Když se setmělo, přesunuli jsme se do našeho domečku z banánovníkového listí a strávili jsme tam noc ve společnosti hrstky neodbytných obrovských hlemýžďů, několika miliónů komárů a párku velkých rozvášněných stonožek. Krysa nás nenavštívila, a tak se dohaduji, že byla nejspíš zalezlá v pelechu a léčila si

pocuchané nervy. Ráno jsme v sítích objevili další dva kaloně, ze kterých se k naší nevýslovné radosti vyklubaly samičky. Vysvobodily jsme je a opatrně dopravili do třídy, kde se naši starší zajatci už krásně zabydleli. Na podlaze bylo vysoko nastláno guana a všude se válely zbytky ovoce.

Zpáteční letadlo na Mauritius nám letělo druhý den ve dvě hodiny odpoledne a to znamenalo, že jsme se ještě časně zrána museli pokusit chytnout zbývající počet netopýrů, abychom měli plnou kvótu. Bylo nám jasné, že je to hop nebo trop, ale když nebe začalo zelenkavě blednout úsvitem, spatřili jsme ke své obrovské úlevě, že nám v sítích uvízlo třináct exemplářů, a mezi nimi i dostatečný počet samiček. Celkem jsme nachytali pětadvacet kaloňů, a tak jsme jich museli sedm pustit na svobodu. Vyprostili jsme těch třináct nových ze sítí, zavřeli je po jednom do košíčků, sbalili sítě a naposledy se vyškrabali po kamenité stěně nahoru a nechali údolí Cascade Pigeon za zády. Ještě z dálky jsme slyšeli, jak Ambrož prosebně vríská. Tohle byl tedy kaloň, který rozhodně nehodlal vyhnout.

Po návratu do třídy jsme ještě museli prohlédnout všechny samečky a vybrat si příslušný počet dospělých i mladších kusů, aby naše budoucí kolonie měla správnou věkovou strukturu. Když jsme skončili, zavřeli jsme všechny přebývající samečky do tantes a vyjeli z města na kraj údolí, že je pustíme na svobodu. Vybrali jsme si poměrně vysoko položené místo a začali jsme kaloně jednoho po druhém vyhazovat do vzduchu. Všichni zamířili ke kolonii, jež ležela hlouběji v údolí. Roklinou foukal poměrně silný vítr a bylo velice zajímavé pozorovat, jak těžce se neto-pýři proti větru probojovávají a jak často si musí sednout na strom a odpočinout si. Přemítali jsme, jak by asi dopadli, kdyby se spustil cyklon a trval takové tři, čtyři dny nebo dokonce celý týden. Nakonec jsme tedy měli netopýry zavřené po jednom do košíčků a odjeli jsme na letiště. Když jsme nakládali svá

podivná zavazadla na palubu, imigrační služba i policejní sbor nám vesele mávali na rozloučenou. Rozjeli jsme se po prašné dráze, vznesli se do vzduchu a přelétli nízko nad korálovým útesem. Bylo mi smutno, že Rodrigues opouštím, protože i z toho mála, co jsem zde viděl, jsem poznal, že je to kouzelný, dosud ničím nezkažený ostrov. Doufal jsem, že takový zůstane ještě dlouho, protože jakmile turisté objeví alespoň přibližně jeho polohu, dopad-ne stejně smutně, jako už tolik krásných míst na zeměkouli.

Po přiletu na Mauritius jsme odvezli kaloně na Black River, kde pro ně Dave mezitím přichystal voliéry. Přestáli let velice dobře, a tak se rychle zabydleli, zavěsili se na dráty u stropu, tiše mezi sebou brebentili a hrozně se zajímali o bohatý výběr ovoce, které jim Dave připravil. Celí opilí úspěchem jsme se vrátili do hotelu, vykoukali se a šli večeřet. Když přišla řada na dezert, zeptal se mě Horác, na co bych měl chuť. „No co máte?“ vyzvídá jsem, protože jsem byl pevně rozhodnut, že už se nedám nachytat jako s těmi humry.

„Máme výborné ovoce, pane,“ řekl. Podíval jsem se na něj. Nepřipadalo mi, že by si ze mě chtěl utahovat.

„Jaké ovoce?“ zeptal jsem se.

„Byl by tam krásný zralý chlebovník, pane,“ oznámil úslužně.

Dal jsem si sýr.

V ČAROVNÝ SVĚT

Francouzské okno hotelové haly vedlo na prostornou, stinnou verandu. Stačilo z ní sestoupit, ujít asi dvacet metrů ostrou trávou posázenou vysokými přesličníky vzdychajícími ve větru jako milenci a člověk se ocitl na široké, jako jinovatka bílé pláži s přetřhaným náhrdelníkem korálů a barevných

mušliček, který se vinul podle čáry přílivu. V dálce ležel korálový útes, o nějž se s duněním tříštil bílý příboj, a za ním se rozprostíral sytě modrý Indický oceán. Mezi sněhobílou pláží ozdobenou hřbitovem korálových úlomků křehkých jako sušenky a širokým útesem s věčně proměnlivým záhonem pěny se leskla laguna, šest set metrů vody modré jako motýlí křídla, klidné jako hladina mléka v misce, průzračné jako diamant, vody, jež skrývala čarovný svět, jakému se nic na zemi nevyrovná.

Každý přírodovědec, jemuž se poštěstilo hodně cestovat, zažil už chvíli, kdy ho zaplavil pocit nevýslovného nadšení nad krásou a mnohotvárností života a zároveň i pocit sklíčenosti, že na světě je toho přece tolik k vidění a jeden lidský život je nespravedlivě krátká doba na poznání toho tajuplného ráje, jakým je náš svět. Člověk ten pocit zažije, když poprvé spatří rozmanitost a nádheru bujné tropické džungle a její katedrále podobnou spleť tisíců různých stromů ověšených do jednoho vlastními visutými zahradami z orchidejí a epifytů a ověncených hustým labyrintem lián, tu symbiózu tolika rostlinných druhů, až se člověku ani věřit nechce, že by se mohlo vyvinout tolik různých forem vegetace. Ten pocit člověk zažije, když poprvé spatří velké množství pospolitě žijících savců nebo obrovský, přelévající se slet ptáků. Zažije ho, je-li svědkem, jak se z kukly klube motýl nebo váška; sleduje-li delikátní, mnohotvárné rituály a tabu námluv, jejichž výsledkem je zachování rodu. Žasne, když se mu větvička nebo list před očima promění v hmyz a z grošovaného stínu se vyklube stádo zeber. Žasne, když poprvé v životě zahlédne obrovské, kam až oko dohlédne sahající hejno delfínů, kteří vyskakují nad hladinu a vesele se prohánějí svým modrým královstvím; vidí-li miniaturního pavoučka vypouštějícího z droboučkého tělíčka průhledné, zdánlivě nekonečné vlákénko, které tomu tvorečkovi bude sloužit jako záchranná šňůra, až se vydá na letecký průzkum obrovského

světa, který jej obklopuje. Ale existuje i zážitek nad jiné silnější, který by si žádný přírodovědec neměl dát v životě ujít: je to divukrásná a lidskou pýchu pokořující zkušenost, jíž člověk získá, pustí-li se do průzkumu podmořského korálového útesu. Je to zřejmě jediný zážitek na světě, kdy člověk vnímá téměř všemi smysly najednou a má přitom pocit, že v sobě odkrývá i další, dosud ne-tušené možnosti percepce. Stává se rybou, slyší, vidí a málem i přijímá potravu jako ryba a přitom si připadá jako pták, vznáší se, krouží a klouzá nad podmořskými pastvinami a lesy.

Poprvé jsem z toho lahodného poháru ochutnal v Austrálii na Velké korálové bariéře, jenomže tenkrát jsme bohužel neměli snorkely, pouze potápěčské brýle, a do mých navíc teklo. Když řeknu, že to byl fascinující zážitek, bude to slabý výraz, protože se tam pode mnou najednou otevřel nádherný, pestrobarevný svět a já přitom na něj mohl vrhat jenom kradmé pohledy, které trvaly pouze tak dlouho, dokud jsem dokázal zadržovat dech a dokud se mi maska nenaplnila vodou a já nezačal polykat andělíčky. Ale ty vášné výjevy z podmořského života, které se mi přece jenom podařilo zahlédnout, byly prostě nezapomenutelné a já si umínil, že se při první vhodné příležitosti pokusím podívat se pořádně. A ta příležitost se mi naskytla právě zde na Mauritiu, protože v hotelu La Marne Brabant jsem měl lagunu a její korálovou záštitu doslova u nosu. Blíž jsem to snad už opravdu mít nemohl, ledaže bych se odstěhoval s postelí až do vody. Hned první den ráno jsem si dal velkou konvici čaje a malý, sladký mauricijský ananas a odnesl si všechno na verandu. Seděl jsem, snídal a pozoroval, jak o kus dál na pláži přistávají čluny s hezkými, okatými, dlouhovlasými rybáři nejružnějších odstínů pleti od měděné a bronzové až po ebenově černou a v oděvech takové škály barev, že snad i květy ibišků a bougainvilleí, jež svítily v zahradách, bledly v té chvíli závistí.

Každý člun byl až po okraj naložen sněhobílými kousky korálů a pestrobarevnými, jako levhart skvrnitými zavinutci penízkovými a homolicemi. Z klacíků zatknutých do pažení visely náhrdelníky z droboučkových mušliček podobné třpytivé duze. Nad hory za hotelem se právě vyhouplo slunce, obarvilo oblohu i obzor na světle modro, pozlatilo flotilu ducatých bílých obláčků brázdících pomalu nebe, dodalo pění na útesu sněhobílou jiskru a z hladké, tiché laguny vyčarovalo průzračný safír. Jakmile jsem usedl, sneslo se mi na stůl na verandě celé hejno ptáků dychtivých podělit se se mnou o mou snídani. Byly tu majny posvátné s hezkým černým a čokoládově hnědým opeřením a banánově žlutými zobáky a očima; zpěvavé pěnkavy, samičky jemňounce zelené jako mladé lupení a bledě žluté jako doma tlučené máslo, samečkové naopak ostře sírově žlutí a černí; bulbulové, kníratí drozdci s černobílým tělem a elegantními šarlatovými fousky a pruhem na ocasu.

Všichni se napili mléka, zjistili, že čaj je ještě moc horký, a tak si sedli a toužebně pozorovali ovoce. Vydoloval jsem z glyptodontního krunýře ananasu poslední soustečko šťavnaté dužiny a odložil zbytky na stůl, kde okamžitě zmizely pod hromadou štěbetavých, hašteřivých opeřenců.

Dopil jsem čaj, popadl jsem brýle a snorkel a sešel pomalu ke břehu. Vykročil jsem na písčnou pláž a duchům podobní krábcí (tak průhlední, že když se zastavili a znehybněli, zmizeli mi úplně z očí) cupitali droboučkovými vlnkami ohlašujícími příliv a zavrtávali se do bezpečí svých děr. Na břehu laguny moře lehce olizovalo bílý písek, jako když kotě chlemtá z misky mléko. Vstoupil jsem po kotníky do vody a připadal jsem si jako ve vlažné lázni. Na dně mi kolem nohou ležela na písku spousta podivných podmořských ozdob. Vypadalo to, jako kdyby se tu kdosi brodil mělkou vodou a kreslil přitom na písčité dno rozmazaně obrysy stovek hvězd.

Ležely těsně vedle sebe, cíp na cípu, a tvořily jakousi zvláštní písčitou hvězdnou konstelaci. Největší měřila v průměru od jednoho konce cípu k druhému něco přes třicet centimetrů, nejmenší byla velká asi jako podšálek.

Protože mě ty písčité hvězdné přízraky začaly hrozně zajímat, zajel jsem pod jednu zvědavě palcem do dna a nadzvedl ji. Vynořila se z úkrytu, chvilku stoupala k hladině a přitom setřásala tenounkou vrstvičku písku, kterou byla celá pokrytá. Ukázalo se, že je to hezká, robustní mořská hvězdice světle růžové barvy připomínající slabě vypálenou cihlu, s hustými, špinavě bílými a červenými skvrnkami. Ačkoliv hvězdice vypadaly nádherně měkkoučké a skoro sametové jako hvězdy, které se dávají na špičku vánočního stromečku, byly ve skutečnosti na dotek tvrdé a ostré jako skelný papír. Ta, kterou jsem tak neomaleně vyhnal palcem u nohy z písčitého lože, předvedla v čisté vodě plavnou gymnastickou hvězdu a pak klesla hřbetem zpátky ke dnu. Na břicho měla barvu bledě zažloutlé slonoviny a středem každého ramene jí probíhala podélná hluboká rýha, jež připomínala otevřený zip. Uvnitř rýhy měla hvězdice myriády „nožek“ droboučkových chapadélek asi čtyři milimetry dlouhých, zakončených talířovitou přísavkou. Protože se každá nožka může pohybovat nezávisle na ostatních, v rýhách se to neustále hýbalo, chapadla se stahovala a vymršťovala a hledala nějaký předmět, kterého by se přísavkami chytla. Když na nic nepřišla, hvězdice si zřejmě uvědomila, že je hlavou dolů, svinula koneček jednoho ramene a vsunula ho pod sebe. Zapřela se, ohnula rameno ještě víc a zasunula ho hloub s lehkostí a nenuceností cirkusového muže bez kostí. Zároveň začala pod sebe zastrkovat i obě ramena po stranách toho prvního, a pak, podpírána touto trojnožkou, začala se pomaloučku polehoučku vztyčovat. Ramena na druhé straně těla se vinula a roztáhla vzhůru tak jako prsty na ruce, aby hvězdice udržela rovnováhu, a brzy již celé

tělo stálo vertikálně jako kolo, podpíráno pozvolna se napřimujícími rameny. Protilehlá ramena se pak doširoka rozprostřela a tělo se k nim zvolna a ladně spustilo jako jogín, který dokončuje složitou, krásnou asanu. Hvězdice byla hlavou vzhůru; zbývalo jí pouze vytáhnout ostatní ramena zpod těla a celý manévr byl u konce. Všechny její pohyby byly tak vláčné a elegantní, že by to určitě rozplakalo i sebelepší prima-balerínu. Potom však hvězdice provedla něco, co by i ta nejtalentovanější tanečnice nikdy nedokázala. Před očima zmizela a zanechala po sobě -, podobně jako kočka skrývá úsměv -, pouze lehounký obrys svého těla, jakýsi náznak hvězdice gravírovaný do písku. V podstatě šlo o to, že i když se hvězdice zdánlivě ani nepohnula, ty tisíce nožiček, skryté mým očím pod tělem, začaly hrabat v písku, takže živočich za okamžik zmizel pod tenoučkou vrstvičkou bílých zrněk, jež se na něj snesla. Od okamžiku, kdy jsem hvězdici vydoloval, až do jejího opětovného zmizení to netrvalo déle než dvě minuty.

Šel jsem předtím na lagunu s nejlepším úmyslem vrhnout se okamžitě do vody a odplavat na hloubku, ale strávil jsem už pět minut pozorováním krábků, dalších pět minut obdivováním náhrdelníku vyplaveného mořem a dvě minuty jsem stál po kotníky ve vodě a sledoval toho hvězdicovitého guru, jak vstupuje do své pískové nirvány. Rybáři posedávající ve člunech jako pestrobarevní papoušci mě celou dobu pozorovali se stejným zaujetím, s jakým se já věnoval přírodovědným zajímavostem pobřeží.

Dokázali však svouzvědavost velmi dobře skrývat a nikdo z nich se nepokoušel vzbudit ve mně zájem o své zboží tím otravným způsobem tak typickým pro domorodé obchodníky a prodavače jiných zemí. Na to byli mauricijští obyvatelé příliš zdvořilí. Zamával jsem jim a oni mi seširokými úsměvy rovněž zamávali.

Umínil jsem si, že už se nenechám ničím svést, a začal jsem se brodit až po pás v moři, nasadil si brýle a ponořil hlavu

pod vodu, abych si namočil vlasy a záda a ochránil je tak alespoň trošičku před sluncem, které přes časnou ranní hodinu už začínalo silně připalovat. Jakmile jsem se octl pod vodou, moře za brýlemi jako by zmizelo, a já se zahleděl na podmořskou krajinu kolem svých nohou.

Okamžitě jsem zapomněl na své předsevzetí doplavat na větší hloubku, protože mě obklopil svět bizarnější, než by si pro svou biologii Marsu dokázal vymyslet sebeplodnější spisovatel sci-fi. U nohou, snad až trošičku nepříjemně blízko, mi leželo sedm velkých, mírně rozpláclých mořských ježovek, podobných vrhu svých suchozemských jmenovců spících zimním spánkem; v ostnech měli vpletené útržky mořských rostlin a úlomky korálů, takže připomínali býlím zarostlé kusy tmavé lávy. Mezi nimi spočívalo i několik prapodivných, navzájem propletených tvorů, kteří ladně polehávali na písku jako hadi vyhřívající se na sluníčku. Byly to asi metr dvacet dlouhé trubice o obvodu asi deseti centimetrů. Připomínaly příslušenství jakéhosi podivného podmořského vysavače; každých sedm centimetrů měly jakoby pružnou spojku a vypadaly, jako kdyby byly z poloprůsvitného, vlhkého hnědého balicího papíru, z něhož tu a tam vyrůstala chlupatá houba.

Zpočátku jsem ani nevěřil, že jsou ty bizarní přeměty živé. Domníval jsem se, že to jsou zašmodrchané zbytky nějaké zvláštní mořské rostliny, které příliv vyplavil na mělčinu a teď s nimi drobné, neúnavné vlnky lehce pohazují a pohupují. Bylo to neuvěřitelné, ale při bližším ohledání jsem zjistil, že je to skutečně živočich. *Sinucta mukulata*, jak se ten zvláštní tvor jmenuje, je vlastně jakási protáhlá trubice, která na jednom konci nasává vodu i s mikroorganismy a na druhém konci ji čistou vypouští ven.

Kromě toho jsem na mořském dně zahlédl lenošněpolehávat i své staré známé, sumýše, jež jsem znal z dětství z Řecka, tlusté, macaté, třicet centimetrů dlouhé

živočichy poseté bradavicemi a podobné nějakému zvlášť odpornému druhu játrového salámu.

Jednoho jsem zdvihl; byl mírně oslizlý, ale na omak pevný, asi jako kůže v počátečním stadiu hniloby. Vytáhl jsem ho z vody a sumýš se zachoval naprosto stejně jako jeho bratranec ze Středozevního moře. Se značnou silou vypustil proud vody a nato se mi v ruce ochable svěsil a splihl. Po tomto prvním ob-ranném manévru zkusil ještě druhý. Vystříkl najed-nou proud jakési bílé tekutiny, jež připomínala late-xovou barvu a byla neuvěřitelně lepkavá. I sebemenší částčka držela člověku na kůži pevněji než průmyslová izolapa.

Napadlo mě, zda se ten způsob obrany nemíjí účin-kem, protože přehradná palba lepivé, gumovitě teku-tiny mohla útočníka k sumýši pouze přilepit. Na dru-hé straně je však nepravděpodobné, že by příroda dala tak primitivnímu živočichu složitý a přitom ne-účinný obranný reflex. Pustil jsem sumýše, ten se snesl ke dnu, začal se na písku pomalu převalovat a žít si naplno tím bláznivě veselým, prudkým život-ním rytmem sumýše: jedním koncem nasával vodu, druhým ji zase vypouštěl a přitom se nechal pohupovat nekonečným sledem vlnek.

Jen nerad jsem se odtrhl od tvorů, kteří obývali nejbližší okolí mých nohou, a vyplul jsem za novými objevy. V té první chvíli, kdy se uvolníte a začnete s hlavou pod vodou splývat na hladině, se vám zdá, že voda za sklem potápěčských brýlí zmizela. Je to zvláštní, vzrušující pocit. Proměníte se najednou v jestřába a kroužíte a vznášíte se nad lesy, horami a písčitými pouštěmi podmořského světa. Připadáte si jako Ikarus, slunce vás hřeje do zad a pod vámi se odvíjí pestrobarevný film z jiného světa. I když třeba splýváte jen necelý metr nad tím nádherným goblénem, jsou všechny zvuky tlumené, jako by k vám doléhaly z několikasetmetrové hloubky, jako byste stáli někde na vysoké hoře a naslouchali ruchu miniaturních farem a vesniček pro panenky. Je slyšet

krásně vybarvené ploskozubce, jak skřípou nosem o korál; huhlání, pištění a kvikot stovky nejružnějších ryb bránících rozhořčeně své území proti vpádu nepřítele; jemný šustot písku převálovaného přílivem nebo proudem; šepot podobný šustění tisíců krinolín. To všechno, a zdaleka nejenom tohle, se ozývá z mořského dna.

Písčité dno bylo zpočátku rovné, poseté stopami minulých bouří a uragánů, trsy korálů dávno zarostlých chaluhami, kde už našel nový domov bezpočet mořských živočichů, a kousíčky pemzy. Na písku měly ležení celé pluky velkých černých mořských ježků s dlouhými, štíhlými ostny, jež se ustavičně chvěly jako střelka kompasu. Stačí, aby se člověk jednoho dotkl, a ostny, které ještě před okamžikem jen lehce povlávaly sem a tam, se zuřivě rozkmitají a začnou kolem sebe čím dál prudčeji bodat jako nějaké pletací jehlice, jež zachvátil amok. Jsou velice ostré a k tomu i nesmírně křehké, a jakmile vám zajedou pod kůži, ulomí se. Okolí vpichu se navíc temně zbarví, jako kdybyste dostali injekci tuše. I když ostny vypadaly na první pohled černé, stačilo, aby si je pod vodou našel sluneční paprsek a zazářily nádhernou sytě modrou barvou, která u kořene přecházela do zelena. Naštěstí byl tento druh mořských ježků natolik marnivý, že se nijak neskrýval, a ačkoliv někteří jedinci polehávali ve skulinách pod korálovými přehyby, většina spočívala po jednom či v jehelníčkům podobných skupinách jen tak na písku a byla tedy dobře viditelná.

S ježky tu žily i další dlouhé hadice a jedna kolonie sumýšů. Zdálo se však, že jde o jiný druh. Byli hodně velcí, někteří až pětadesát centimetrů dlouzí a měli žlutavě zelené skvrnitě zabarvení. Vypadali také daleko hladší a tlustší než jejich černí bratřanci; v průměru měli většinou deset, dvanáct centimetrů. Potopil jsem se ke dnu a jednoho z těch nanicovatých, nehezkých tvorů sebral. Jak jsem s ním stoupal k hladině, vypustil ze sebe nejdříve jako obvykle proud vody, a

když zjistil, že mě to nijak nepostrašilo a svírám jeho tlusté tělo dál, vystříkl na mě tu svou lepkavou klovatinu.

Zůstal jsem úplně u vytržení, jak fantasticky to pod vodou vypadalo. Ve vzduchu připomínal extrémní obranný mechanismus sumýše jenom chabý bílý lepkavý čůrek, ale pod vodou to bylo něco zcela jiného.

Něco tak krásného se jen tak nevidí. Zdálo se, že proud tekutiny se skládá dobře z padesáti jednotlivých pramínků, každý asi jako tenčí špageta a zhruba dvacet centimetrů dlouhý. Vlákna zůstala jedním koncem přilepena k tělu sumýše, ale na druhém konci se rozprostřela a vytvořila ve vodě tenounkou, vlající bílou fontánu. Nevím, zda vlákna mohou malé ryby žahnout nebo dokonce paralyzovat; když jsem si na ně sáhl, necítil jsem žádné podráždění, prostě vůbec nic. Ale rozložený, elegantní vějíř chapadélek představuje pro nepřítele daleko větší nebezpečí, že se na ně přilepí, než jsem se původně domníval. Plaval jsem dál a zčistajasna jakoby mávnutím kouzelného proutku jsem se octl nad velkým hejnem neobvyklých ryb. Bylo jich asi padesát, všechny byly metr, metr deset dlouhé a měly neutrální šedou barvu, takže skoro nebyly vidět. Nos měly protažený do jakéhosi ostnu, ocas také, a pokud člověk nezahlédl jejich kulaté, trošku hloupé, obezřetně vypoulené oči, bylo na první pohled obtížné poznat, kterým směrem ryba vlastně pluje. Ryby měly za sebou zřejmě nějaký velice namáhavý výkon a byly celé zchvácené. Vznášely se nehnutě ve vodě nosem proti proudu a rozjímaly. Byly hrozně spořádané, protože držely tvar jako dobře vycvičení, i když trošku zesláblí vojáci. Tvořily pravidelné kolmé rozestupy jako jednotka na přehlídce a bylo velice pozoruhodné, že každá dodržovala naprosto stejnou vzdálenost od sousedky před sebou, nad sebou a vedle sebe. Moje nenadálé zjevení vyvolalo mezi jejich šiky určitou paniku, jako když voják při slavnostní přehlídce ztratí krok, a tak se zmateně rozprchly. Jakmile však byly ode mě v bezpečné

vzdálenosti, sešikovaly se, celý tvar udělal obrat čelem proti proudu a upadl opět do transu. Nechal jsem je být, plaval jsem dál a celý u vytržení jsem si prohlížel písčité dno zamřížované širokými zlatými pruhy slunečního světla, jež nějaké optické čáry a kouzla posypaly mihotavými kroužky. Pak přede mnou vyvstal tmavý, rozmazaný stín, ze kterého se vyklubalo mohutné skalisko asi třikrát jeden metr připomínající tvarem kopuli katedrály sv. Pavla. Když jsem připlaval blíž, viděl jsem, že je celé porostlé povlakem růžových, bílých a nazelenalých korálů a že na vrcholku trůní jako květiny na monstrózním, pestrobarevném klobouku čtyři obrovské, světle bronzové mořské sasanky.

Doplaval jsem až nad ten podivuhodný balvan aspustil jsem kotvu, aby mě pomalý příliv neodnesl, totiž chytil jsem se korálového výčnělku, ale předtím jsem se pečlivě požíval, zda na něm, pod ním nebo v něm nečíhá nějaké nebezpečí. Hned vzápětí jsem se přesvědčil, že to bylo velice rozumné a prozíravé, protože jakmile si mé oči přivykly, spatřil jsem asi třicet centimetrů od své ruky jeskyňku z korálů a sítí, v níž se skrývala skoro neviditelná veliká, krásně zbarvená ropušnice. Bodnutí jejích dorzálních ostnů je velice bolestivé a ve vzácných případech, když si člověk na rybu nechtěně sáhne a ona do něj ostny prudce zarazí, může takové setkání skončit i smrtí. Ropušnice byla dobrých pětadvacet centimetrů dlouhá, s lalokovitou, našpulenou hubou a velikýma šarlatovýma očima. Zabarvení bylo převážně růžové a oranžové, se silnějšími i tenčími černými proužky a skvrnami. Prsní ploutve měla velice dlouhé, takže vypadala, jako kdyby jí pod žábry vyrůstaly dvě růžové ruce se štíhlými, zužujícími se prsty. Na hřbetě měla řadu oněch šarlatových ostnů, jež mohou být tak nebezpečné. Jedním slovem, byla to štramácká ryba. Jakmile mi na ni jednou padl zrak, rozzářilase barvami jako veliký drahokam, ale dokud jsem ji neviděl, splývala mi i přes tu svou pruhatou a skvrnitou livrej s pozadím.

Když si ryba uvědomila, že ji někdo pozoruje, pohnula lehce dlouhými, volně splývajícími ploutvemi, pomalu obeplula výčnělek skaliska a zmizela. Přestože byla moc krásná, byl jsem přece jenom rád, že už není tak blízko.

V sasankách a mezi nimi žilo několik hezoučkových harlekýnů (*Barbus eueretti*). Jsou asi osm centimetrů dlouzí a mají světle oranžovou barvu se širokými sněhobílými proužky. Tyto překrásné rybičky žijí se sasankami v symbióze. Bydlí mezi jejich žahavými chapadly, která by jiné ryby usmrtila, a sasanka se stává jejich domovem, nedobytnou pevností, kam se harlekýni uchylují, když jim hrozí nějaké nebezpečí. Oplátkou za ochranu přenechávají sasankám k obědu část své potravy. Proč a jakým způsobem tento zvláštní vztah vznikl, zůstává záhadou. O sasankách lze totiž těžko říct, že jsou chytré, a je tedy s podivem, jak přišly na to, že by mohly mít ze soužití s harlekýny výhody, a proč je tedy nikdy nežahnou.

Tu a tam bylo mezi korály vklíněno množství velkých zaděnek. Jediné, co z nich bylo vidět, byly hrany vykrajovaných lastur, nad které vyčníval plášť, takže člověk měl pocit, že se na ně šklebí tlusté, modrozelené měňavé pysky. Zaděnky byly velké asi jako kokosový ořech a šlo pochopitelně o příbuzné slavné zévy obrovské, jež se vyskytuje dál na hlubinné části korálového útesu, monstrózní zaděnky, jež může vážit až sto kilogramů a měřit skoro metr. V literatuře lze najít spoustu hrůzostrašných příběhů, v nichž potápeč do takové zévy náhodou šlápne, ta se v mžiku sklapne jako past (což obvykle všechny zaděnky v nebezpečí dělají) a nešťastník se utopí. Neexistuje myslím jediný ověřený důkaz, že by se to někdy stalo, i když je to docela dobře možné, protože lastury se opravdu dokážou pevně sevřít, a pokud by potápeč neměl nůž, kterým by přesekl silný sval, jenž zévě slouží jako pant a zámek zároveň, zůstala by zéva zavřená a nedobytná jako hradní brána. I tyto pestré zaděnky žijí v symbióze, protože v jejich barevném plášti vegetuje množství drobných

jednobuněčných řas s hezkým vědeckým názvem Zooxanthellae, živí se potravou, kterou s vodou nasává jejich hostitelka, a oplácení zaděnce dluh tím, že fungují jako přídatný zdroj kyslíku. Je to jako platit za chléb svůj vezdejší vzduchem, což by myslím většina lidí také uvítala.

Přesunul jsem se na další stanoviště na druhou stranu skaliska, přesvědčil se, zda se tam náhodou nezdržuje moje známá ropušnice, a objevil jsem ještě jeden symbiotický vztah. Šlo o hejno různých pestrébarvných ryb, mezi něž se přিপletl i jeden havýš a tři kanárkově žlutí bodloci. Ten havýš byl přímo neuvěřitelný. Měřil jen asi osm centimetrů, měl sytou oranžovou barvu a po celém těle byl černě puntíkováný; mě však nepřekvapilo ani tak jeho zabarvení jako spíš bizarní tvar, protože tělo havýše vypadá jako kostěná krabice s dírkami pro ploutve, řiť, oči a tlamu. Ocas se musí vlnit kolem dokola jako šroub přívěsného motoru. Způsob, jakým se ryba pohybuje, a ty velké, kulaté, věčně překvapené, vypoulené oči, hranaté tělo a puntíkováný obleček dělají z havýše jednoho z nejroztodivnějších obyvatel korálového útesu.

Bodloci (*Acanthurus*) byli zcela odlišní. Měli žluté tělo zhruba měsíčkovitého tvaru, vysokou hlavu s protáhlou tlamou připomínající téměř prasečí rypák a těsně za kořenem ocasu dva ostré břity. Ryba může tuto nebezpečnou zbraň sklapnout do skryté rýhy jako čepel zavrátáku.

Přestože obě ryby byly samy o sobě zajímavé, nejvíc mě fascinovalo jejich chování. Bodloci se vznášeli jakoby v transu v blízkosti skaliska, zatímco havýš supěl sem a tam jako nějaký bizarní oranžový parníček, rozjížděl se a zase zastavoval, a tak to šlo pořád dokola. Mezi nimi se mrskalo trio hbitých rybiček. Byly to malé hlavačky s tmavomodrým a blankytně modrým zabarvením. Pracovaly tu jako rybí počišťovačky. Vzaly si své tři zákazníky pěkně do parády. Vždycky se k nim rychle přitočily, odsály jim z kůže parazity, pak jakoby o kousek poodstoupily, aby si mohly dílo obdivně

prohlédnout, a znova se vrhly na zákazníky jako zženštilý holič, jenž se právě rozplývá nad novou vlasovou kreací. Později jsem na korálovém útesu zahlédl celé fronty rybek, jak čekají před oficínou, až na ně dojde řada, zatímco malé modré kadeřnice lítaly jako hadr na holi, aby stihly všech-ný zákazníce obsloužit.

Byl jsem tím vším doslova unesen. Nakonec jsem zjistil, že na jednom jediném místě splývám už celou hodinu, a přesto jsem ještě neviděl všechno, protože každíčký čtvereční centimetr skaliska, kterému jsme začali důvěrně říkat „Chrám sv. Pavla“, se jen hemžil drobounkými mořskými sasankami, rohovitkami, mořskými červy, krevetkami, krábký a spoustou dalších živočichů. Tato jedna jediná skála pulsovala životem tak prudce, že by přírodovědec potřeboval několik lidských věků, aby alespoň trochu poodhalil všechna její tajemství. Když jsem pomalu plaval zpátky na svačinu, přemítal jsem, jaké to asi bude na korálovém útesu. Brzy jsem se to měl dozvědět. Byl to velice mocný zážitek.

Zařídil jsem, že každý den, pokud nám to program dovolil, nás časně ráno čekal rybář se člunem, abychom mohli bez narušení dalších plánovaných akcí strávit pár hodin na útesu. A tak si to za dva dny přibafal přes hedvábně hladkou lagunu člun, najel s lehounkým povzdechem na písčnou pláž přímo pod okny a do našeho života vstoupil Ábel. Byl to štíhlý mladý kreol s obrovskými kotletami a knírem, se širokým, srdečným úsměvem Afričana a divně zastřeným, vysokým hlasem. Když mu bylo dvanáct, dostal obrnu, která tehdy na Mauritiu řádila, ale přestože částečně ochrnul na pravou paži a nohu, uměl velice obratně zacházet s člunem a plaval a po-tápěl se jako ryba. Podobně jako většina domorodých rybářů věděl toho i on hodně o mořském životě a kde ho hledat, i když jeho vědomosti obsahovaly také spoustu nepřesností vyvěrajících z lidových pověr. Ale korálový útes znal opravdu výborně a dokázal najít cokoli, co si člověk poručil, od chobotnice až po

ústřice a od dlouhých lastur zašpičatělých jako roh jednorožce a stříkaných krvavě červenými skvrnami, až po korálové lesy, jež se prostě vymykají jakému-koli popisu.

Na první vyjíždce nám Ábel vysvětlil, že korálový útes lze rozdělit zhruba do pěti částí: nejdřív je hlubinný útes, jenž leží až za lagunou, potom následuje písčitý úsek s občasným skaliskem při pobřeží (jako byl například svatý Pavel a pak tři samostatné části korálového lože. V každém úseku bylo k vidění něco jiného.

První den nás Ábel vzal na místo, jemuž jsme začali říkat „Pohřebiště paroží“ nebo „Nimrodův ráj. Zpočátku jsme pluli nad písčitým úsekem dna. Ležel jsem na miniaturní přední palubě, ranní slunce mě hřálo do zad a díval jsem se do čiré vody. Nejdřív jsem zahlédl větší množství sumýšů a těch podivných hadicovitých tvorů, pak doslova tisíce velkých červených hvězdic či spíše jejich přízraků zahrabaných mělce v písku, mezi nimiž polehávala i spousta hvězdic polštářkovitého tvaru. Jsou tlusté a kulaťoučké jako knedlík, ramena mají krátká a tupá a vypadají jako by byly vykrajované. Mají žlutooranžovou barvu a celé tělo je poseté slizkými, jako uhel černými kónickými ostny, jež se podobají nezakřiveným trnům růže.

Potom jsme již proplouvali stále častěji nad korálovým lesem, až nakonec písek zmizel docela a my klouzali nad pestrobarevným peršanem mořských rostlin a korálů a příd' člunu plašila hejna ryb všemožných odstínů a barev. Když jsme dorazili na místo, vypnul Ábel motor a vyhodil kotvu, velký kus železa s kruhem. Kotvili jsme asi na dvoumetrové hloubce a voda byla tak průzračná, že i nejlepší vodka by ve srovnání s ní připadala člověku kalná. Rychle jsme si nasadili potápěčské brýle, přehoupli se přes pažení a vstoupili do kouzelného světa, jemuž se nevyrovná žádná pohádková země, o které člověk četl nebo kterou si maloval ve své představivosti. Okamžitě nás udeřila do očí záplava tisíců odstínů barev, zlaté, fialové,

zelené, oranžové a červené. Jakmile se však člověk trochu vzpamatoval z úžasu nad tím mnohobarevným světem, ohromily ho tvary. V této části útesu převládaly korály větevníci, připomínající tvarem paroží. Vypadalo to tu úplně jako na nějakém obrovském hřbitově těch nejkrásnějších bílých a ohnivě modrých viktoriánských loveckých trofejí. Korály nebyly větší než metr, ale občas vytvářely mohutné bílomodré vánoční stromečky, mezi jejichž větvemi proplouvala hejna malých barevných rybiček, jako když papoušci v džungli dovádějí mezi stromy. Tu a tam byly v lese parožníků vidět i mozkovce, některé zvící vánočního švestkového náky, jiné jako pořádná lenoška, a mezi tím vším se povalovala fantastická změt křehoučkových rohovitků, laločnic a sítí. Člověku však oči přecházely nejen ze samotného moře, ale i z nejružnějších barev a tvarů jeho obyvatel. Všiml jsem si určité podobnosti se suchou zemí. Lesem parožníků proplouvaly drobné pestrébarevné rybičky připomínající ptačí hejna a dole mezi rohovitkami se jako stáda zeber proháněla hejna černobílých rybiček. Ze skuliny mezi korály vyrazila jakási čokoládově růžová ryba s velkými ploutvemi a nasupenou, vyšpulenou tlamou. Vstoupil-li člověk nezván do jejího království, zaujala bojovný postoj a roztáhla ploutve jako slon uši, když se chystá zaútočit. Jinde se míhaly stíny oranžovočerných ryb, které jako tygři slídily po tmavých zákoutích mezi korály, či hejna hbitých štíhlých oranžovohnědých rybek připomínajících gazely nebo antilopy. Tu a tam pospávali ve skulinách dikobrazům podobní mořští ježci jasně modré a nefritově zelené nebo lehounce narůžovělé barvy.

Plaval jsem tím čarovným světem omámen barvami a bizarními tvary, a když jsem zahnul za cíp podmořského korálového mlází s jasně modrými konečky větví, octnul jsem se na malé mýtině, kde se na písčitém dně vyvalovali sumýši a fialovočerní mořští ježci. Nad nimi se vznášelo asi padesát malých rybiček, které jsem si úplně zamiloval. Byly asi deset

centimetrů dlouhé, a protože se nehýbaly, připadaly mi všechny na první pohled světlounce zelené jako kře-houčké, jemně zelenkavé pukající pupeny citronovníku; každá rybička vypadala, jako by byla natřena bezbarvým lakem. Když jsem však připlul blíž, objevil jsem něco, co mi prostě vzalo dech. Rybky začaly mít z mé blízkosti trošku strach, a tak mě obepluly a pustily se pryč. Plaval jsem za nimi a rybičky najednou ve zlomečku vteřiny změnilly zabarvení. Jemňoučká zeleň se v mžiku proměnila v majestátní modř, jakou středověcí malíři používali pro šat Panny Marie. Byl to přesně tentýž odstín panenské modři, dokonce i se stejně měňavým charakterem.

Celý okouzlený jsem chtěl kolem nich honem ještě jednou proplout a pak se vrátit zpátky, když vtom rybky zase bleskurychle zezelenaly. Bylo to něco tak nádherného, že jsem ty chudinky honil celou půlhodinu. Mířily hned sem, hned zase tam a přitom měnily ve slunečním světle neustále barvu: chvilku byly zelené, pak modré a pak znova zelené. Nejpozoruhodnější na tom bylo, že všechny se obracely najednou, a proto měnily naráz i barvu. Když je nakonec můj zájem začal nudit, zarejdovaly rázně do korálového lesa, kde jsem jim už nestačil, a tak jsem je brzy ztratil z očí. Ty rybičky mi připadaly nejkrásnější z celého útesu. Všechny ostatní -, fialové, žluté, bronzové, vínově červené, skvrnité, pruhované, kárované, nejfantastičtějších tvarů a všemožných velikostí -, byly sice nádherné, ale ty rybičky-lístčky, které nemají žádné české jméno a slyší pouze na vědecký název *Cromtis selurialis*, se, alespoň pro mě, staly zosobněním krásy korálového útesu. Ábel nebyl nijak zamlklý člověk, naopak, když se domníval, že to momentální situace vyžaduje, dovedl být pěkně výřečný, ale jakmile si usmyslel, že vaše příkazy či poznámky jsou hloupé, přestal prostě odpovídat.

„Ábeli,“ řekli jste třeba vážně, „dneska nechceme jezdit nijak daleko.“ Ábel buď nespustil oči od modravých dálek nebo jednoduše upadl do transu.

„Nijak daleko. O půl deváté musíme být zpátky.“ Ábel se na vás podíval, jako by vás neviděl. „Slyšel jsi?“ překřikovali jste blafání motoru. Šlehl po vás bezvýraznými očima a zadíval se zas meditativně k obzoru. Člověk se sice vrátil do hotelu až o půl desáté, dlužil Ábelovi dvojnásobnou sumu, než se kterou původně počítal, ale vždycky to stálo do posledního pětníku za to. Člověk ani nemusel vědět, co chce, protože Ábel to věděl za něj. Jakmile jsme několikrát okusili rozkoší, jež skýtal úsek větvníků, vzal nás Ábel bez ptaní na místo, které jsme potom pojmenovali Porcelánka. Přehoupili jsme se přes pažení do vody a čekali jsme, že uvidíme smřčinu větvníků, ale to, co jsme spatřili, bylo přímo neuvěřitelné. Korály zde rostly ve tvaru velkých hnědých talířů a misek, perforovaných jako sušenky.

Místy se tyčily do závratné výšky jako hromada obřího čerstvě umytého nádobí, jinde zase tvořily vysoké svícny nebo rokokové fontány, které člověk občas zahlédne v líbezně zahradě nějakého venkovského francouzského zámku nebo italské vily. V korálo-vém lese mohl člověk plavat s rybami, ale tady to bylo jiné. Pokud se octl moc blízko, ryby jednoduše zmizely mezi nádobím a člověk za nimi nemohl. Museli jsme na to jít jinak. Stačilo totiž nehybně splývat a ryby k nám připluly samy. Právě zde jsem spatřil svého prvního bíconoše zobanovitého (*Zanclus cornutus*), jednu z nejroztodivnějších ryb na světě. Představte si deltaplán s křídly zakřivenými do špiče, s malým tupým ocasem a silně prosazeným motorem, jak to celé letí na křídle a je to bíložlutě pruhované a černé, a budete mít přibližnou představu, jak tahle ryba vypadá.

V Porcelánce jsem se také jednou zcela znenadání octl uprostřed velkého hejna korálově růžových a oranžových ryb asi dvacet až pětadvacet centimetrů dlouhých, s obrovskými

tmavýma očima. Splýval jsem zrovna ve vodě, pozoroval sumýše, jak se staví na jeden konec, a právě jsem přemítal, co to má asi za lubem, když vtom jsem koutkem oka bočními sklíčky brýlí zahlédl, jak se něco červeně zablesklo, a v okamžiku mě obklopilo celé hejno těchto barevných ryb; pluly velice vláčně, odvažovaly se až ke mě, dotýkaly se mě a civěly na mě těma svýma dušizpytnýma černýma očima. Uvědomil jsem si, že právě tyhle ryby jsem chtěl poznat už dávno. Jsou ze skupiny pruliatců, říká se jim okounek zarmoucený a svému jménu dělají skutečně čest. Dívaly se na mě upřeně a tak nějak zkormouceně, jako by se právě vrátily z banky, kde žádaly o půjčku a musely odpovídat na tisíce dotěrných otázek. Oči měly tak uslzené a vypadaly tak sklíčeně, že jsem toužil je nějakým způsobem utěšit. Abych rozptýlil jejich chmury, potopil jsem se, obrátil kus mrtvého korálu, který ležel na dně, a odkryl tak spoustu dobrot v podobě krevetek, krábků, malinkých červů a ďábelsky vypadajících černých hvězdic, jejichž kroutící se hadí údy byly porostlé něčím, co vypadalo jako kožešina. Všechny ryby si obvykle na podobných chut'ovkách s radostí smlsly, ale okounci jenom smutně okouněli a pak tiše odpluli o kousek dál. Zřejmě jsem jim nekondoloval dost přesvědčivě.

Při průzkumu korálového útesu člověka nejvíc vyčerpá to množství forem života, z něhož až oči přecházejí. Během těch čtyř a půl měsíců, které jsme na Mauritiu strávili, jsme vyjízděli na útes téměř denně a pokaždé jsme spatřili alespoň čtyři druhy ryb, které jsme dosud neznali. Skutečně jsem si už začínal zoufat, protože jednoho dne ke konci našeho pobytu nás Ábel zavezl na místo, kterému jsme říkali Botanická zahrada a kde jsem za pouhou hodinku dosáhl svého životního rekordu. Přišel jsem zde na šestnáct druhů ryb, které jsem za čtyři měsíce každodenního potápění ještě nezahlédl!

Botanická zahrada ležela na útesu asi metr pod hladinou a místy byla hloubka pouhých třicet centimetrů, takže člověk

musel hledat v korálu průplavy, aby si nerozdrásal hrudník nebo kolena. Na této mělčině mi připadaly barvy ještě zářivější než jinde. Žily tu i korály, jež jsem jinde na útesu neviděl, například houbovec, větevník, který roste volně, netvoří útes jako ostatní druhy, ale leží na dně a nechává se unášet z místa na místo. Vypadá jako spodní strana klobouku nějaké velké, růžově červenohnědé houby a člověk si uvědomí, že je to vlastně živočich, až když se mezi žábami objeví drobná, světle žlutá chapadélka a začnou se hýbat. Pak tu žily korály velké asi jako nehet malíčku, které vypadaly jako kopečky miniaturních zelených chryzantém. Neustále se pohybovaly a připomínaly hromady květín hnané podmořským větrem. Vyskytovaly se tu i překrásně sytě modré korály nádherně jasného kobaltového odstínu, červené korály nejružnějších tónů od krvavě rudé až po nejjemnější červánkově růžovou a korálové hlavy, jež vypadaly, jako by je mistr zahradník ostříhal dokulata. Všechny byly tak pravidelně oblé, že se člověku ani věřit nechťelo, že takhle narostly samy. Při pohledu zblízka se ukázalo, že každá hlava (velká jako pořádná kytice květů) se skládá z kousků korálu tvarovaných jako malé, zasněžené vánoční stromečky. Právě těmito korálovým hlavám dávala přednost ryba *Cromiis selurialis*. Poblíž se jich vždycky zdržovalo celé hejno, a jakmile se objevilo nějaké nebezpečí, ryby zajely mezi vánoční stromky a skryly se tam. U podobného korálu jsem jednou objevil hejno asi padesáti mladých exemplářů. Zjistil jsem, že mláďata nejsou měňavá, ale blankytně modrá, o mnoho světlejší než dospělí jedinci, nicméně stejně krásná. Velice dlouho jsem se bavil tím, že jsem prostě k té třpytivé skupince droboučkových ryb natahoval ruku; rybičky vždycky zamířily mezi korály a zmizely. Jakmile jsem dal ruku pryč, vypluly z hlavy zase ven. Vypadalo to, jako když ze zasněženého borovicového lesa vylétají modré konfety.

Tady v Botanické zahradě měl člověk možnost spatřit na miniaturní ploše nejvíc živočišných druhů pohromadě. To

mě obzvlášť lákalo, protože v mělké vodě se člověk mohl přiblížit skutečně na dosah ruky.

Velice rád jsem pozoroval pilníkovce. Měli listovitý tvar, na čele zakřivený růžek jako jednorožec, byli zářivě zelení, s podélnými čarami a světle oranžovými skvrnami, oranžově pruhovanými tlamičkami a oranžovočerně pruhovanými očima. Tyhle ryby dostaly své jméno proto, že jejich kůže je na dotek hrubá jako pilník. Příbuznou pilníkovce je osteneček, který je na ostrově znám pod krásně znějícím jménem humu-humu-nuku-nuku-u-puaa. Má poměrně široké tělo rovněž zhruba listovitého tvaru, ale místo protáhlé tlamy jako pilníkovce má nasupený, rozezlený výraz generálplukovníka sledujícího nemotorné brance. Dojem podporuje i černobíle šedě pruhovaná uniforma s jasně modrou frčkou u kořene nosu, takže to vypadá, jako by ryba měla husté modré obočí. Ostenec dostal své jméno podle svého dosti zvláštního obranného mechanismu. Podobně jako pilníkovce má i on za očima jakýsi zakřivený růžek či ostent, ale může ho sklopit. Když ho pronásleduje nepřítel, ostent se vztyčí, do něj se zaklesne ještě jeden o něco menší, takže růžek zůstane pevně vzpřímený. Ryba se proto nedá jen tak lehce a bez nebezpečí spolknout. Zajede-li však do nějakého korálu a vztyčí ostent, nedá se vyrostit jinak, než že se celá korálová hlava musí rozbit.

Právě tady se mi stala příhoda, která mi připomněla časy mého dětství v Řecku, kde jsem jezdil s rybáři na moře. Plul jsem právě kaňonem pestrobarevných korálových trsů, když vtom jsem se dostal na otevřené, písčité místo, kam zároveň se mnou doplula i chobotnice s asi metr dvacet dlouhými chapadly, která se právě rozhodla přestěhovat z jedné části útesu na druhou. Když mě spatřila, přidala nad písčinou na rychlosti. Působila nepříjemným dojmem hrbáčka s vlajícím pláštěm chapadel. Protože se do útesu nemohla dostat, skryla se v korálové hlavě uprostřed písčiny. Připlaval jsem se

podívat, co má za lubem, a zjistil jsem, že se vklínila či lépe řečeno vtlačila do jedné těsné šterbinky. Oči měla zúžené jako čářečky, což je pro chobotnice, jejichž oči jsou za normálních okolností velice nápadné, zcela příznačné, ocitnou-li se v nebezpečí. Kůže se jí leskla a hrála neuvěřitelnou paletou všemožných barev, včetně pávově modrých a zelených, což je další typický příznak. Ale místo aby ji ten barevný ohňostroj udělal ještě nápadnější, pomohl jí splynout s pestrým pozadím. Byl jsem od ní asi metr a právě jsem přemýšlel, zda by se mi ji podařilo z úkrytu nějak vypudit, když tu mi přes rameno prolétl trojzubec a zajel do chobotnice, z níž se v tu ránu stala kroutící se změť chapadel podobná hlava Medusy. Vodu zbarvily velké skvrny černého inkoustu a Ábel, který zajel s člunem až za mě, vytáhl zmítající se chobotnici na palubu.

Na umírající chobotnici, která vám vystříkne Inkoust do obličeje a pak ji navíc tahají z vody málem přes vás, nevzpomíná člověk zrovna nejraději, ale jinak je podmořský korálový útes úchvatné, nepopsatelně krásné místo kypící životem. Korálové útesy se dnes ekonomicky exploatují, rybaří se v nich víc, než je zdrávo, sbírají se tu lastury pro komerční účely a korál se rozrušuje dynamitem, aby si turisté mohli odvézt kousky domů a vystavit si je pyšně na krbové římse, kde se na ty smutné pozůstatky kdysi krásného živého organismu jenom chytá prach. Je třeba jen doufat, že mauricijská vláda bude následovat osvědčeného příkladu jiných zemí, například Tanzanie nebo Seychelských ostrovů, a vyhlásí své korálové útesy za národní mořskou rezervaci, aby se z jejich krásy mohli těšit cizinci i obyvatelé ostrova, neboť korálový útes je vskutku elixír života pro každého. Ve chvíli, kdy píšu tyto řádky, je obloha venku šedá a drobně sněží, ale mně stačí zavřít oči a hned vidím všechny ty krásy útesu před sebou jako živé a je mi zase teplo a hezky.

V Botanické zahradě jsem jednoho dne narazil na obrovské hejno rybiček-lístečků. Muselo jich být několik tisíc,

protože zabíraly plochu dobrých šesti nebo sedmi metrů čtverečních. Plaval jsem s nimi celou půlhodinu a byl to nezapomenutelný zážitek. Chvilku jsem si připadal jako v lese zeleňoučkých lupínků vítajících jaro, chvilku zase vypadaly jako střípky středomořsky modré oblohy, jež nějakým zázrakem napadaly do moře a proměnily se v malé rybky. Nakonec, když už mi oči přecházely a byl jsem jako omámený, našel jsem si v šedesáticentimetrové hloubce hladkou korálovou hlavu, kde nebyli ani mořští ježci, ani ropušnice, a posadil se. Sundal jsem si potápěčské brýle a v dálce jsem uviděl mauricijské hory, které se nahrbeně draly z obzoru jako pokrčené lidské údy zpod pokrývky zeleného lesa a přehozy z ústřížků třtinových políček a tu a tam čouhal loket nebo koleno horského vrcholu. Nad tím vším se klenulo dokonce pět duh najednou. Řekl jsem si, že Mauritius je opravdu krásný ostrov.

VI. NA LOVU

HROZNÝŠKŮ...

Lod' si klestila cestu mezi modrými kopečky vln a proti žluté a zelené svítající obloze se chmurně a nepřátelsky rýsoval krunýř Kulatého ostrova. Uplynul rok a byli jsme tu zase. Tentokrát jsme na ostrov jeli na čtyři dny, a byli jsme proto na to nehostinné místo dobře připraveni a vyzbrojeni. Kromě běžné tábornické výstroje jsme s sebou vezli i kanystry s vodou a spoustu potravin. Na ostrově, kde vás může nenadálá změna počasí odříznout od světa, je nesmírně důležité mít s sebou pro všechny případy dost jídla a vody. Ale už samotná váha a množství našich zásob vyžadovaly, abychom se utábořili někde poblíž kotviště. Muselo to být dost daleko od břehu, aby tábor ležel mimo dosah rozbouřeného moře, ale ne zase příliš daleko, protože jinak bychom tam vůbec nebyli schopni věci odstěhovat. Počasí bylo vlídné a vyloďování zásob a výstroje

proběhlo poměrně klidně, zato však doprava věcí asi sto metrů ke skalní rozsedlině, kde jsme se rozhodli utábořit, byla velice namáhavá, přestože slunce se teprve vyhoupllo nad obzor a skrývalo se ještě za ostrovem. S nadávkami jsme tahali stan, proviant a těžké kanystry s vodou nahoru mezi skály, pot se z nás jen lil a my si spílali do bláznů, že jsme se vůbec do takového podniku pouštěli. Nebylo to však naposled, kdy nás během pobytu na ostrově takhle myšlenka napadla.

Měli jsme velké problémy, jak vztyčit stan, protože půda zde byla buď příliš tvrdá, takže se do ní nedal zarazit ani ocelový kolík, nebo se tuf štípal a drobil na prach. Po vyčerpávající námaze se nám konečně podařilo stan jakž takž postavit. Uvázali jsme ho poněkud vachrlatě k ostrým tufovým výčnělkům a jen jsme doufali, že ho silný vítr nestrhne. Stan nám poskytl něco, čeho byl na Kulatém ostrově naprostý nedostatek - stín. Dokud člověk nestráví celý den pod žhavým sluncem v rozpáleném terénu, nedokáže ocenit, že i stín miniaturního dětského paraplíčka může být stejně lahodný jako hluboká chladná jeskyně, a neví, že lepší je mít k pití horkou vodu než žádnou. Když Wahab zkontroloval, že jsme se v pořádku utábořili a umíme ovládat přenosnou vysílačku, naše jediné spojení se světem, vrátil se na loď. Jmenovala se Sphyrna, což je latinský název pro kladivouna. Brzy se z ní stala jen malá skvrnka na moři, která mířila kolem ostrova Kanonýrů v klínek k rozmazaným modrým horám Mauritia, jež se tyčily v dálce. Dokončili jsme přepravu kanystrů; ke svému překvapení jsme zjistili, že jsme už dost unavení, a tak jsme po skrovné večeři -, horko nás totiž připravilo i o chuť k jídlu -, zalehli hned po slunce západu.

Druhý den ráno jsme vstali ještě před úsvitem a vydali se ke starému známému pandánu, kterému se tu přezdívalo občerstvovací stanice; je to první strom, který cestou od kotviště poskytuje alespoň trošku stínu, a proto se u něj každý zastaví na malé občerstvení či piknik. Odtud jsme se rozhodli

jít pásem palem přímo k severu, lépe řečeno tak přímo, jak to terén ostrova dovoľoval. Kráčeli jsme asi v patnáctimetrovém rozestupu, šněrovali jsme si to od jedné latánie ke druhé a každou jsme pečlivě prohlédali, protože právě v nich hroznýšci žijí. Jakmile začalo být příliš horko, rozhodli jsme se sejít asi o patnáct metrů níž a vrátit se do tábora. Doufali jsme, že tímto způsobem prohlédneme všechny palmy, jež přicházely v úvahu a tvořily pás asi třicet metrů široký a osm set metrů dlouhý. Pokud má někdo z čtenářů pocit, že to není nijak namáhavá práce, doporučuji zajet na Kulatý ostrov a zkusit to.

První hodinu jsme hledali velice pilně. V paždí palmových listů jsme nacházeli nebojácné, přítulné scinky Telfairovy a gekony Guentherovy, okaté jako komby, a pokaždé jsme oba spustili planý poplach, protože když z takového scinka nebo gekona zahlédnete jenom ocas, připadá vám na první pohled úplně jako had. S radostí jsme však mohli konstatovat, že od naší loňské návštěvy se populace scinků značně rozrostla a což bylo ještě důležitější, zvýšil se i počet gekonů Guentherových, jak dokazovalo množství všudy přítomných tlustých mládřat.

Každý, kdo někdy zahlédl nebo chytil některého ze dvou druhů ostrovních hroznýšků, nás ujišťoval, že běžnější druh -, dá-li se ovšem o zvířeti, jehož celkový počet nepřesahuje pětasedmdesát jedinců vůbec, říct, že se vyskytuje někde běžně -, žije v úkrytu v paždí listů latánie. Tomu, kdo latánii nikdy neviděl, to musí připadat jako velice přesný a vyčerpávající údaj, prostě nic nemůže být jednoduššího. Jenomže latánie dovedou člověku pořádně ztrpčít život. Listy vyrůstají z tlustého, rovného kmínku zakončeného něčím, co se podobá obrovskému zelenému vějíři. Kmínek není o moc pružnější než litina a vějíř jako by byl z jakési tlusté, nezničitelné zelené umělé hmoty. Jeho špička je vyzbrojena drobnými bodlinami, jež jsou tak ostré, že vám dokážou vypíchnout oko jako nic. Když tedy člověk chce na Kulatém

ostrově hledat v latáníích hroznýšky, musí listy nejdřív roztáhnout, strčit mezi ně hlavu, aby viděl až na paždí, a přitom držet dost velkou silou listy od sebe a doufat, že mu stonek nevyklouzne ze zpocených prstů a vějíř ho nepořeže v obličej nebo dokonce neoslepí.

Druhý hroznýšek je hrabavý živočich a hledat ho znamenalo porýpat se v zemi kolem palmy v těsné blízkosti kmene jako divočák pod dubem a doufat. Na první pohled se i to zdá směšně jednoduché, ale nebyla to žádná legrace, protože odumřelé listy palmy, přestože zhnědnou a svěsí se k zemi, zůstávají přirostlé stonkem k mateřskému kmínku a tvoří kolem něj jakýsi pružný hnědý stan, takže když se člověk chce pod vějířovitými listy vrtat v prsti, musí je nejdřív ohnout stranou. Nijak nepřeháním, když řeknu, že jsme při té práci měli žízeň jako trám a že z nás jen lilu. A přestože se člověk přímo koupal ve vlastním potu, měl tělo rozpálené jako ze sauny a přitom měl pocit, že se mu jazyk usídlil v jeskyňce z velice staré a velice suché jelenice. Tuf se rozpálil tak, že by se na něm pravděpodobně dala smažit vajíčka. Slunce do nás seshora pralo jako klackem, odráželo se od tufu a sálalo do obličeje se silou právě odpíchnuté slévárenské pece. Než člověk ušel sto metrů, vypotil toho tolik, až měl dojem, že jeho tělo snad ani tolik vody nemůže obsahovat.

Vůbec nejnamáhavější bylo, že člověk nikdy nestál na rovném. Buď se namáhavě škrábal do kopce, nebo napínal všechny svaly a brzdil z kopce, a když traverzoval, připadal si, jako když má jednu nohu kratší. Po dvouhodinovém hledání jsme si dali pauzu, napili se a snědli každý jeden pomeranč. Potřebovali jsme to jako sůl. Začínali jsme si na ostrově zvykat a zjistili jsme, že lepší než těžké láhve s vodou je brát s sebou na lov pomeranče, protože obsahují jak tekutinu, tak pevnou složku a navíc po nich má člověk v ústech krásný pocit svěžesti a čistoty.

Slunce se mezitím vyšplhalo výš, jukalo na nás přes krunýř ostrova a žhnulo jako obrovské rezavé oko gigantického draka. Věděli jsme, že brzy nastane opravdu příliš velké vedro, než aby se dalo pokračo-vat v pátrání. Sešli jsme o nějakých patnáct metrů níž, vydali se zpátky k táboru a cestou jsme ještě hledali. Rozhrnoval jsem snad už potisící listy latánie, když vtom jsem zahlédl něco, co jsem nejprve považoval za ocásek scinka. Už už jsem chtěl přejít k další palmě, když tu mě napadlo, že bych se měl přesvědčit, zda je to opravdu scink. Svedl jsem krátký boj s listy a podíval se z jiného úhlu. Nebyl to také vůbec scink, ale dospělý, velice krásný exemplář hroznýška. Ležel stočený kolem stonků listů v místě, kde paždí vytváří na kmínku jakousi miskú. Z nového úhlu jsem ho viděl celého. Malátně polehával, ale vůbec se nebál. Chytit ho však šlo jedině za špičku ocasu a to mi připadalo v každém směru velice nerozumné. Jednak měl ocas velmi tenký, a i když jsem se nemusel bát, že bych mu ho utrhl, přece jenom bych mu ho mohl pohmoždit snáz než ostatní části těla. A kromě toho, kdybych ho vzal za ocas, mohl by mě kousnout. To mě sice samo o sobě nijak neznepokojovalo, protože tlamičku měl malou, ale nechtěl jsem riskovat, že si o mou ruku zlomí zub. Hroznýšci totiž mají zuby tenounké jako rybí kosti a had by klidně mohl dostat sněť ústní dutiny.

To jsem si nemohl dovolit, protože had byl příliš cenný, a tak jsem se rozhodl raději neměnit polohu a neriskovat, že ho vyplaším, aby mi nakonec ještě neutekl, a zavolal jsem Johna, který byl jako potápějící se kachna zabořený hlavou dolů do listů jedné palmy o kousek níž.

„Johně,“ zavolal jsem, „mám tady jednoho hroznýška, pojď mi pomoci.“ John se vynořil, rozčuchaný, zpocený, brýle zamlžené a drbal se jako zjednaný. Otřel si čelo. „Nemůžu,“ prohlásil. „Mám sám dost práce s těmi sto padesáti, co jsem našel tady.“ „Nehloupni,“ vykřikl jsem. „Já si nedělám

legraci.“ „Vážně?“ vyrazil John a rozběhl se ke mně. Nohy mu na tufu ujížděly, a tak dorazil celý udýchaný.

„Obejdi tu palmu a popadni ho z druhé strany,“ radil jsem. „Má tam hlavu. A ne aby tě kousl! Nechci, aby dostal do tlamy sněť.“ Zatímco jsem dělal zadní voj, John rozhrnul listy, zjistil, kde má had hlavu, a pak se prostě natáhl, popadl ho svou dlouhou rukou za krk, opatrně ho vymotal z listů a vytáhl ho na světlo boží.

Had měřil necelý metr; základní zbarvení měl, bledě olivově zelené, v ocasní části se skvrnami mdlé žluté barvy. Hlava byla úzká a dlouhá, tvarem silně podobná listu. Celkem vzato hroznýše moc nepřipomínal.

Můžu bez přehánění prohlásit, že jsme měli obrovskou radost. Chytit v tak obtížném terénu jednoho z nejvzácnějších plazů na světě za pouhé dvě hodinky byl úctyhodný výkon, ale chytit ho za jeho -, aby se tak řeklo -, plné spolupráce, to bylo přímo neuvěřitelné. Pustili jsme se do hledání s dvojnásobnou vervou. Slunce však stoupalo výš a výš a žhnulo stále silněji, s latániemi se nám zápolilo čím dál hůř, a tak jsme se nakonec vrátili do tábora k rozkoším v podobě čerstvého nápoje z kokosového ořechu, melounu a polních lehátek, jež na nerovném terénu vyhazovala jako nezkrocení koně. Za večerního vedra, kterému jsme sarkasticky říkali chládek, protože teplota klesla na pouhých třicet stupňů a člověk se dokonce mohl posadit na tuf, aniž si spálil zadek, jsme prohledali palmy ještě jednou, ale bezúspěšně. V noci pršelo, voda se valila po tufových plátech a protékala nám stanem, až měl člověk na lehátku pocit, jako kdyby plul nějakým silně nezdravým benátským kanálem.

Vstali jsme ještě před úsvitem, a když začala obloha zelenavě zlátnout, provedli jsme první zátah pásem palem. Bylo o poznání chladněji než předchozího dne, protože foukal čerstvý vítr, který zčeřil modré moře bílými okvětními plátky pěny a přehnal přes oblohu velké flotily plochých mraků, jež

často zastřely slunce, takže jsme si vždycky alespoň na pár minut mohli oddechnout. Hledali jsme celé tři hodiny, ale i když gekonů a scinků jsme zahlédli hodně, hada jsme nenašli žádného. Když jsme se zastavili, že si odpočineme a sníme si pomeranč, přišel John se zajímavou teorií.

„Potravy tady přece mají dost,“ řekl. „Zahlédl jsem spoustu gekonů zelených a mladých scinků, což je pro hroznýšky potrava přímo ideální.“ „Jistě, na nedostatek potravy si rozhodně naříkat nemůžou,“ přitakal jsem.

„Tak proč je jich tu tak málo?“ nedal se odbýt John. „Nejspíš proto, že se v těch zatracených palmách navzájem nenajdou,“ prohlásil jsem zahořkle.

„Podle mého se už jako mlád'ata stávají kořistí jiných zvířat.“ „Jiných zvířat? A jakých?“

„Scinků. Já ty velké pozoroval. To bys neřekl, takový scin k spořádá cokoli od žvýkačky až po kůru z pomeranče. Zrovna před chvílí jsem zahlédl jednoho scinka, jak žere poměrně dost velkého scinka Bojerova. Mlád'ata hroznýška nemůžou být po narození nijak zvlášť velká, a dospělý scink, to už je pořádný chlapák. A navíc se to tady jimi jenom hemží.“

„Máš asi pravdu, tohle mě vůbec nenapadlo.“

„Víš,“ pokračoval John, „třeba by se hroznýškům dalo pomoci přežít ve volné přírodě tak, že by se chytlo čtyři sta pět set scinků a odvezli by se buď na Kanonýrův klínek nebo na Plochý ostrov.“

„Poslyš, nezacházíš trošku daleko?“ řekl jsem a s tichou nadějí jsem zahrabal pecičky z pomeranče do zvětralého tufu. „Víš moc dobře, že ochránce přírody dokáže vyvádět jako staropanenská hysterka, když na něj někdo přijde s takovými nemravnými návrhy jako je odchov zvířat v zajetí nebo násilné přesídlování zvířecí populace.“

„Já myslel, že by to hroznýškům pomohlo,“ prohlásil John umíněně.

„Asi ano. Navrhne to, až se do problému Kulatého ostrova zakousneme pořádně. Zatím se můžeme vrhnout ještě jednou na ty palmy.“ Asi za půl hodiny se Johnova teorie svým způsobem potvrdila. Zavolal mě, abych mu pomohl se skupinkou palem, jež rostly namačkané těsně na sebe, a on je nedokázal sám prohlédnout. Zatímco jsem mu přidržoval zelený vějíř, šťoural mezi odumřelými listy u kořene. Otočil list, na který deště nahodily fasádu z tufu, a najednou vypadlo něco, co jsem v prvním okamžiku považoval za velkou stonožku. Zůstalo to ležet a kroutilo se to. Vzápětí jsem si uvědomil, že je to jasně cihlově červené a žluté hádě. Bylo dlouhé asi třicet centimetrů a tenké jako tužka. To zabarvení bylo přímo neuvěřitelné a tak není divu, že jsem hádě zprvu považoval za stonožku. Dospělí jedinci mají totiž velice střízlivou barvu a já prostě nečekal, že by mládě mohlo být tak pestré. Vítězoslavně jsme hádka sebrali, dali ho opatrně do látkového pytlíku a odklopýtali zpátky do tábora.

„No tak vidíš,“ supěl John, když jsme klouzali a škobrtali po hřbetě ostrova, „tohle mrně by bylo proti velkému scinkovi úplně bezmocné a některý by ho určitě slupl jako malinu.“ V noci nejen silně přšelo, ale foukal i prudký vítr, až jsme měli strach, aby nám to neodneslo stan. Byla to velice nepříjemná noc, a tak se nám silně ulevilo, když nakonec začalo svítat. Udělali jsme jako obvykle záťah mezi palmami a v jedenáct hodin jsme se vrátili. Na moři se objevovaly čím dál větší vlny a obloha byla úplně zatažená. Občas zadul silně vítr a vypadalo to, že do večera přijde znova dešť. Při obědě jsem náhodou vystrčil hlavu ze stanu a ke svému úžasu jsem spatřil Sphyrnu, jak se statečně proboují k ostrovu teď už slušně rozbouřeným mořem.

Dohadovali jsme se, kam tak může v tom nečase pospíchat, ale pak nám došlo, že míří sem. Přemítali jsme, co

to musí být za důležitou věc, že za námi Wahab posílá loď. Ani ve snu nás nenapadlo, že důvodem náhlé návštěvy by mohlo být prostě samo počasí. Když loď dorazila k přístavišti, spustil kapitán kotvu a zavolal:

„Cyklon! Na Mauritiu vyhlásili poplach druhého stupně. Přijeli jsme si pro vás, musíte sebou hodit.“ Myšlenka, že bychom mohli uvíznout kdoví jak dlouho na Kulatém ostrově, zatímco kolem bude řádit třeba i sebeslabší cyklon, se nám pranic nezamlouvala, a tak jsme vůbec nepotřebovali pobízet. Ještě nikdy nikdo neměl tak rychle složeno a sbaleno. Nakládání zavazadel do člunu a jejich opětovné překládání na Sphhyrnu byla velice riskantní záležitost, ale nakonec jsme se i s věcmi a oběma drahocennými hroznýšky začali probíjet a poskakovat vlnami zpět na Mauritius. Pohotovost trvala celý týden -, týden skličujícího počasí, dešťů a rozbouřeného moře. Navíc mi už na Kulatém ostrově začalo být špatně a nakonec se z toho vyvinula nepříjemná a vyčerpávající améboidní infekce. Vypadalo to, že naše šance vrátit se na Kulatý ostrov a nachytat plný počet hadů, který jsme pro náš chovný program potřebovali, se rovnají nule, a to jsme ještě ke všemu neměli ani jediný exemplář jedné další ještěrky, kterou jsme také chtěli. Znamenalo to, že budeme muset nechat hady u Wahaba, aby je zavezl zpátky na Kulatý ostrov a pustil je na svobodu. Byli příliš vzácní a my si nemohli dovolit se zmýlit; s možnostmi, které jsme na Mauritiu měli, se totiž nedalo pohlaví mladšího hroznýška určit se stoprocentní jistotou. A odvézt hady na Jersey, abychom nakonec zjistili, že jsou oba stejného pohlaví, by byl zločin. Když jsme to s Wahabem rozebírali, prozradil mi, že podle dlouhodobé předpovědi se má cyklon Mauritiu přece jenom vyhnout a pak prý se čeká období krásného počasí. „A nemohli byste zůstat ještě pár dní?“-Musel jsem právě ke své obrovské mrzutosti zrušit výpravu do Assamu, jejíž příprava mi trvala sedm let a na níž jsem se měl vydat hned po návratu na Jersey. Doktoři na Mauritiu mi jí totiž nedoporučovali. Měl jsem tedy určitou časovou rezervu,

ale říkal jsem si, že i když zůstaneme, nemám moc chuť pouštět se do další plavby po moří a tahat se s těžkým nákladem po Kulatém ostrově, protože mi nebylo ještě úplně dobře.

„A nemohli bychom si půjčit vládní vrtulník?“ řekl jsem s nadějí v hlase. „Celá ta štrapác tam a zpátky by byla daleko snazší a kromě toho už dávno toužím letět helikoptérou.“ Wahab našpulil rty a prohlásil, že to sice bude těžké, ale přý se pokusí.

Za několik dní mi zavolal a se samolibým uspokojením mi sdělil, že předseda vlády nám vrtulník povolil. Poletíme prý, jakmile se počasí umoudří. Vyčkávali jsme ještě několik dní, zatímco nad Indickým oceánem skotačily dva cyklony -, jeden měl takové domácí milé jméno Fifi -, a pořád se nemohly rozhodnout, zda mají zaskočit také na Mauritius. K naší velké úlevě si to nakonec rozmyslely, a protože předpověď počasí byla příznivá, dostali jsme zelenou, že příští pondělí můžeme vyrazit. Do toho přišlo několik dní svátků a tak se Wahab rozhodl, že pojede s námi a vezme s sebou i pomocníka, jednoho chrabrého dobrovolníka z ministerstva lesního hospodářství. Měli jsme startovat z Port Louisu a stavit se nejdřív na jednom fotbalovém hřišti na severu Mauritia, kde nás mělo čekat nákladní auto se zásobami. Odtud to už na Kulatý ostrov bylo pouhou čtvrthodinku. Poslušně jsme se shromáždili u policejních kasáren v Port Louis a mechanici slavnostně vytlačili vrtulník z hangáru a otevřeli příklopy, takže stroj vypadal jako nějaká poutňová gondola. Vsoukali jsme se do vnitř. Wahab s Johnem si sedli dozadu a já se vmáčkl dopředu k oběma pilotům. Připadal jsem si, jako když sedím v akváriu, a přemítal jsem, jak mi bude ve vzduchu, protože nesnáším výšky.

„Pániboji, že dneska je ale pařák,“ prohlásil pilot, zapnul si popruhy a zatvářil se jako Peter Sellers.

„Děsnej pařák.“

„Na Kulatém ostrově to bude horší,“ řekl jsem.

„To jim teda garantuju, vašnosto,“ ušklíbl se pilot.

„Tam se teda upečete. To je ale pařák.“

Rotor se točil čím dál rychleji a pak jsme najednou začali stoupat kolmo vzhůru jako ve výtahu, třicet metrů nad střechami Port Louisu jsme se na okamžik zastavili a už jsme vyrazili vpřed. Byl to fantastický pocit. Člověk si uvědomoval ještě silněji než v malém letadle, jaké to je být jestřábem nebo vážkou a moci vertikálně stoupat a klesat, vznášet se a bleskurychle střemhlav útočit. Jak jsme tak uháněli třicet metrů nad čtverci cukrové třtiny s hromadami velkých hnědých vyoraných kamenů uprostřed, měl člověk dojem, že letí nad obrovskou zelenou šachovnicí posázenou gigantickými hromadami sloního trusu. Podél cest žhnuly jako hromady uhlíků rozkvetlé stromy a vozovky plné žen putujících ve svých pestrých sárí na trh byly jako nějaká impresionistická malba, jedna barevná tečka vedle druhé.

Za chvilku jsme se prudce naklonili na bok -, v tom akváriu to nebylo nic příjemného, protože člo-věk měl pocit, že prolítne sklem a vypadne ven -, a už jsme lehounce jako pampeliškové chmýří sedali na smolně černém fotbalovém hřišti. Tady nás čekal nákladák s hromadou stanů a potravin a šestnácti velkými kanystry s vodou a s nimi i Wahabův poskok z ministerstva, mladík jménem Zozo. Byl to štíhlý mladý Asijec se širokým, přátelským úsměvem a tak strašným pršáčkem, že když se mu člověk zadíval do obličeje, měl dojem, že se kouká do ústí dvouhlaňovky. Zozo měl na sobě oděv z khaki cvilinku, na nose obrovské tmavé brýle a na hlavě velikánskou tropickou přilbu -, součást lesnické uniformy -, onoho typu, jež měli svého času v oblíbě Stanley a Livingstone. Zdál se to být velice příjemný člověk a celý se tetelil vzrušením z toho velkého dobrodružství. Svěřil se mi, že nejen nikdy neopustil rodný Mauritius, ale dokonce ještě v životě neletěl a už vůbec ne vrtulníkem. A teď měl v jednom

jediném dni absolvovat všechno najednou! Málem z toho oněměl. Naložili jsme věci do vrtulníku. Musel letět nadvakrát, protože kanystry s vodou byly příliš těžké. A pak jsme se už vznesli. Přelétli jsme nízko nad fotbalovou brankou a houf dětí, které sem přišly na čumendu, se s výskotem a smíchem rozprchl na všechny strany. Vyhoupili jsme se s řevem nad střapaté palmy, pustili se přes smaragdové vody laguny a pěnový lem korálového útesu a už jsme uháněli nad tmavomodrým oceánem ke Kulatému ostrovu, který se jako vysušená zelenohnědá želva krčil čtrnáct mil před námi na obzoru.

Na mapách jsou na jižním konci Kulatého ostrova vyznačena dvě místa. Jedno se jmenuje Velký heliport, druhý Malý heliport. Pod těmi grandiózními názvy by člověk čekal krásnou rovnou asfaltovou plochu, větrnou punčochu a snad i celnici, pasovou kontrolu a stánek vládního výboru pro cestovní ruch. Naštěstí žádné podobné moderní výtvarky tu člověk nenajde. Heliporty jsou prostě dvě plochy, jedna větší, druhá menší, jež skutečně představují jediné trošku rozlehlejší rovné místo na celém ostrově. Vítr a déšť zde vymlely, rozrušily a jakž takž vyrovnaly tuf do dvou ploch, které se sice zdaleka nevyrovnají hladkému tanečnímu parketu, ale rozhodně nejsou o nic horší než měsíční planina. Přistáli jsme na té menší a svištění rotoru vyplašilo běloocasé a červenoocasé faetony a tmavé, dosti zlověstně vypadající buňňáky trinidadské, kteří kolem nás začali vířit a vyvolávat. Měli velice zvláštní, téměř nadpozemský hlas. Jejich volání začínalo krákavým sledem a končilo nádhernou písňovou kadencí kypící krásou a divokostí, jaké by člověk od těchto nijak atraktivních mořských ptáků nečekal. Na druhé straně by ovšem člověk neřekl, že hlas pohádkově krásných faetonů bude znít, jako když se někomu příliš nedaří vytáhnout zátku z láhve šampaňského. Celí zpocení a zmožení jsme odtahali stan a zásoby přes heliport a snesli je údolím, jež se táhlo podle

přistávací plochy, zatímco bílým rampouchům podobní faetoni na nás s podivnými, chraplavými výkřiky nalétávali jako kotláři a buňáci kroužící pouhých šedesát centimetrů nad zemí bez jediného mávnutí křídly nás celou cestu střežili jako perfektně vycvičený ovčácký pes stádo nepokojných, svéhla-vých oveček.

Za tábořiště jsme si zvolili kraj jedné erodované, vodou a větrem vymleté strže, jež se podobala miniaturnímu Velkému kaňonu a spadala až dolů k moři. Tuf zde tvořil velké šedé pláty, ale králíci a mořští ptáci horninu místy rozduplici a rozrušili na drť a prach, takže tu vznikla jakás takáš prst'. Místo bylo porostlé kobercem zelených řapíkovitých rostlinek připomínajících na první pohled vodnici. Králíci zeleň naštěstí nespásli, a tak rostliny poskytovaly těm několika čtverečním metrům drahocenné prsti ochranu. Vypadalo to jako několik zelených minilouček porostlých tu a tam palmami a zasazených úplně ne-smyslně do pusté, zvětralé krajiny. Loučky vypadaly zcela nevinně, bez jedinné známky života, pokud nepočítáme hmyz a několik scinků, kteří se tudy ubírali na lov, ale jakmile se setmělo, ukázalo se, že všechno je pochopitelně jinak.

Než jsme se utábořili a dali všechno do pořádku, začalo se už stmívat. Jakmile se vytratilo i poslední nazelenalé světlo a obloha se zatáhla černým sametem hustě posázeným hvězdami, ozval se najednou z hlubin země jakoby v odezvu na nějaký signál neuvěřitelný zvuk. Zpočátku byl měkký, téměř melodický, jako když je v opuštěné, zasněžené krajině slyšet odněkud zdálky žalostné vytí smečky vlků. K chóru se však postupně začaly přidávat další a další hlasy, až se nakonec spojily, v gigantickou divokou mši v podzemní katedrále nějaké šílené sekty. Vzduch se zachvíval exaltovanými výkřiky kněží v amoku i hysterickými odpověďmi shromáždění. Tak to šlo asi půl hodiny, zvuk neustále sílil, místy zase trochu zanikal, země se celá třásla a pak najednou jako by pukla a vyvrhla z jakéhosi podzemního doréovského inferna všechny

zatracené duše. Z děr skrytých pod zeleným příkrovem se začala hrnout bučící, kejhající, naříkající mláďata buňňáčků.

Vylézaly jich celé stovky, jako kdyby všichni buňňáčci náhle vstali z mrtvých. Začali se usazovat a potloukat se po táboře a vydávali takovou kakofonii pazvuků, že jsme se téměř navzájem neslyšeli. To však buňňáčkům nestačilo, a protože byli ještě mdlého rozumu, řekli si, že náš stan je ta nejkrásnější nora na světě, „kterou tady někdo speciálně pro ně zařídil. S pištěním a kvičením se drali dovnitř chlopněmi, třepotavě se nám snášeli na pokrývky a zalézali pod lůžka, naprosto bez zábran pouštěli bobky, kde je to zrovna napadlo, a pokud jste s nimi nezacházeli jako v rukavičkách, klidně vás pozvraceli jakousi olejnatou, rybinou zapáchající tekutinou.

„Tohle je teda trochu moc,“ prohlásil jsem, když se mi zrovna podařilo vyhodit z postele už asi dvacátého buňňáčka, „měl bych se sice chovat jako milovník zvířat, ale všechno má své meze.“ „Můžeme zašněrovat chlopně, Gerry,“ navrhl Wahaab, „ale to tady zase bude horko.“ „Radši se udusím, než bych se dělil o postel s celou ptačí kohortou. Stejně to tady už vypadá jako bohaté naleziště guana na nějakém peruánském ostrově,“ prohlásil jsem trpce a zachránil před utopením jedno mládě, které mi spadlo do polévky. Zašněrovali jsme tedy vchodové chlopně. Až na to, že se teplota uvnitř stanu vyšplhala rázem ke čtyřicítce, byl celkový účinek minimální, protože mláďata se nenechala nijak odradit a začala se k nám prohrabávat z boku. Pokaždé, když se jim to podařilo, bylo třeba zase vchod rozšněrovat a vyhodit je. Abychom ty umíněné vetřelce nějak odradili, museli jsme nakonec zatížit okraje stanu kanystry s vodou. Poražená mláďata se tedy usadila kolem stanu a celou noc nás oblažovala zpěvem.

„Uááá, uááá, uhúú,“ ozvala se třeba jedna skupinka a druhá jí hned odpověděla „uááá, uááá, uííí,“ zatímco další přispěla do soutěže „úúú, úúú, úúú, úúú, úúú“ a to všechno podmalovával nyvý sbor „ua, ua, ua, uí, ua, ua.“ Tak to šlo až

do úsvitu. Monotónní chór ztichl pouze tehdy, když přiletěli rodiče s potravou. V tom okamžiku se spolu s bizarními hlásky mláďat začaly ozývat i zvláštní, dost odporné zvuky, jako když ze sudu vytéká prasečí kejda. Byli to staří, kteří vyvrhávali napůl strávené ryby. Ve stanu to pomalu začínalo zapáchat jako na velrybářském škuneru po zvlášť bohatém lovu.

Když jsme se před ránem začali navzdory rámusu propadat vyčerpáním do sna, objevila mláďata, že stan má ještě jednu přednost, jeho boky tvořily vlastně dvě nádherné plátěné klouzačky. Buňňáckové odlétali jeden po druhém na hřeben stanu, sjížděli dolů a drápky jim přitom škrábaly o plátno, jako když se trhá prostěradlo. Ostatní sourozenci seděli kolem v kruhu a obdivně výskali, například takhle:

„kóóó, kúúúr, kúúúúr,“ nebo „úúúúú, kúúr, kuur.“ Po dlouhém uvažování jsem došel k závěru, že tak strašnou noc jsem ještě nezažil.

Ráno ještě před svítáním jsme se naprosto nevyspalí probudili a vyhrabali se ze stanu. Šli jsme se umýt a všude jsme zakopávali o samé buňňáčky, kteří pořád ještě vysedávali před norami a kejhali. Obloha byla růžová, oranžová a zelená a na obzoru leželo tu a tam ledabyly roztroušeno několik tmavých mráček. Moře bylo klidné a mělo tmavě kobaltovou barvu. V palmách nad hlavou nám šustilo listů jako nějaký přelud deště a šešulky stromů se černaly proti nebi. Mezi nimi spočívala na boku opuštěná, křehká luna a její bledý srpek se bělal jako faeton. Obloha byla pihovatá létajícími buňňáčky a plná jejich ranního pokřiku a po tabákově zbarveném koberečku se kolébala spousta tmavých mláďat a zalézala do děr.

Nasnídali jsme se a vydali se do pásu palem, kde jsme Zozovi udělali přednášku, jak se chytají hadi. Nenuceně se zeptal, jestli má hady skutečně chytat, nebo zda stačí, když je najde. Řekli jsme, že bohatě stačí, když nějakého najde. Zozo

si posunul tropickou přilbu do týla, přitiskl si brýle, aby mu na tom pinčlím nosánku lip seděly a vyrazil. K našemu úžasu ani ne za půl hodiny zavolal, že má hada. Seběhli jsme se k latánii, u které stál. Mezi námi, byl jsem si jistý, že se z jeho objevu nakonec vyklube scink, ale mezi listy vskutku klidně ležel napůl vzrostlý hroznýšek. Vůbec se nebál. Měl hezkou štíhlou hlavu a jeho zbarvení -, na rozdíl od zelenavé barvy dospělých jedinců i sytě ryšavých a žlutých mlád'at -, bylo tmavě olivové, s jemňounkou krajkou špinavě žlutých skvrn na krku, části hřbetu a u kořene ocasu. Gratulovali jsme Zozovi k úspěchu tak nadšeně, že se křenil od ucha k uchu. Celí bez sebe radostí, že se nám tak brzo poštěstilo chytit prvního hroznýška, jsme se pustili zase do hledání.

Přestože jsme měli zájem především o hady, chyta-li jsme pochopitelně i gekony, protože jsme potřebovali ještě několik mladých samiček, i scinky Bojerovy a Telfairovy. Zozo, jenž se jen tetelil pýchou, jak talentovaný lovec hadů se z něj vyklubal, se odvázel tak, že chytil do ruky několik mrštných třpytivých scinků Bojerových, ale potom se rozhlédl, zda ho nikdo neslyší, a prozradil mi, že se až dosud ještěrek bál. Hledali jsme, dokud horko nezačalo být nesnesitelné, a pak jsme se vrátili do tábora. Byli jsme navýsost spokojeni, protože kromě hroznýška jsme měli i osm scinků Bojerových, šest mladých scinků Telfairových a tři gekony Guentherovy. Pozdě odpoledne, kdy už slunce tolik nepálilo, jsme se znovu vydali mezi latánie, leč bezvýsledně. V noci jsme opět dostali halasnou návštěvu buňháčků a spali jsme velice špatně. Druhý den brzo ráno jsme se rozhodli vyrazit zvlášť časně, protože jsme chtěli dojít až na jedno z nejvýše položených míst na celém ostrově a pak se propracovávat dolů k moři. Přestože bylo ještě hodně brzy, cesta byla velice vyčerpávající, a než jsme vylezli nahoru, byli jsme zpocení jak myši. Teprve z vrcholku bylo vidět, jak silně je celý ostrov narušen erozí, jak příkrě spadají sjezdovkám podobné tufové útesy do moře a jak

zbrázděné a zvrásněné jsou strouhami, jež do nich vymlel déšť'. Tu a tam obnažil zvětralý tuf balvany, které se vršily v korytech na sebe a čekaly, až je další lavina smete o něco níž, blíž ke konečné stanici na dně moře. Tady nahoře byl tuf poměrně tvrdý, ale protože v noci sprchlo, deštík ho nahlodal a místy rozpustil, takže měl konzistenci tabulky čokolády v kapse malého školáka; byl stejně lepkavý, mazlavý a olepený spoustou cizích předmětů. Člověk se po těch svazích musel pohybovat s největší opatrností, protože stačilo uklouznout a skutálel by se bezmocně dobrých sto, sto dvacet metrů až do pásu palem, nebo by se dostal do nějakého koryta a zastavil by se až v moři o dvě stě padesát metrů níž.

Při pohledu na ty strmé tufové svahy hluboce zvrásněné deštěm, na nichž se sem tam zoufale snažila udržet nějaká ta nahrbená palma, na mořský břeh, kde ležel koberec tufové suti, si člověk náhle uvědomil, že ostrov představuje unikátní, miniaturní svět, produkt zázraku evoluce, který teď příroda nechává pomalu vykrváčet. Pokroucené tufové desky a římsy po kouskách odnášela voda a obnažené rány jen nedostatečně zakrývaly obvazy svlačcovitého porostu s fialovými kvítky. Zatímco se všichni přeli, co s králíky, a nikdo nic nedělal, tenhle jedinečný kousek země se den za dnem zmenšoval. Zdálo se, že ostrov je jakýmsi miniaturním symbolem celé té naší poničené planety, kde milióny zvířecích druhů jsou odsouzeny vykrváčet, protože není obvazový materiál. A stačilo by přitom tak málo.

Asi hodinu jsme se pomalu propracovávali k moři, slézali jsme klikatě svahy a prozkoumávali hloučky palem, jež se krčily všude, kde se jejich kořeny dokázaly zachytit. Zjistili jsme, že i tady nahoře jsou palmové miniháje plné života. Sídli tu švábi a cvrčci, brouci, mouchy, zvláštní larvy zakuklené do něčeho, co vypadalo jako kornoutek od zmrzliny, bezkřídlé kobylky i pavouci, a na každém zarostlém kousku půdy se to hemžilo miliardou roztočů, červených jako anglické

lovecké čepičky, kteří se na první pohled bezcílně honili po tufu. Díry pod odumřelými kořeny latáníů obývali zvláštní, fialoví zemní krabi s bledými, krémovými klepety. Pohupovali jimi sem a tam jako bankovní úředník na penzi, jenž strávil celý život počítáním peněz jiných lidí a teď už se nedokáže automatického pohybu rukou zbavit. Všude kolem latáníů žily scinkové Telfairovi, a když jste si na chvilku sedli, hned vás obklopily jako malé zvědavé děti a snažily se ožůžlat vám tkaničky nebo nohavice. Stačí-lo jim něco hodit a v mžiku to shltly, ať to byla pomerančová kůra nebo kousek papíru. V zatrávněném okolí palem žili i rtuťovití scinkové Bojerovi kteří se věčně honili na slunci za potravou, zatímco přímo v palmách bydleli gekoní Vínsonovi s trávově zeleným tělem a modrošarlatovou hlavou. Zastavil jsem se ve stínu jedné středně velké latanie, že si sním pomeranč, když tu se mi naskytl velice zvláštní pohled, který mi prozradil, kolik gekonů Vínsonových dokáže taková palma uživit a jak dravčí převahou vyzbrojila příroda příbuzného scinka Telfairova. Seděl jsem a s chutí sál pomeranč, když tu jsem na listech nad hlavou uslyšel jakési řapyťap. Myslel jsem si, že je to přehánka a že to kapky deště pleskají do tuhých, jakoby lepenkových listů. Když pleskání chvilku pokračovalo, najednou jsem si uvědomil, že žádný déšť ani nevidím ani necítím. Zvědavě jsem vzhlédl vzhůru. Veliké zelené listy byly ve slunci úplně průsvitné a já viděl, jak po nich poskakují a dovádějí stíny gekonů Vínsonových. Občas se nějaký na okamžik zastavil, vykoul přes okraj listu a pak zase odběhl vzhůru ke špicí palmy. Mohlo jich být dobře ke čtyřicítce, od dospělých jedinců až po mládřátka ne delší než dva a půl centimetru. Skákali z listu na list s lehkostí žab; všichni směřovali vzhůru a bylo jasné, že je něco vyplašilo. Byl to rozkošný pohled vidět, jak za oponou ze zelených listů skotačí malé černé siluety.

Nakoukl jsem do latánie, že se podívám, co tu tlupu drahokamům podobných, gekonů vyplašilo, a doufal jsem, že je to had. Po kmínku se však těžce, ale tvrdošíjně šplhal velký scink Telfairův. Každou chvíli se zastavil, vzhlédl a jazyk v tlamě mu zakmital. Vysoko nad ním poskakovali, pobíhali a vykukovali poděšení gekoni, lesklé černé oči v barevném obličejíku vypoulené strachem. Nějakou dobu jsem celou scénu sledoval, ale pak jsem si řekl, že scink ty skřítkovité gekony vyděsil už dost, a tak jsem ho chytil a odnesl asi padesát metrů daleko. Než jsem se vrátil; abych dojedl pomeranč, všichni se už zase klidně vyhřívali na slunci nebo si šli po své gekoní práci. Za tři a půl hodiny mi Wahabův vítězoslavný pokřik prozradil, že máme čtvrtého hada. Byl to opět mladý jedinec, i když o něco větší než ten, kterého našel Zozo. Vrátili jsme se do tábora navýsost spokojení, a dokonce ani noční koncert buňňáček nám nemohl zkazit náladu.

Ráno už nám zbýval čas jen na poslední pokus, protože vrtulník měl dorazit v poledne. Šli jsme do palmového háje, ale nechtyli jsme nic, a tak jsme se pustli do roboty spojené s přenášením veškerých věcí údolím na heliport, kde se vzduch jen tetelil žárem. Stan jsme nechali postavený, abychom měli stín, schovali jsme tři kanystry vody a zbytek použili na dávno zaslouženou koupel.

Ve čtvrt na jednu Wahab zneklidněl. O půl jedné začal před stanem přecházet sem a tam. Jestliže totiž něco organizoval, měl rád, když všechno klapalo. V půl druhé jsme si udělali čaj a blahořečili si, že jsme nevypotřebovali všechnu vodu. O půl třetí si vzal Wahab Zoa ven. Odešli na rozpálený heliport a tam postávali a zírali toužebně k nezřetelným, vedrem rozmazaným obrysům mauricijských hor. „Wahab je hrozně našťavaný,“ řekl John. „Musí mít vždycky všechno akorát.“ „Já vím,“ odpověděl jsem, „ale co můžeme dělat? Nejspíš zkusit vysílačku.“

Když se Wahab vrátil, navrhl jsem mu to. Chvilku váhal, ale pak jsme miniaturní vysílačku přenesli na heliport a pokusili se uvést ji do provozu. „Nemá to smysl,“ prohlásil John, „ta je mrtvější než blboun nejapný.“ Wahab se na něj káravě podíval. Odpochovali jsme v zástupu zase zpátky ke stanu a nechali nefungující přístroj na přistávací ploše.

„Zozo už vypadá pěkně vyplašeně,“ sdělil mi John šeptem.

„To víš, nedávno se ženil,“ vysvětloval jsem. „Na to, aby si tu hrál na Robinsona, si připadá trochu moc mladý.“ „Nejspíš si vážně říká, že je s námi konec,“ řekl John.

Zozo seděl zaraženě kousek dál pod palmou. Rozhodl jsem se jeho chmury trochu rozehnat. „Zozo,“ zavolal jsem.

„Prosím, pane Gerry?“ řekl a vyjukl na mě zpod té své tropické přílby, v níž vypadal jako nějaká směšná zelená houba.

„Vypadá to, že si pro nás vrtulník nepřiletí.“ „Ano, pane Gerry,“ přitakal smutně. „Víš,“ řekl jsem laskavě, „chtěl jsem ti jenom něco oznámit. Jednohlasně jsme se dohodli, že až nám dojdou potraviny, sníme nejdříve tebe.“ Na chvilku na mě zůstal zírat, oči vytřeštěné, pak si ale uvědomil, že je to žert a zakřenil se. Ale moc ho to nerozveselilo. Wahab se zas chystal jít snad už podvacáté na heliport.

„Nechápu, kde můžou vězet,“ řekl podrážděně. „Podívej,“ odvětil jsem chlácholivě, „co kdybychom si dali čaj? Zozo, postav vodu.“ Zozo, celý šťastný, že má něco na práci, naplnil čajník.

„Klid,“ tvrdil jsem Wahabovi, „až se voda začne vařit, bude helikoptéra tady.“ „Jak to víš?“ zeptal se.

„Čáry bílého muže,“ řekl jsem vážně a on se na mě zazubil.

Věřte nebo nevěřte, právě když voda začínala vřít, zaslechli jsme rachot blížícího se vrtulníku. Za půl hodiny jsme měli už všechno naložené a vznesli se vánicí rozhořčených faetonů, na klíně drahocenný náklad hadů a ještěřek.

Poprosil jsem pilota, aby zakroužil nízko nad ostrovem. Viděli jsme ten veliký hrb, holý a vysušený, i okraj kráteru, který vypadal, jako by mu nějaká gigantická mořská příšera vyrvala kus boku, dojemný tenoučký páseček palem a latání, jenž po jedné straně obepínal ostrov jako bledě zelený srpeček měsíce, i obrovské pláty tufu, jež se tyčily nad palmami. Připadalo mi neuvěřitelné, že i když už byl ostrov prakticky mrtvý, dokázal poskytnout domov takovému množství různých zvířat a rostlin. A ještě neuvěřitelnější byla skutečnost, že šest z nich se nevyskytuje nikde jinde na světě.

Stoupali jsme výš a výš, ostrov se v tyrkysovém moři zmenšoval a já si umínil, že musíme udělat vše, abychom ho zachránili.

VII. JEŠTĚ JEDNOU

RŮŽOVÍ HOLUBI.

Stanice na Black Riveru získala první párek růžových holubů v roce 1975. David McKelvey považoval samičku už za příliš starou, než aby se mohlo začít s odchovem. Kromě toho tu měli i dva osamělé samečky.

Poněvadž ani v roce 1976 se ještě nedostavil žádný úspěch, bylo rozhodnuto, že nejdůležitější bude nachytat další holuby a vytvořit tak pro odchov větší základnu. Problém byl v tom, že celé hejno z kryptomeriového lesíka zřejmě zmizelo. Hledat na tak velké lesní ploše pětaticet ptáků je nadlidský úkol. John s Davem se ale nevzdávali naděje a zbrocení potem prohledávali hodiny a hodiny oblast za oblastí. Veškeré pátrání

však bylo bezúspěšné. Holubi, místo aby seděli v kryptomeriovém hájku a stavěli si ta svá směšná hnízda, nebyli k nalezení. Dělalो nám to velké starosti. Na základě toho, co víme dnes, si myslíme, že za to mohou ty dva cyklony, jež nás přinutily opustit Kulatý ostrov a kvůli nimž jsme museli zůstat tak dlouho v nečinnosti. Podle našeho názoru cyklony způsobily opoždění sezónního páření. Ke konci naší poslední výpravy se však najednou růžoví holubi do kryptomeriového lesa vrátili a začali budovat hnízda. Poněvadž v letech 1975 a 1976 jsme nepokročili nijak kupředu a byl už nejvyšší čas založit na Mauritiu i na Jersey řádné chovné skupiny, rozhodl jsem se, „že po návratu na Jersey odletí John zpět na Mauritius a pokusí se pro chovnou stanici na Black Riveru chytit další holuby a získat i zárodek pro naši skupinu na Jersey. A tak když jsme dorazili se vzácným nákladem gekonů a hadů z Kulatého ostrova domů, musel se John chystat k další cestě na Mauritius. Po příjezdu odešel okamžitě do kryptomeriového háje a vyhlédl si vhodný strom jako posed. Přehlédl z něj skoro celé údolí. Uvelebil se a čekal, až se holubi objeví. Po třech hodinách si už začínal říkat, jest-li nepřesídlili z kryptomerií znova někam jinam, ale jak se tak rozhlížel kolem, spatřil najednou hned vedle na stromě růžového holuba, který seděl na hnízdě. Vyprávěl: „Jakmile jsem tu potvoru zhlédl, hned mi bylo jasné, že na něj čučím už tři hodiny a nevidím ho.“ Celý bez sebe vzrušením slezl dolů, došel ke stromu, na kterém holub hnízdil, sedl si pod něj a čekal až do tmy, aby strom nenapadly opice, jež slyšel všude v lese.

Když se setmělo, utíkal zalarmovat Wahaba, Tony Gardnera a Dava. Naše čtyřka si řekla, že se k hnízdu vrátí před úsvitem. Pokud by našli mládě, chtěli ho vzít a dát na jeho místo mladého bubláka stejné velikosti. Potom hodlali kolem stromu rozvěsit sítě, aby se do nich chytli i staří. Všechno klaplo do posledního puntíku. Ke své obrovské radosti zjistili, že v hnízdě je už skoro opeřené holoubě, a tak tam tedy místo

něj podvrhli malého bubláka. Nakonec s velkými obtížemi rozvšili sítě.

Potom se vrátila holubice, ale podařilo se jí -, buď proto, že byla tak chytrá, nebo proto, že byla tak hloupá, já osobně mám pocit, že šlo spíš o to druhé -, pasti se vyhnout, a tak vesele krmila dál mládě, jež se jejímu potomkovi ani v nejmenším nepodobalo. Naši čekali celý den, ale marně, a tak nechali sítě rozvěšené a šli domů, že se vrátí ráno za svítání. Mezitím však hnízdo objevily opice. Zničily ho a mládě sežraly. I když se tedy chlapcům staré chytit nepodařilo, mohlo je aspoň hrát vědomí, že zachránili mládě růžového holuba před jistou smrtí. Zavřeli holoubě do voliéry na stanici Black River a ono už za tři dny začalo samo zobat a létat.

John mezitím pátral dál a brzy objevil další hnízdo. Leželo v něm vejce. Dlouho s Davem probírali, co dělat, a pak vypracovali válečný plán. Dave totiž vyzoroval, že na vejci sedí oba rodiče a střídají se zhruba v deset ráno a ve čtyři odpoledne. Rozhodli se hnízdo vybrat, podvrhnout do něj vejce obyčejného holuba domácího a vejce růžového holuba vypiplat v inkubátoru na Black Riveru. Pak chtěli na hnízdo postavit speciálně upravenou past bal chatří, protože doufali, že se jim podaří chytnout i staré. V tom případě bychom měli jistotu, že jde o párek, protože samička se od samečka navenek nijak neliší, a když tedy člověk chytne osamělého růžového holuba, je velice těžké určit, o jaké pohlaví jde. Bal chatří je prastaré zařízení, které kdysi dávno používali sokolníci pro odchyt jestřábů. Je to vlastně kulatá klíčka připomínající staromódní poklop na sýry. Dovnitř se dá návnada, pro jestřába to byl ptáček, v našem případě vejce. Po celém povrchu klícky je nastraženo veliké množství jemných nylonových oček. Pták se snese na klíčku a zachytí se v nich běhákem.

Když přišel čas, vyšplhal Dave na strom, vejce vybral a místo něj podvrhl vajíčko holuba domácího. Pak na hnízdo velice opatrně posadil klíčku. Starý holub seděl celou dobu asi

o deset metrů dál, podle Johna se nijak nevzrušoval a celá akce ho v podstatě ani moc nezajímala. Jakmile Dave slezl dolů, holub vzlétl a posadil se na svůj strom; začal se promenovat po větvích a dvakrát dokonce na klíčku šlápl. Potřetí však uvízl. Bylo slyšet, jak zuřivě plácá křídly. David se jako blesk vyšplhal zase nahoru a jen tak tak, že třepotajícího se ptáka chytil, protože holub se zapletl jen jedním pařátem. Lovci čekali dál. Za dvě hodiny se vrátila na hnízdo i samička a velice brzy se chytila také.

S velkou slávou odnesli první opravdový párek různých holubů do stanice.

Povzbuzeni touto metodou odchytu, rozhodli se zdvojnásobit své úsilí a pokusit se nalézt ještě další obydlená hnízda. Spolu se Zozem a dalšími dvěma pomocníky začali pročesávat les a za týden vystopovali čtyři. Podařilo se jim chytit ještě dva párky a jednu osamělou samičku, kterou dali na Black Riveru k těm dvěma starým mládencům, aby jim dělala společnost.

Z vajíček, která z hnízd vybrali, bylo jedno neoplozené, ale v den, kdy John z Mauritia odjížděl, vyseděli holubi domácí úspěšně dvě růžová holoubátka a další bylo na cestě. To znamená, že chovný program na stanici Black River má teď se sedmi dospělými jedinci už reálnou naději na úspěch, protože skupina je poměrně početná a je zde tedy předpoklad, že se holubi budou v zajetí rozmnožovat.

John se vrátil na Jersey se dvěma párky a s jedním mladším holoubkem. Všichni ptáci se výborně zabydleli. I když tedy bude třeba vyřešit problém, co s opicemi a jak zachránit kryptomeriový háj, je tu naděje, že se na Black Riveru i na Jersey, kde nehrozí ani opice, ani cyklony, vylíhne dostatečně silná populace, kterou budeme moci přesídlit zpátky na Mauritius a posílit tak tu hrstku divokých ptáků, kteří ještě

přežívají v původním prostředí, jež samo zápasí o holou existenci.

SLOVO ZÁVĚREM

Poněvadž se snažíme pomoci tolika ohroženým zvířecím druhům, máme vždycky velikou radost, když můžeme ohlásit, že již máme úspěchy s odchovem. Kaloni z ostrova Rodrigues mají dvě krásná zdravá mláďata, a už to nejsou žádná holátka, pokud se tak dá o netopýrovi mluvit. Scinkové Telfairovi z Kulatého ostrova mají sedm mladých, Guentherovi jedenáct a felsumy také jedenáct. Doufám, že to nebude trvat dlouho a budeme moci ohlásit i úspěšný odchov hroznýšků z Kulatého ostrova i růžových holubů Mayerových. Protože naše nadace má ve znaku ptáka dodona, jsme rádi, že můžeme pomáhat tolika ohroženým zvířecím druhům právě z Mauritia, kde byl pták dodo zcela vyhuben.

Pokud se vám tahle knížka líbila a domníváte se, že děláme něco, co má pro záchranu ohrožené zvířeny smysl, doufám, že se také stanete členy naší nadace. Příspěvky nejsou nijak vysoké a vy přitom nesmírně pomůžete mnoha zvířatům, kterým hrozí vyhubení.

Jste-li ochotni pomoci, napište prosím na adresu:

Jerseyská nadace pro záchranu divokých zvířat
Jerseyské zoo, Les Augres
Trinity, Jersey
Normanské ostrovy.

S vaší pomocí budeme moci pracovat ještě usilovněji na záchraně těch roztodivných, roztomilých zvířat, o kterých jsem napsal tuto knížku, i mnoha dalších zvířat z celého světa.

Obsah.:

SLOVO ÚVODEM
I/ LES MACABEE A STROM
PTÁKA DODONA
II/ AKCE
RŮŽOVÍ HOLUBI
III/ KULATÝ OSTROV
IV/ NENÍ OVOCE
JAKO OVOCE
V/ ČAROVNÝ SVĚT
VI/ NA LOVU
HROZNÝŠKŮ
VII/ JEŠTĚ JEDNOU
RŮŽOVÍ HOLUBI
SLOVO ZÁVĚREM
GE RALD
DU RRELL,
ZLATÍ NETOPÝŘI
A RŮŽOVÍ HOLUBI.

Z anglického originálu Golden Bats and Pink Pigeons vydaného nakladatelstvím Fontana/Collitis. Glasgow 1979, přeložil Simon Pellar. ilustroval Adolf Born. Obálku navrhl, s použitím kresby A. Borna, Miloslav Fulín. Edice Cesty. Vydalo nakladatelství Panorama v Praze 1983 jako svou 4049. publikaci. 160 stran textu, 11 perokreseb. Odpovědná redaktorka Marie Vacková. Výtvarná redaktorka Zdenka Dvořáková. Technická redaktorka Ivana Pekařová.

Vytiskly Tiskařské závody, n. p., závod 2, Karmelitská 6, Praha 1.

AA 7,77 VA 8,18 605-22-826

Náklad 70 000 výtisků. I. vydání.

11-054-83 13/34. Cena brož. výtisku 18 Kčs.

Naskenoval J. Poucha: 30.12.2003.